

ПОЛИТИКИ

10
динара

БРОЈ

1495

ЗАБАВНИК

22.8.1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLI

ЧАРЛС ШТАЏМАН

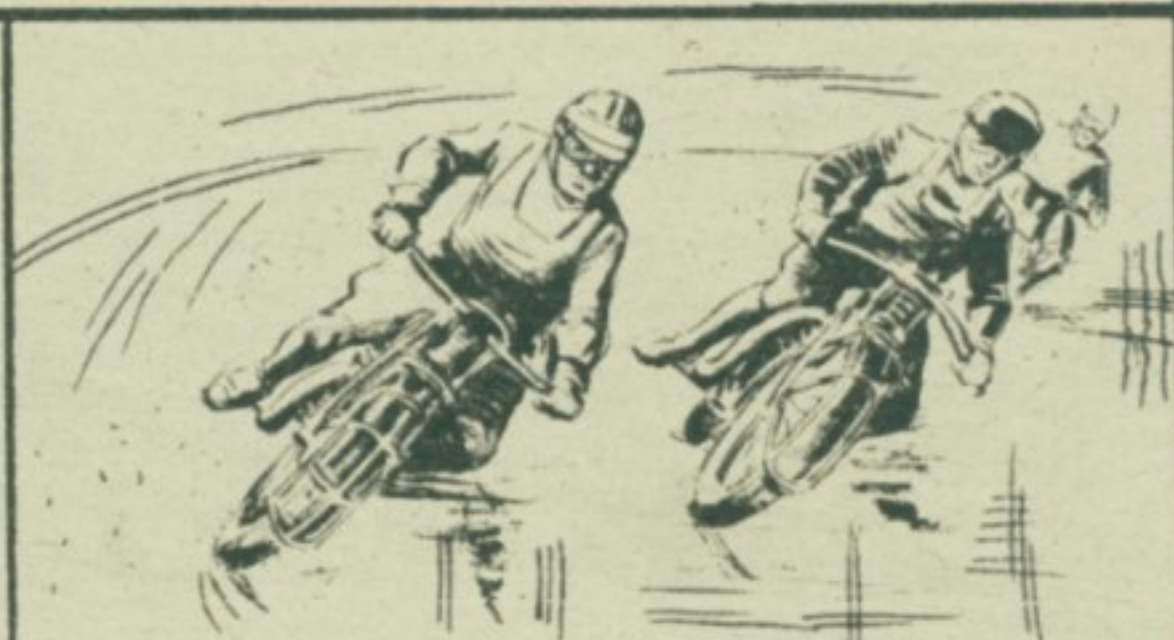
(1865-1923)

ЈЕДАН ОД НАЈСТАКНУТИЈИХ АМЕРИЧКИХ ИНЖЕЊЕРА, У СВОЈОЈ СТУДИЈИ ИЗ 1915. ГОДИНЕ ТВРДИО ЈЕ ДА ЋЕ СТРУЈА БИТИ ТОЛИКО ЈЕФТИНА ДА СЕ НЕЋЕ НИ ИСПЛАТИТИ ПОСТАВЉАЊЕ БРОЈИЛА.

ТРЕСА ПРИСБИ

ИЗ КАЛИФОРНИЈЕ (САД), ВЕК ГОДИНАМА САКУПЉА ПРАЗНЕ СТАКЛЕНЕ БОЉЕ. ДО САДА ЈЕ, БЕЗ ИЦИЈЕ ПОМОЋИ, УСПЕЛА ДА САЗИДА 13 МАЊИХ КУКА ОД ОВОГ НЕОБИЧНОГ ГРАЂЕВИНСКОГ МАТЕРИЈАЛА.

У ШВЕДСКОЈ

СЕ МОТОЦИКЛИСТИЧКЕ ТРКЕ ОДРЖАВАЈУ И НА ЛЕДУ.

ПАПАГАЗИ

МОГУ ДА НАУЧЕ ДА ИЗГОВАРАЈУ И ПО НЕКОЛИКО СТОТИНА РЕЧИ.

ПОРЕД ХАНИБСЛОВОГ ГРОБА

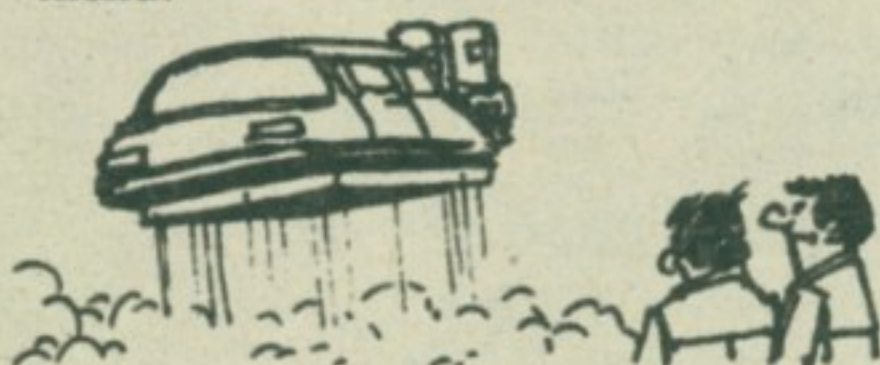
У ИСНИКУ У ТУРЕКОМ РАСТУ ДВА ЦЕМЕНТА КОБА СУ ТУ ПОСАЂЕНА ЈОШ ПРЕ 2160 ГОДИНА.

НАЈСКУПЛА БУРМАНТИЦА

НА СВЕТУ ПРОДАТА ЈЕ НА ЈЕДНОЈ АУКЦИЈИ У ЛОНДОНУ ЗА СУМУ 352.400 ДИНАРА. ИЗРАЂЕНА ЈЕ У ПАРИЗУ ЈОШ 1756 ГОДИНЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

ласта. Од овог птичијег насеља љубитељ птица има и корист јер никада не касни на посао. Птичија граја редовно га буди боље од сваког будилника.

● једно ново превозно средство изграђено у Савезној Републици Немачкој подсећа на летећи тањир, а диже се помоћу ваздушних јастука на висину од четири метра. Има мотор јачине 133 коњске снаге и може да развије брзину од 80 километара на час.

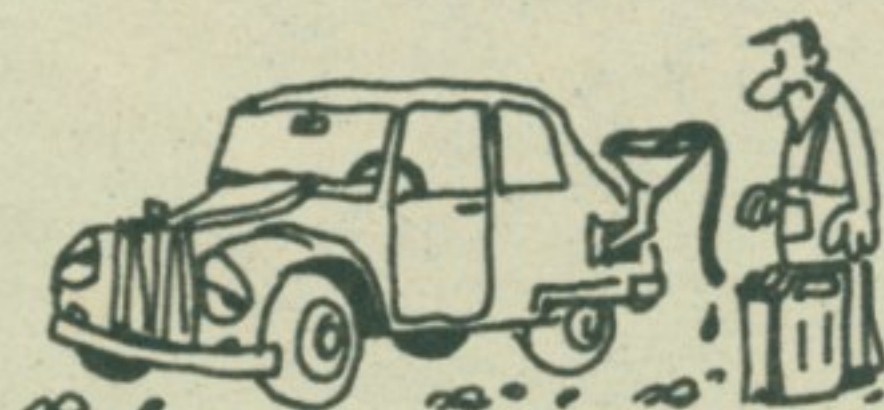
● стручњаци политехничког института у Будимпешти извршили су интересантан опит. Групи људи везали су очи и увели их у собу чији су зидови били обојени у црвено. Њихов пулс се убрзао. Када су их увели у собу са жутим зидовима, пулс се нормализовао, а

у соби са плавим зидовима био је успорен. Стручњаци су на основу овога закључили да човек реагује на боје независно од тога да ли их прима путем чула вида.

● недавно је у Аустралији забележена права најезда термита који су уништили асфалт на друмовима и претворили га у праву прашину.

● један шведски хемичар изумео је гориво које се прави од каменог угља, воде и још неких хемијских састојака, а подсећа на желе. „Карбогел“,

како је названо ово гориво, може се превозити у цистернама и танкерима, два пута је јефтиније од нафте, а његовим сагоревањем издваја се минимум штетних материја.

● у главном граду Аргентине, Буенос Ајресу, једна улица дугачка је 37 километара. Она пролази кроз стотину градских четврти и има укупно 10.000 зграда.

● статистике кажу да просечан Италијан иде у биоскоп 8 пута недељно, Француз 4, а Енглец само 2 пута. Број биоскопских гледалаца опада и у другим земљама. Тако је 1960. у Савезној Републици Немачкој забележено 650 милиона гледалаца, а 1976. само 115 милиона. Због тога је затворено 3.860 биоскопских сала.

● предак коња — еохипус — који је живео пре десет милиона година, имао је веома гибак кичмени стуб карактеристичан за род мачака.

● један аматер орнитолог у америчкој држави Канзас изградио је у свом врту 18 вишеспратница за птице у које може да се смести више од 300

ТУЖНО — НА СМЕШАН НАЧИН

Англи Колије био је прилично ексцентричан и недружељубив стари господин. Живео је сам, и кућу је напуштао једино кад би носио храну свом брату Хомеру, који је живео као прави пустињак. Да му неко не би опљачкао дом док је одсутан, лукави Колије направио је замку за потенцијалне лопове: било је довољно да се додирне један предмет, па да се нежељеном посетиоцу сручи на главу читаво брдо ствари.

Једног несрећног дана, кад се спремао брату у походе, Колије се саплео и упao у сопствену замку! На главу му се сручила хрпа старих новина, три кутије за хлеб, машина за шивење и кофер пун метала! Нашли су га мртвог тек после три недеље.

А за то време сироти Хомер чекао је храну, чак-као, чекао — и на крају умро од глади...

НОЈОШНА НАПУЊЕНА СНЕГОМ

Неки људи су умирали заиста славно. Сви знају за оног Грка који је трчао да јави за победу код Маратона, и кад је објавио вест — срушио се мртав (због умора, наравно). Јованка Орлеанка и Ђордано Бруно спаљени су на ломачи; Христ је, кажу, распет; Ђермонтов је погинуо у двобоју; Сократ је, окружен својим уплаканим ученицима, стоички испио отров.

За краљицу Клеопатру се прича да се најпре свечано обукла и дотерала, затим легла — и онда пустила змију отровницу да је уједе. Сујетна Клеопатра умрла је краљевски, а библијски Самсон херојски: снажни Јудејац обгрлио је два средња стуба на којима је стајао храм његових непријатеља Филистејаца, напрегао је сву снагу и затресао стубове — храм се срушио, сахрањујући под собом и Самсона и три хиљаде Филистејаца.

Али нису сви имали среће да умру славно и помезно. Неки су умирали из чисте глупости, трапавости, грамзивости, сујете...

Зеуксис, грчки сликар из 5. века пре н. е. толико се смејао док је гледао једну своју слику са које се церила стара вештица — да му је прсла нека артерија, од чега је смешљиви сликар умро. (Није, дакле, само фраза да весели људи „умиру од смеха“.)

Енглески пустолов Џон

Витсон, који је живео крајем 15. и почетком 16. века, био је још већи баксуз. Као седамдесет двогодишњак пао је са коња у галопу пред једну ковачницу, у главу му се забио зарђали ексер који је био бачен пред радионицу — и Џон је ускоро умро.

Витсонов земљак Френсис Бекон био је чувени филозоф, али није умро баш филозофски. Бекон се изненада заинтересовао да ли снег успорава трулење лешева, па је у зиму 1626. ухватио једну кокошку, убио је и напунио снегом — и чекао да види шта ће се десити. Због ових експеримената по хладноћи Бекон се прекладио — и умро.

Да енглески историчар Томас Меј није био толико сујетан — поживео би коју годину више. Меј је био страшно дебео, па да би лепше изгледао пронашао је, како је он бар мислио, згодан начин да привеже свој опуштени подваљак помоћу врпца и трака. И тако, једног дана кад је хтео да изгледа нарочито лепо, Меј је исувише јако притегао врпце — и угушио се!

СВЕ ЗБОГ ЗЛАТА

Агатоклес, тиранин древне Сиракузе, угушио се 280. пре н. е. — дрвцетом којим је чачкао зубе, а његов колега, римски владар Клаудије I, угушио се — птичјим пером. Неверна жена дала је Клаудију да поједе отровне гљиве, па му је лекар гурнуо перо у грло да би изазвао повраћање — и тако је Клаудије, уместо од тровања, умро од гушења! Неки, до-

ЕКСЕР У ГЛАВИ

НЕМАЈУ СВИ СРЕЋЕ ДА УМРУ СЛАВНО КАО ЈОВАНКА ОРЛЕАНКА, САМСОН ИЛИ СУЈЕТНА КЛЕОПАТРА. НЕКИ СУ СТРАДАЛИ ДОК СУ ЧАЧКАЛИ ЗУБЕ, НЕКИ СУ СЕ УХВАТИЛИ У СОПСТВЕНУ КЛОПКУ, А ИМА ИХ КОЈИ СУ СЕ УТОПИЛИ У ВИНУ...

душе, кужу да је и перо било отровано.

Од гушења је умро и несрећни Томас Отвеј, енглески драматичар из 17. века. Отвеј је био толико сиромашан да данима није имао шта да једе. Кад је једном, после дугог гладовања, испросио једну гвинеју, сав срећан купио је одмах пециво, загризао — и задавио се првим залогашем!

Лепо се каже да богатство квари човека, а могло би се додати: оно може да буде и смртоносно. Бар што се злата тиче.

Према једној причи, Марка Лицинија Краса 53. пре н. е. убио је један парћански војник тако што му је сипао у грло — растопљено злато!

Због злата су страдали и Јусуф Исмаил и Родолфо Фијеро.

Турски рвач Јусуф Исмаил умро је из чисте грамзивости. Пре 82 године Јусуф је, са чалмом на глави, дошао у Америку, као одшале победио званичне

рвачке „супермене“, и постао шампион у грчко-римском стилу. Опрезни Јусуф је све награде претворио у злато, а злато ставио у појас кога ни дању ни ноћу није хтео да распасује.

Кад се 1898. враћао кући, брод који је пловио почео је да тоне, али Јусуф ни тада није хтео да се растаје од драгоценог појаса и заједно с њим скочио је у море. Овај Турчин је био снажан човек, добар пливач — али појас је био исувише тежак и одвукао га је на дно...

И Родолфу Фијеру злато је дошло главе. Док је јахао према Сонори с трупама славног Панча Виле, Фијеро је одлучио да крене пречицом али, на несрећу, његов коњ је упao у живи песак. Родолфо је имао на себи и при себи велике количине злата — и то га је коштало живота...

Неки се даве у мору, неки у живом песку — а неки у вину.

Џорџ, војвода од Кларенса, умро је 1478. Мисли се да га је његов брат Ричард III — удавио у бурету вина. (Па после нека кажу да алкохол није опасан!).

ЖАРАЧЕМ НА ПРИЈАТЕЉА

Има и таквих баксуза који су умрли само зато што су се саплели кад није требало.

Енглески гроф Ерик Магнус Ендрјус Хари Стенбок хтео је, у припитом стању, да удари неког свог пријатеља жарачем — али спретни пријатељ се измакао а несрећни гроф је изгубио равнотежу и пао у огњиште...

И Ален Пинкертон, оснивач чувене америчке детективске агенције, био је малерозан: једном се незгодно саплео, угризао за језик — и умро од гангрене.

ПРЕДРАТНИ ПРОЛЕТЕРСКИ СИМБОЛИ (1)

ЗА ПРАВДУ И

После прве светске кризе која је харала крајем педесетих година прошлог века у Европи долази до новог буђења свести радничке класе, појачаног организовања. Та нова струјања доводе 1864. до оснивања Прве интернационале. Међународног удружења радника, која за своје симболе узима црвену заставу са паролом „Пролетери свих земаља уједините се!“ Велики утицај на развијање класне свести извршила је и Париска комуна (1871), прва пролетерска револуција у историји.

Први пут у Србији Први мај се прославља 1895. године у селу Дубони. Црвени појас на ношњи овог сељана ношен је на вапору у Коларима, а учесници прославе овај симбол равноправности и братства добили су од Васе Пелагића, истакнутог народног просветитеља и представника утопијског социјализма у Србији.

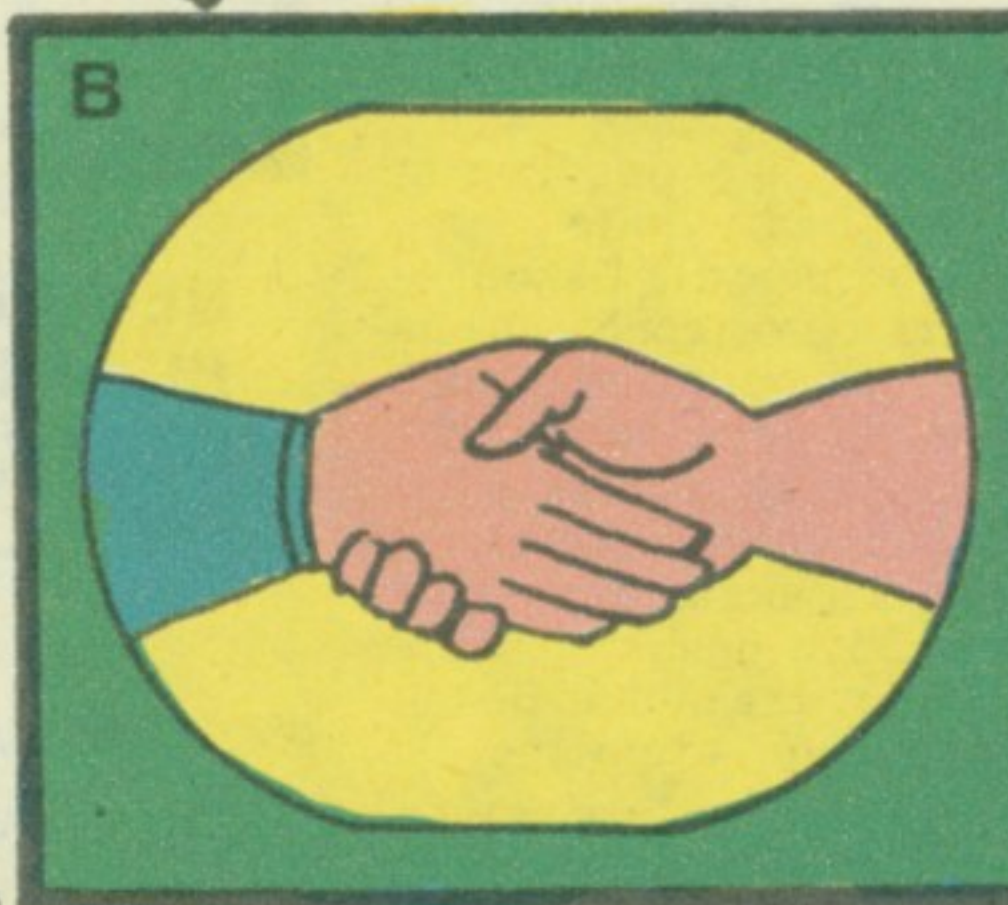
А В

Први црвени барјак (симбол Интернационале) у Југославији и на Балкану био је истакнут у загорском селу Бистра 1872. године (А). Црвени барјак самоуправе (В) завијорио се у Крагујевцу 15. фебруара 1876, а на збору радника чули су се и поклици: „Живела слобода“, „Живела самоуправа“.

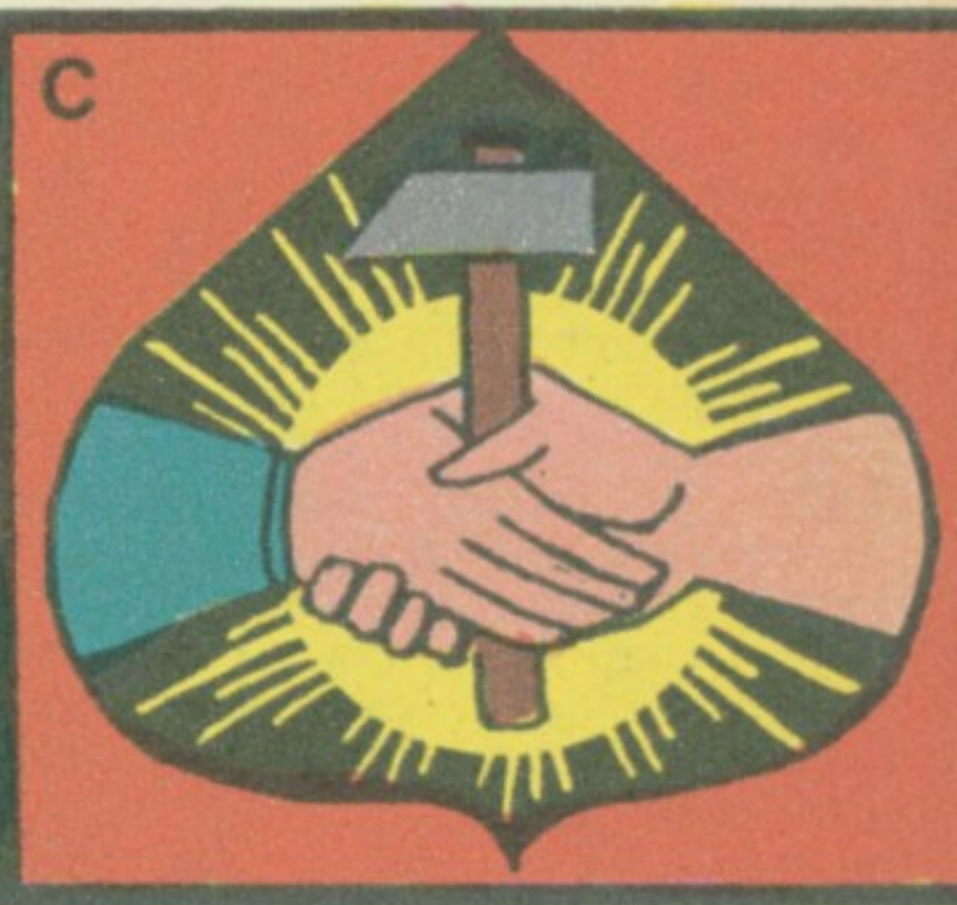

А

Прва прослава Првог маја у нашој земљи одржана је у Загребу 1890. године. На нашем цртежу (А) налази се амблем из тих историјских дана: црвени барјак и мото светског пролетаријата. Ту је и штит са симболом рука-руци, знамење братства и пролетерског јединства. Симболи иначе потичу са једног првомајског плаката из 1895. године. Знамење рука-руци али без чекића (В), симбол радничке класе, користили су као свој амблем 1898. занатски радници у Скопљу. Године 1903. „Радничке новине“, орган Српске социјал-демократске странке и радничког савеза, употребљавале су овај амблем (С) у форми срца, симбола радничке љубави, са чекићем и сунцем као додацима.

В

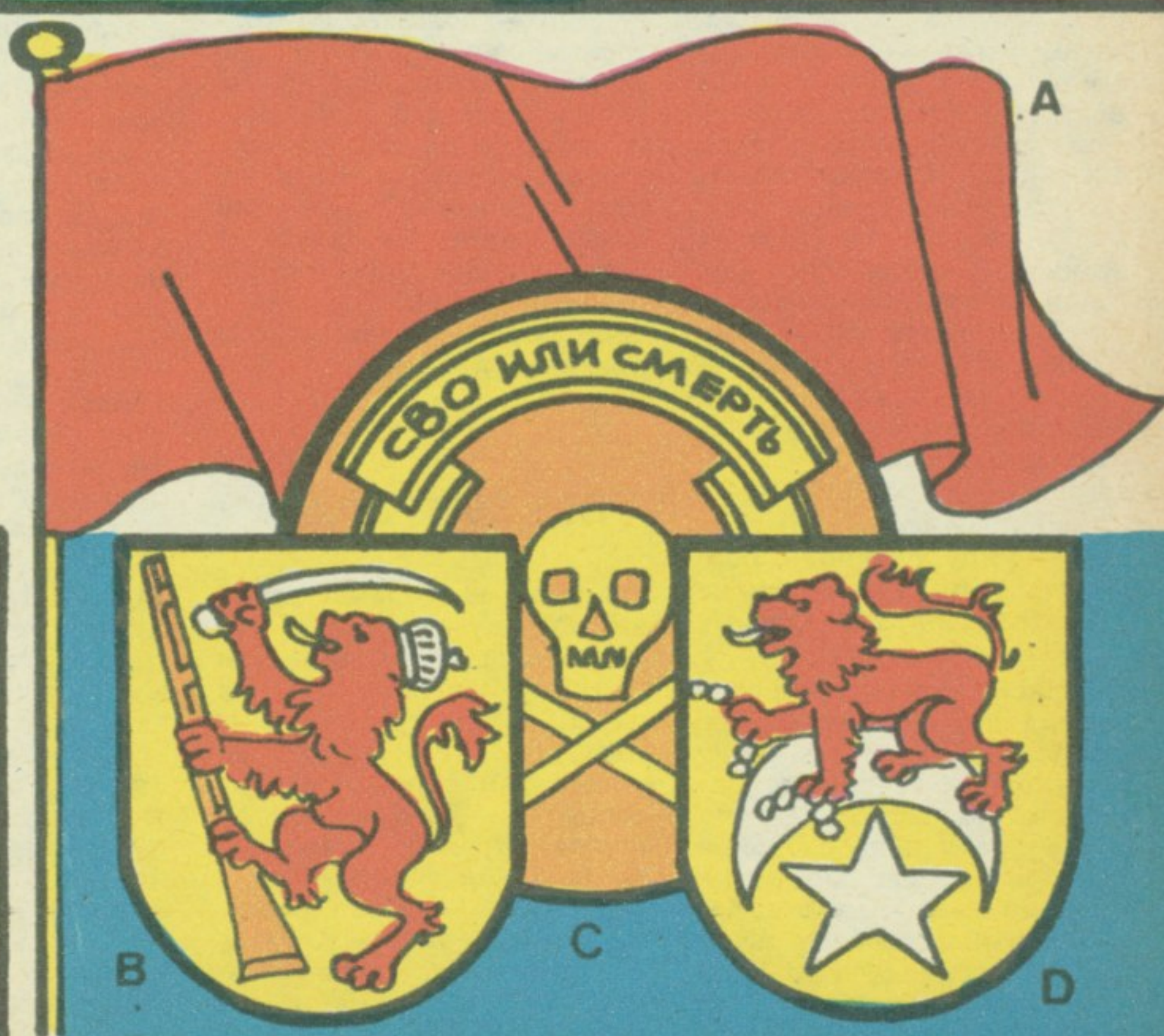
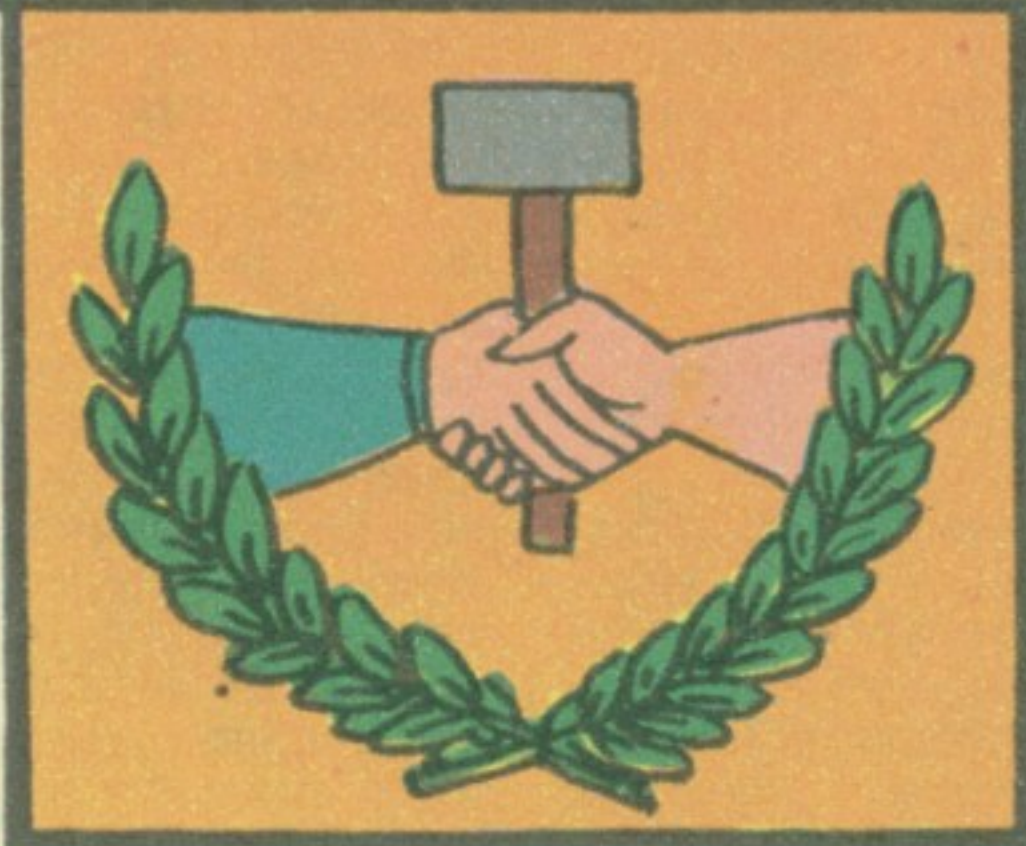

С

Почетком нашег века створена је Унутрашња револуционарна македонска организација (ВМРО) под геслом „Македонија Македонцима“. Другог августа 1903. подигнут је илинденски устанак, а дан касније социјалиста Никола Карев са црвеном заставом у једној и Комунистичким манифестом у другој руци прогласио је тзв. Крушевску Републику: црвени барјак Крушева (А), амблем Републике (В), амблем једне чете из села Загоричано-Костурско (С) и црвени лав, грб Македоније и ВМРО (Д).

Овај интернационални симбол радника уоквирен маслиновом гранчицом мира користило је Радничко друштво у Београду 1902. године. Исти амблем (десно) са извесним додатним разликама употребљавали су радници Славоније.

А

В

С

Д

ЈЕДНАКОСТ

Ни нашу земљу нису мимоишле социјалистичке идеје које Светозар Марковић први активно пропагира, и у Београду покреће „Раденик“, први социјалистички лист на Балкану. Убрзо се покрећу и други напредни листови и оснивају многобројна радничка друштва. А саставни део борбе радничке класе свакако су и пролетерски симболи.

Текст и цртеж:
Петар Радичевић

У „Радничким новинама“ 1906. године основано је овакво заглавље првомајског прогласа. Био је то својеврстан позив напредним радницима на солидарност са пролетерима свих земаља, позив на бескомпромисну борбу против експлоатације и неправедности радника, на битку за једнакост и уништење капиталистичког друштва.

Младотурској револуцији из 1908. покрету турске буржоазије за успостављање уставног режима у земљи, прикључили су се и неки чланови ВМРО. Ово је амблем солидарности са девизом на оба језика; у петокраци је стилизован стари симбол рука-руци.

Симбол слободе — жена са црвеном фригијском капом, бакљом и девизом Интернационале — заправо је наслеђе Париске комуне и често је коришћен почетком 19. века.

Са црвеном платненом розетом и траком око руке демонстранти су од реакционарног режима у Србији 1912. године тражили своја ускраћена права, поред осталих, и општинско право гласа. Борба се расламсавала.

Почетак нашег века у Македонији је обележен борбом најнапреднијих снага за национална и социјална права. Илинден је био угушен, Крушевска Република пала, али слободарски дух није клоноу. Уместо оружаних акција, Македонци су прешли на борбу писаном речју о чему сведочи и овај календар.

Револуционарна младеж у Босни организовала се у секције и друштва. Једна од секција је и Савез трезвене младежи (А), а десетогодишњица „Просвете“ (В) обележена је новим омасовљењем. „Напредњаци“ су били најагилнији (њима је припадао и Гаврило Принцип) са оригиналним амблемом и српскохрватском црвено-плаво-белом-црвеном тробојком (С).

У станак у Црној Гори се већ био распламсао. Ослобођене су Беране (данас Иванград) и Андријевица. Борбе устаника са окупатором и квислинзима водиле су се на граници Црне Горе и Метохије — на Чакову, Цмиљевици, Турјаку. То је била повољна околност за рад на Космету.

Обласни комитет је одлучио да акцију у Трепчи организује и изврши партијска организација у Косовској Митровици. Директиву је примио Крсто Филиповић, члан Обласног комитета.

Одлука ОК о онеспособљавању Трепче наишла је на отпор партијског руководства. Сви разговори, састанци, убјеђивања били су узалудни. У Косовску Митровицу дошао је и Миладин Поповић. Иако би таква акција значила велики успјех Партије, а окупатора лишила драгоцјене сировине за његову ратну индустрију, мјесно партијско руководство није попустило у свом ставу.

Гестапо је вршљао по Косовској Митровици. Другови из Обласног руководства били су углавном препуштени сами себи. Постојала је опасност да падну у шаке Гестапоу. Зато је одлучено да се Миладин Поповић и Крсто Филиповић пребаце за Пећ, преко Берана и Андријевице.

ЛАНЦИ ЗВЕЦНУШЕ

Пошли су возом за Рашку. По перону се шеткао недићевски поручник и загледао путнике. Одједном се упилио у Миладина. Куд год би кренули Миладин, Крсто и Миладинов брат Михаило поручник их је пратио као сјенка. На крају им је пришао и без поздрава одојечно рекао:

— Одмах напустите Рашку! — окренуо се и отишао.

— Ово није шала. Ко је та мистериозна личност? — запитао се Миладин.

— Ко је да је, напустимо Рашку што прије! — рекао је Крсто.

Нашли су нека кола која ће их пребацити за Нови Пазар. У колима су срели Станка Даниловића и Гојка Томића, професора из Никшића. Напустили су Београд и иду за Црну Гору. Оба су чланови КПЈ. Дружина се повећала.

Стигли су у Нови Пазар. Преко Зоре, жене Воја Поповића, инжењера агрономије, успоставили су везу са секретаром МК Хакијом Зејниловићем који је брзо пронашао шофера Цветка Цветковића и дао му налог да другове превезе колима до рожајских шума. Све је било брзо готово. Придружили су им се и Хивзија Ђатовић и Дедо Шеховић. Седморица су напустила Нови Пазар, не знајући шта их очекује.

Кола су била солидна — а шофер мајстор — мај-

НОП НА КОСОВУ

сторски је савлађивао кривине и успоне. Приближавали су се Вучој, граници Србије и Црне Горе, кад кола стадоше. Мотор се угаси. Путници се згледаше. Шта је сад? Шофер је покушавао да упали мотор — али не иде! — неки тежи дефект! — мирно је рекао и изишао из кола.

— Лажеш! — наједном се на њега издрао Крсто. Изишао је из кола и осмотрио десно и лијево. Ни живе душе.

Одједном се зачуо звук мотора. Два камиона са церадама стигла су пуном брзином до путничких кола. Испод церада излетјеше карабињери и за трен ока опколише аутомобил и извукоше путнике. Одмах се устремише на Миладина и Станка. Крста, лоше обученог и жгољавог мимоиђоше. Почеше са легитимисањем. Хивзија показа легитимацију издату у Рожајама. Погледаше је и вратише. Миладинову легитимацију обрну — преврну. Била је фалсификована — Миладин им је сумњив, и његова легитимација. Миладин је покушао на француском језику да им објасни зашто путују у Црну Гору. Нико га, међутим, и не слуша.

Звечнуше ланци. Почеше их везивати. Миладин тихо рече:

— Може ли се неко извући?

— Ја ћу покушати негде уз пут! — рече Хивзија.

Карабињери их стрпаше у кола а камионе поставише испред и иза „лимузине“. Један карабињер се смјестио на папучу аутомобила.

СКОК

Карабињери су били задовољни — добар лов су уловили!

Колона је кренула излоканим и прашњавим путем од Вијеле Цркве ка Рожајама. Облак прашине се дигао тако да се ни прст пред оком није видио. Испред и позади отвореног аутомобила са везаним комунистима, камиони са карабињерима су на све већем растојању.

— Лакше, шоферу, погушисмо се, шта си нагарио?

— Морам да слиједим првога, тако је наређено.

— А шта ће ти рећи ако умјесто живих у Рожаје доведеш мртваце!

Шофер ућута и мало успори.

Хивзија звијера из аутомобила. Тражи погодан терен и лактовима прави мјеста да изведе скок. „Ја у Рожаје нећу улазити, немам куд“ — шапуће.

Другови га кришом загледају. Нико ништа не говори. Очекују да виде шта ће се догодити.

Улазе у окуку. Шофер је успорио. Одједном се Хивзија копрцну, излетје из кола, као да је човјек бацио рукавицу. Нестаде без гласа. Прогута га облак прашине.

Ни шофер ни карабињер нијесу примјетили тај скок. Колона наставља пут, а Хивзија у првом шумарку исправља леђа. Згрувао се, али ништа није сломио.

Прије мрака већ је био у близини моста на Ибру. Милиција чува мост, а од кога — ни сама не зна.

— О, Ибрахиме, о, дођи до мене.

Ибрахим угледа човјека на камењару испод моста и одмах га препозна. Устаде и пође к њему. Послије пријатељског поздрава, Хивзија га замоли да одмах пође код његове мајке и да јој уручи писмо. Овај даде ријеч да ће то сигурно учинити. У писму је стајало да му се веш и храна донесе ту и ту. И даље — да мајка најхитније пронађе Ђерима те да му пренесе његову поруку: да одмах интервенише код префекта или кога другог, да се друговима који су ухапшени ништа не смије десити — „да им длака са главе не смије фалити“.

Нека зато не штеди паре и ауторите!

Тај Ђерим Зејнелагић, рођен у Рожајама, одселио се за Турску 1926. године, па се пред рат вратио у Југославију и живио у Рожајама и Новом Пазару. По занимању је трговац, и сви његови ближњи. Био је веома угледан човјек, и имао широк круг познанстава, не само у Рожајама и Новом Пазару већ и у Пећи и старој Албанији.

Размишљајући о Ђериму Хивзија закључи да ће се ствар сигурно добро свршити. Удаљи се од пута у један честар и заспа.

ОВАКО ЋЕ И НАС

Ухапшени комунисти убрзо су стигли у Рожаје гдје су их стрпали у магацин соли! Италијански командант, префект и рожајски оци задовољни су пошли да вијећају.

Пред магацином чији су прозорчићи гледали у двориште отпочела је представа! Прво доведоше неколицину везаних југословенских жандарма, прислонише их уз труле тарабе и стријељаше. Мало касније приведоше двојицу у цивилним одијелима. Плотун поново одјекну, крв шикну и мртва тијела падоше.

Е УСПОСТАВЉЕНА

Људескара надувена врата и трбуха надмено поздравља чланове преког суда и убрзо од њих доби бесу да заробљени партизани неће бити стрељани. Везани комунисти нађоше се у чуду.

Муслиман. Понаша се као да тргује и са члановима пријеког суда! Надмено их поздравља а кад му судије отпоздрављаше, окрену се и осмотри ухапшене. Поново се окрену судијама и с висине рече:

— Ови људи су се борили за албанска права. Не мијете их стријељати! Али су нешто згријешили, пошaljите их у Албанију, у логор!

Занудо, судије климнуше главама у знак одобравања.

ХИВЗИЈИНО ДЕЛО

Миладин и другови се гледају и не вјерују. Да ли је то могуће? Да није каква провокација? Откуд он зна да је Миладин ту? Ко га је обавијестио? Хивзија? Можда, али тешко је у то повјеровати. Ако је он, онда се поставља питање какве су му намјере. Добре или зле?

— Је ли беса да ћете тако поступити — упита их трговац.

— Беса! — одговорише судије.

Трговац их поздравља широким осмјехом и изађе.

Комунисте одмах вратише у магацин соли.

— Ко је овај, Миладине?

— Негдје сам га виђао, али ко је и откуд је — не знам.

— Шта мислите — шта ће се излећи из ове интервенције?

— Ко може тако брзо да буде обавијештен о нама, да пронађе човјека од утицаја да за нас интервенише? То може да уради комуниста, ако је ово стварно добронамјерна интервенција. Али, ко, откуд? Сумњива је то работа! Хивзија, о којему сам прије мислио, нити је имао времена, нити је могао имати човјека као о клину објешена! Нијесу могли ни Новопазарци ни Митровчани! Можемо ми овдје главу разбијати, али за мене је ово велика тајна — ако није то масло ових судија пријеког суда? Будимо спремни на најгоре. Да се не заваравимо, другови? — закључи Миладин.

Настаде тајац. Сви гледају у со. Одједном прснуше

у смјех! — „Нека буде што бити не може... На гробљу ће изнићи цвијеће, за далека нека покољења!“ — као да запјева професор Томић.

Дедо Шеховић који је ћутао све вријеме проговори:

— Ја вјерујем у добронамјерност онога човјека. Он је урадио оно што је неко други од њега тражио. Сигурно да то није урадио за наше лијепе очи. За то ће добити злато! То злато нас спасава од стријељања, за сада. Ја знам шта злато значи, нарочито за Албанца. Ко је знао у Рожајама друга Миладина? Само Хивзија! Само је он у стању да уради ово. Научио је он много у Сремској Митровици. Ја знам за његову грешку коју је учинио тамо. Причао ми је. Повео се за ауторитетом. Али он је остао идејни комуниста. Ја му вјерујем. Када смо сазнали да друг Миладин треба да се пребаци преко Рожаја, он ми је рекао: „Морам и ја да идем, треба да му помогнем, да не изгуби главу. Знаш ко је он? Сто глава да имам, даћу их за његову главу!“ И ја сам му се придружио. На Вучој ми је дао знак да останем са вама. Он познаје све људе у Рожајама, и добре и лоше. Зна како да им до соли из руке! Тако ми бога, другови, ово је Хивзијино дјело. Он никад не сједи скрштених руку. Ми нећемо бити стријељани — вјерујте ми.

Другови су га пажљиво саслушали. Хтјели би да му вјерују. Али...

Шесторица заробљених очекивала су пресуду! Међу њима је само један ванпартијац — Михаило, брат Миладинов. Можда убрзо треба да умре. Била би то неправда. Он је као професор требало да буде примљен у Партију.

— Другови, предлажем да одржимо партијски састанак. Ситуација у којој се налазимо то захтијева — јави се један глас.

Разведрише се људи. Слажемо се! Само је Михаило ћутао. Полако устаде и пође према углу магацина. Он је ванпартијац, не може присуствовати партијском састанку. Такав је принцип конспирације.

Другови се међусобно погледаше и разумјеше.

— Друже Михаило, врати се и сједи са нама. И ти можеш присуствовати овом састанку?

Михаило стаде, окрену се. Био је блијед у лицу. Очима које су се цаклиле од среће питао се шта то значи. Уста отворена — хтио би нешто рећи, али не може. Хтио би их све загрлити — али се не покрену.

САСТАНАК У ЗАТВОРУ

Миладин га загрли и заплака. До сада је имао брата, а сада ће имати брата и друга — комунисту.

— Нашем састанку присуствује и друг Михаило Поповић, професор из Пећи — поче Крсто да говори у својству секретара ћелије. — Лично га знам из рада у Пећи. Као професор и као човјек уживао је углед и симпатије. Свесрдно је помагао напредни покрет. Учествовао је у илегалним и легалним акцијама које је Партија организовала. За ових неколико часова од нашег хапшења могли сте примјетити његово држање. Можемо сваког момента очекивати да нас непријатељ изведе на стрелиште а ми ћемо достојанствено показати фашистичким зликовцима ко су комунисти. И друг Михаило свјесно дијели нашу судбину, и мислим да је спреман дати свој живот за народ и Партију. Била би неправда и према њему, и према Партији, и према народној борби, да умре данас као ванпартијац. Ако треба гинути, онда ће му бити лакше да гине као члан Партије. А ако, каквим чудом, останемо живи, он ће, у то сам убијеђен, наставити борбу под заштитом КПЈ. Зато предлажем да друга Михаила примимо у Партију.

— Слажемо се! — радосно и одлучно рекоше сви.

Михаило сједи мирно. На лицу му радостан осмјех. Очекујемо да нешто каже. А он се, зајатурен, мучи како да ријечима искаже своју радост.

— Другови — тихим и испрекиданим гласом поче

Михаило — ово је најсрећнији час у мом животу. Знао сам да ме Партија неће заборавити. Осјећам се поносним. За мене је најважније да нећу умријети као ванпартијац. Имајте вјеру у мене као што је ја имам у вас и Партију. Сада не жалим умријети! Толико, другови, моји другови.

Честитање, грљење, љубљење.

Секретар закључи први састанак партијске ћелије формиране у рожајском затвору — јула 1941. године.

Одлука пријеког војног суда била је — интернација.

ПРЕПАД

Везане их спроведоше преко Новог Пазара и Рашке за Косовску Митровицу. Уз пут их групице младића забринито посматрају. Неки их поздрављају борбеним поздравом — стиснуто, песницом. Тако им стављају до знања да знају кога окупаторски жандарми спроведе. Комунисти им узвраћају осмјехом и подигнутим рукама везаних у ланце.

— Видите другови, Хивзија није губио вријеме. Алармирао је партијске организације. То други није могао урадити! — сав радостан, као да није везан, говори Дедо Шеховић.

— Сада и ја чврсто вјерујем да је оно у Рожајама било његово дјело. Онај трговац је добро свршио посао, захваљујући Хивзији.

Стигли су у Пећ. Ускоро се врата „Шереметоваче“ замандалише за њима. Одатле, преко Ђаковице и Кукса, стигоше у логор Пезин.

Мјесец и више дана проведоше у логору. Рачунали су да ће ту остати дуже. Међутим, албански партизани су ујурбаном вршили припреме за њихово ослобођење. Једног дана у логор бану наоружана група партизана, под руководством Јустафе Ђинишија, предратног студента Београдског универзитета. Уграбише Миладина, Крсту и Михаила, и колима која су чекала пред вратима логора одјездише према главном штабу албанских партизана.

Кратко вријеме послје тога ослобођени су и Дедо Шеховић, Гојко Томић и Станко Даниловић.

Из књиге
Сава Јоксимовића
„Батаљони народних
одборника“

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

НЕСУМЊИВО ЈЕ
ДА СИ ГЛУП, НЕСПО-
СОБАН И ЛЕЊ,
АЛИ...

... СТВАР ЈЕ МНОГО
ОЗБИЉНИЈА !

НАЈВЕЌИ ПРОБЛЕМ ЈЕ
У ТВОЈОМ СТАВУ ПРЕ-
МА РАДУ !

ЗАБУШАВАШ, ПАЈО ! САМО ОТА-
ЉАВАШ ПОСАО ! ВРЕМЕ ЈЕ ДА СЕ
УРАЗУМИШ И ОПАМЕ-
ТИШ !

АКО ЖЕЛИШ ДА ОСТАНЕШ НА
ОВОМ ПОСЛУ, ОД ОВОГ ТРЕНУТ-
КА МОРАШ ДА ОКРЕНЕШ ДРУ-
ГИ ЛИСТ, И ...

МОГУ Л' НЕШТО ДА
ТЕ ПИТАМ ?

КАЖИ !

ЈЕ Л' МОЖЕМО ДА НАСТАВИМО
ОВАЈ РАЗГОВОР ЗА ПОЛА САТА ? ОСТАЛО
ЈЕ ЈОШ МИНУТ ДО ПАУЗЕ !

ЗАШТО ЈЕ ПРИРОДА БАШ
МЕНИ ДОДЕЛИЛА ОВАК-
ВОГ РОБАКА ?!

1/13

НА ГРАНИЦИ ВЕРОВАТНОГ

Луј де Франси је нетренице гледао у пиштољ који му је пружио његов секундант. За тренутак је оклевао, а онда узео оружје и чврсто га стегао. Окркено је леђа противнику и почео да одбројава кораке.

После непуног минута на шумовитом пропланку неколико километара изван Париза истовремено су одјекнула два пуцња. Смртно рањен, Луј се затетурао и срушио на земљу.

У истом тренутку његов брат близанац, који се налазио на Корзици, удаљен читавих 800 километара од места двобоја, осетио је оштар бол, као да му метак пролази кроз груди и зауставља се негде изнад десног бедра — управо на месту где је Луј био погођен.

Ова драматична сцена из познатог романа „Корзијанска браћа“ Александра Диме плод је уметникове маште. Многим близанцима који прочитају ову књигу догађај се неће учинити невероватан јер и у сопственом животу наилазе на слична искуства.

КАО ПО ДОГОВОРУ

У науци су познате две врсте близанаца. Једнојајни или идентични близанци настају из једног ембриона који се цепа на два дела и увек су истог пола. Вишјајајни могу бити и различитог пола и уопште не морају да личе један на другог. Они су више као, на пример, брат и сестра случајно рођени у исто време, када би то било могуће.

Поред готово истоветног физичког изгледа, идентични близанци имају сличну нарав а не разликују се много ни у животним ставовима и амбицијама. Ово потврђује и пример близанаца рођених пре 40 година у држави Охајо које су одмах по рођењу усвојиле две породице из удаљених крајева државе. Када су се, после 39 година, браћа први пут срела, није их збунила само франпантна физичка сличност.

У разговору су дошли до закључка да су протеклих година водили готово идентичан живот. Обојица су добила исто име Џејмс, завршили су права а у слободном времену бавили се истим хобијем, цртањем и резбарењем. Што је интересантније, обојица су били ожењени женама сличног изгледа и у другој години брака добили сина. Уз то, као по договору, сваки је имао и пса теријера по имену Тој.

МОЈЕ ДРУГО ЈА

**БЛИЗАНЦИ СУ ГОТОВО ПО ПРАВИЛУ »ОСУЂЕНИ« НА ИС-
ТОВЕТНУ СУДБИНУ. У ЖИВОТУ МНОГИ НАИЛАЗЕ НА СЛИЧ-
НЕ ПРОБЛЕМЕ, ОБОЛЕВАЈУ ОД ИСТИХ БОЛЕСТИ, ПА ЧАК
И УМИРУ У ИСТОМ ДАНУ**

У прилог тези о невероватно сличним особинама и склоностима двојки говори и случај близнакиња из државе Мејн које су, мада се до своје 26. године нису ни познавале, постале кројачице и својим девојчица-

ступи касније у мајчином телу се развија само једна постељица која храни оба плода.

Занимљиво је да једнојајни близанци са једном постељицом мање личе и готово по правилу имају

Риму, „осуђени на сличан животни пут“. До овог закључка професор Џеда је дошао на основу проучавања обичаја и навика више од 15 хиљада близанаца.

Као најочигледнији при-

ма рођеним у истој години дале име Кристина.

ЈЕДАН ЈЕ УВЕК ЛЕВАК

Шта све утиче на стварање чудноватог „менталног споја“ идентичних близанаца и за науку је добрим делом тајна. У последње време све више се истиче важност тренутка у коме се врши дељење оплођеног јајашца.

Ако се подела у потпуности заврши у току првих 10 дана од тренутка оплођења, близанци се обично развијају са две постељице — органа који настаје из слузокоже материце и из којег плод прима кисеоник и хранљиве састојке. Међутим, ако дељење на-

једну страну тела развије нију, што значи да је у највећем броју случајева једно новорођенче левак, а друго дешњак.

У случају да цепање оплођене ћелије започне тек после 13. дана двојке се обично не одеде сасвим, већ на једном месту остану срасле. Овакве двојке, назване сијамске по сраслим близанцима из Сијама, често остају спојене читавог живота. Понекад их раздвајају хируршким путем, мање или више успешно, што зависи од дела тела којим су срасли, односно органа који су им заједнички или не.

Без обзира да ли личе као јаје јајету, идентични близанци су, како тврди професор Луиџи Џеда из института Грегор Мендел у

мер за своју тезу Џеда наводи случај браће Џона и Артура Мофорта који су живели у два различита града Велике Британије. Исте вечери, 22. марта 1975. године, оба брата осетила су неки неодређени бол у грудима и одмах потражила лекарску помоћ. Међутим, тачно у 11 часова увече, непосредно после доласка у болницу, обојица су подлегла срчаном удару

МЕТАЛНА ТЕЛЕПАТИЈА

Један од најчувенијих стручњака за двојке др Луј Кејт, иначе и сам близанац, тврди да се сличност у менталном понашању близанаца може објаснити као својеврсна теле-

патија која се креће од заједничких мисли до доста ретке и недовољно објашњене појаве истовремено доживљеног бола.

У својој дугогодишњој пракси др Кејт је наишао и на овакав случај: нека жена из Лос Анђелеса читала је књигу у свом стану у тренутку када је њена сестра близнакиња логинула у судару авиона у близини Канарских острва. Жена, која је до тада мирно лежала на софи, изненада је осетила туп удар и полако почела да тоне у мрак. Повратила се тек после неколико часова и од тог тренутка почела да показује знаке тешког менталног обољења од кога се никада није сасвим излечила.

Истоветан начин размишљања честа је појава код близанаца. Рут и Ненси Гровер задавале су због ове „особине“ велике муке својим професорима. На сваком писменом задатку, иако су седеле у различитим деловима учионице, девојчице су увек бирале исте теме и у њиховој обради употребљавале готово истоветне реченице.

Сличну „способност“ показала су и два брата близанца из Чикага који су делили заједничку љубав према сликарству. Кад год би у доколици узимали кичицу у руке, истовремено су радили на једном платну. Ако би један од њих изашао из атељеа, други би завршавао слику тачно онако како је његов брат замислио.

СВИ СМО БЛИЗАНЦИ

По неким статистикама из сваког 90. порођаја рађају се близанци. Стручњаци тврде да је број у опадању. Доктор Дисјен Шнајдер са париског универзитета предвиђа чак да ће у скоројјој будућности близанци представљати праву реткост.

Он је, вршећи испитивања уз помоћ ултразвука, открио да велики број близанаца „настрада“ још у мајчиној утроби. Наиме, јачи и за живот способнији ембрион може у првим недељама развоја да „потисне“ свог брата или сестру који ће постепено закржљати и нестати. Апсорбује га мајчино тело.

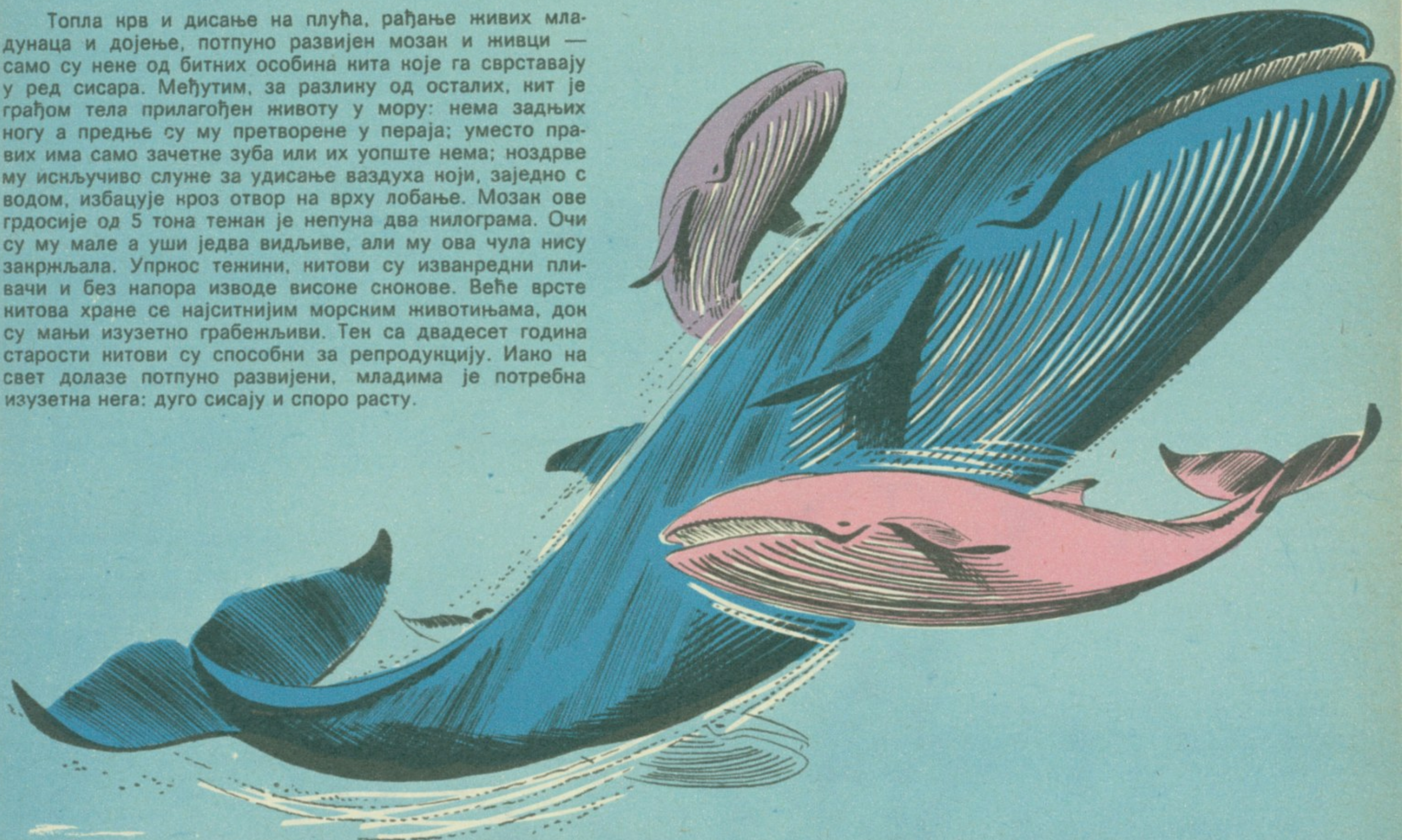
Неки стручњаци још су смелији у претпоставкама. Захваљујући најновијим анатомским истраживањима, они су дошли до закључка да су лева и десна хемисфера човечјег мозга тако прецизно издиференциране да би се с правом могло тврдити како свака особа сједињује у себи две истовремено различите и веома блиске личности. Француски психијатар Рене Зазо каже: „Са аспекта психичког живота сви смо ми у извесној мери близанци.“

КИТОВИ ПРЕД ИСТРЕБЉЕЊЕМ

МЕЛАНХОЛИЧНА П

Топла крв и дисање на плућа, рађање живих младунца и дојење, потпуно развијен мозак и живци — само су неке од битних особина кита које га сврставају у ред сисара. Међутим, за разлику од осталих, кит је грађом тела прилагођен животу у мору: нема задњих ногу а предње су му претворене у пераја; уместо прaviх има само зачетке зуба или их уопште нема; ноздрве му искључиво служе за удисање ваздуха који, заједно с водом, избацује кроз отвор на врху лобање. Мозак ове грдосије од 5 тона тежак је непуна два килограма. Очи су му мале а уши једва видљиве, али му ова чула нису закрњјала. Упркос тежини, китови су изванредни пливачи и без напора изводе високe скокове. Веће врсте китова хране се најситнијим морским животињама, док су мањи изузетно грабeжљиви. Тен са двадесет година старости китови су способни за репродукцију. Иако на свет долазе потпуно развијени, младима је потребна изузетна нега: дуго сисају и споро расту.

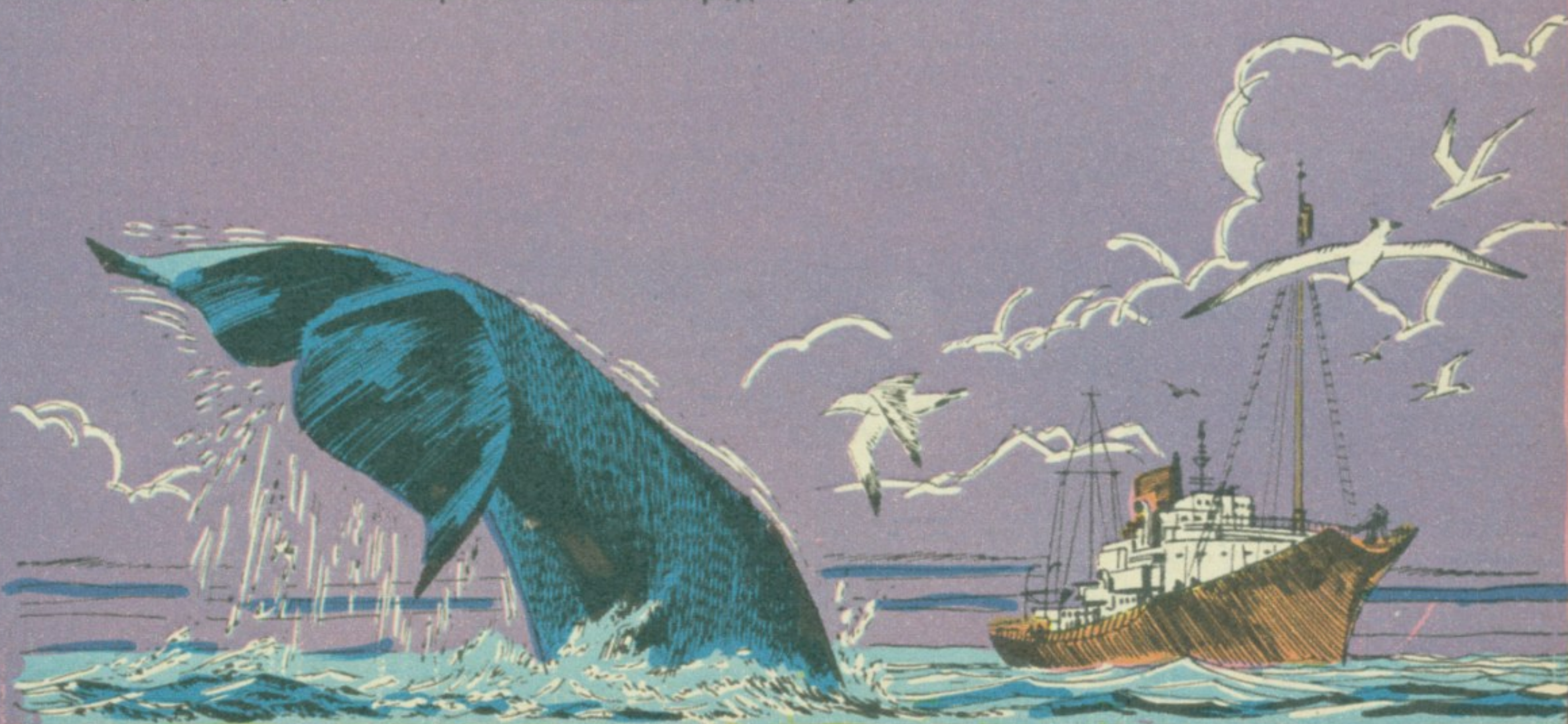

Уколико се беспoштедни лов на ове животиње потпуно не обустави, поручују научници, китови ће у ближој будућности бити истребљени. Застрашујућа цифра од 40 хиљада убијених у једној од протеклих година заиста не даје много наде китовима. Међународна комисија за китоловство у последњих 30 година успела је само да смањи годишњи улов за 1/5 и забрани лов на око 800 преосталих плавих китова. У неким земљама забрањен је увоз производа китовог порекла као што је амбра — маса слична воску и веома пријатног мириса — која је на високој цени. Осим чове-

на, китови имају и природне непријатеље, морске псе и сабљарке. Ови напасници прогоне претежно младе китове, ма-

да не презају ни од напада на старије. Догађа се да млађи буду мета одрасле, прождрљиве сабраће. Опасност пред-

стављају и талозване китове ваши које су у стању да овом морском сисару поједу сву кожу с леђа.

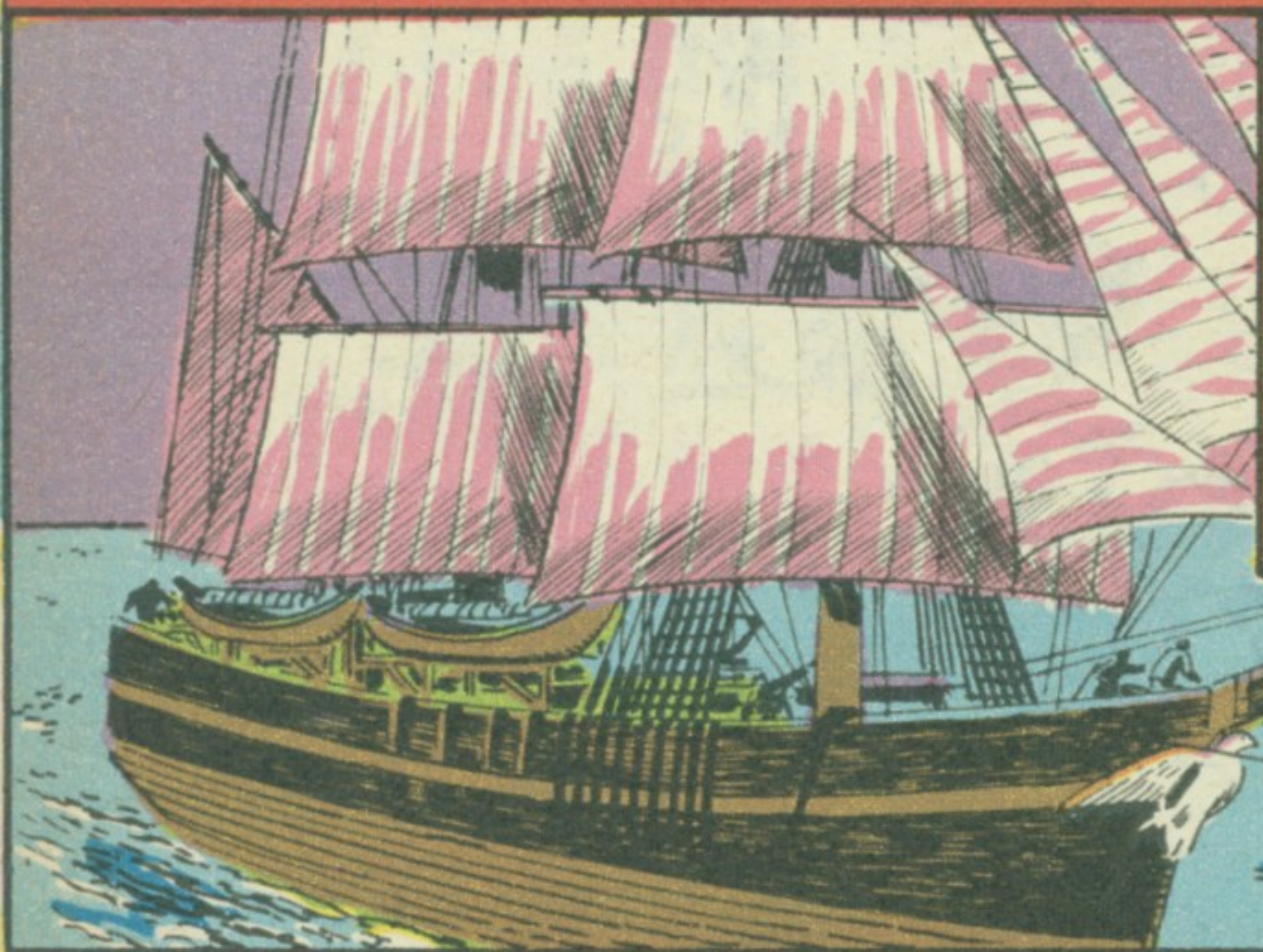

ПЕСМА ГРДОСИЈА

Китоловство је свирепо и скупо прибављање око 850 хиљада барела (145 милиона литара) уља годишње за израду сапуна и маргарина, док се китово месо углавном користи за справљање ђубрива и као храна за птице. Уместо харпуна који се бацао руком, човек данас користи топ који избацује харпун на даљину од 50 до 100 метара. Врх харпуна има експлозивни набој. Кад продре у тело кита, експлодира и моментално га убија. Уз метак је причвршћено и јако уже које се наставља на главно уне намотано на чекрн. У последње време китове убијају чак и електричним харпунима. У трагању за пленом китоловци често прате авиони да би им, помоћу радио-везе, јављали где се китови налазе. Може се слободно рећи да данас ниједан нит не угине од старости. За сваког је већ начињен харпун.

Ако је харпун погодио кита, у безживотно тело удубава се ваздух и оно остаје да плива на површини воде, означено заставицом, све док посада не убије одређен број. Плен се, затим, помоћу дизалица диже на палубу и ту чврсто повезује. Оштрим ножевима по дужини тела исецају се 30 сантиметара дебели слојеви сланине и помоћу моторног чекрн у најшевима скидају са животиње. То је готово за свега неколико минута. Сланина се затим сече у блокове и мрежама преноси на други брод одређен за топење уља. Кости се уситњавају и из њих се, као и из меса, искувавају корисни уљни састојци. Остаци се суше и мељу за ђубриво. Тврди уљешурини зubi глачају се и обрађују и, попут слоноваче, скупо продају.

Дуго је владало погрешно уверење да су китови неми. Међутим, забележено је да су пре почетка овог века, пловећи по мирном мору, китоловци кроз дрвена корита својих једрењана ослушкивали гласове китова. Често су и сами уживали у носталгичним и нежним тоновима ових грдосија. Онда су бродски мотори и пропелери потпуно заглушили ове гласове из мора све док се, после другог светског рата, нису појавила техничка средства која су омогућила детаљно ослушкивање „света тишине“ и прављење одговарајућих снимака. Досад је снимљено око 25 различитих гласова које испуштају китови (цоктање, пиштање, звиждукање, дубоко уздисање...), понекад комбиновани у сложену али складну целину која подсећа на песму.

Најмузикалнији и уједно најбучнији је грбави кит (*Megaptera novaeangliae*). У близини Бермудских острва, у време пролећне сеобе према северу, снимљени су гласови мноштва ових китова. Утврђено је да сваки од њих има сопствену комбинацију звукова. „Музицирање“ у просеку траје од 6 до 30 минута. Затим се иста „мелодија“ понавља, понекад сатима. Још нико није успео да открије прави смисао ових тонова. Претпоставља се да се тако споразумевају, удварају или одржавају групу на окупу. То би могао да буде и неки ехо систем за оријентацију. А можда је то ипак само песма — најчуднија у животињском свету. Звучи као тужно призивање времена када су ови колоси могли да се одрже и преживе, манар и са комадом гвожђа у леђима.

Прва недеља августа 1896. године донела је Њујорку лепо, сунчано време. Северни ветар трамонтана забелео је површину благо усталасале воде у луци. Дуги редови кочија кретали су се сеновитим стазама Централ парка. Даме у стезницима и тамној свиленој одећи кокетно су шетале широким улицама велеграда.

На стотине излетника чекало је бродиче за крстарење рекама око Манхатана. Оркестри су на све стране свирали тада веома популарну песму: „У старом граду ноћас ће бити топло“.

Ова песма била је на неки начин пророчанска, иако тога дана ништа није наговештавало предстојећу трагедију — жесток налет топлоте која ће својим врелим дахом усмртити хиљаде људи највећег и најнасељенијег града Америке.

КАО У КОТЛУ

Сви који су у понедељак кренули на посао осетили су наглу промену времена; спаран дан се отегао а залазак сунца није донео очекивано освежење.

У уторак се жива попела до 32. подеока. Нико се није нарочито узбудио пошто су метеоролози претходне вечери најавили незреме и пад температуре. Најављена киша ипак није пала. Уместо освежења стигла је вест да је јак топлотни талас захватио источне земље: 36,7 Целзијусових степени у Сент Луису, 35,6 у Чикагу, 32,2 у Провиденсу.

Током уторка у Њујорку је термометар показивао 34,4 степена. Забележена је и изузетно висока влажност ваздуха. У среду ујутро ужарено сунце брзо је разбило неколико облака.

У петак око 15 часова температура се попела на 36 степени. Тада се небо изненада наоблачило а налет ветра обећавали су пљусковне. Незреме је, међутим, трајало само један сат. Улице су се брзо осушиле. Ваздух је поново постао загушљив и пун паре.

Тог поподнева започела је викенд-сеоба становништва у којој су ангажована сва могућа превозна средства. И у суботу ујутро непрегледне колоне трамваја које су вукли коњи, кочија и бицикала сливала се према Саут Феррију, централном терминалу града.

Сви трајекти и тада веома популарни чамци са точковима били су крајом. Сунце је пржило кроз стаклени кров тек отворене железничке станице у којој је било као у огромном котлу. Од захуктавих парњака врућина је била још несноснија.

У недељу ујутро дуги редови формирали су се у новом парку у источном Бродвеју где се бесплатно

3000
ЖРТАВА

ДА ЛИ ВАМ ЈЕ ВРУЋИНА?

— УПИТАО ЈЕ ЈЕДАН СТАНОВНИК ЊУЈОРКА НЕПОЗНАТОГ ПРОЛАЗНИКА И СЕВНУЛИ СУ НОЖЕВИ. ТОГА ДАНА ТЕМПЕРАТУРА У ГРАДУ ИЗНОСИЛА ЈЕ ПРЕКО 43 ЦЕЛЗИЈУСОВА СТЕПЕНА И ЉУДИ СУ СЕ ВЕОМА ЧУДНО ПОНАШАЛИ.

делила хладна вода а хладно млеко се продавало за један цент по чаши. Плаже су биле претрпане али је море освежавало купаче само ако су стално боравили у води.

Предвече, кад је ужарена Сунчева лопта мало угаснула, поново су се створиле гужве — стотине хиљада људи враћало се у Њујорк да би провело још једну бесану ноћ.

НЕРВНИ СЛОМ

Понедељак, 10. август, био је седми дан паклене жеге. Али на посао је морало да се иде. Најтеже је било грађевинским радницима. У фабрикама су тушеви непрекидно радили као и сви јавни базени у

граду. Људи из градске чистоће непрестано су пољивали улице и отварали противпожарне хидранте како би унезвереним становницима пружили прилику да се бар мало освеже.

Последице топлотне чапасте већ су почеле да се осећају. Многи људи доживели су нервне шокове. Др Семјуел Грабс, гада млади интерниста у болници Сент Џон у Бруклину који је касније постао министар здравља Сједињених Америчких Држава, видећи да се несрећа све више шири, почео је да води дневник догађаја објављен годинама потом. Он је запазио да је у многим случајевима дошло до поремећаја механизма који регулише топлоту тела.

Нервни систем престајао би да функционише како треба и телесна температура пењала се изнад 43 степена, што је више од највише температуре коју могу да изазову патогени организми.

Људи су почели чудно да се понашају. У Ист Риверу је пронађено тело грађанина Исака Тобора који је, пре но што је нестао, рекао пријатељима да намерава мало да се „брчне“ — а није знао да плива. У Бликер Стриту полиција је морала да интервенише јер су двојица пролазника насрнула један на другог ножевима само зато што је један од њих упитао другог „да ли је и њему врућина“.

Ни животињама није било лако. Забележени су

бројни случајеви готово побеснелих паса. Неки власници коња покушали су да поштеде животиње напорног рада и изазвали су велику збрку; запрежни трамваји, кочије и возила за превоз робе били су неопходни за нормалан ток живота у граду.

Највећа локална фабрика за производњу леда са дневним капацитетом од 210 тона није успевала да подмири потребе града. Остатак је обезбеђиван из резерви или је допреман из државе Мејн.

ПРОЛАЗ СМРТИ

У подне 11. августа термометар на општинском тргу где је од топлоте попуцала сва подлога показивао је 44,4 степена. Кад је на том месту пала и десета жртва, новинари су трг назвали „пролазом смрти“.

Тoga дана смртност становништва превазишла је све дотадашње дневне границе. Од 386 умрлих 181 су биле жртве топлотног удара. Сахране су касниле. Убивствени талас врућине није се смирио ни следећег дана. Болнице су биле препуне. Радило е 24 часа дневно.

Ужасне последице топлоте примећивале су се на сваком кораку. По улицама су лежали лешеве коња у распадању. Било је немогуће брзо их уклонити јер је број лешева достигао цифру од 2 хиљаде. Издата је наредба да се мртви коњи дезинфикују сваких шест часова, али ни то није било лако извести. Градом се ширио неподношљив смрад.

Полицијци су све чешће морали да пуцају у разјарене псе, или умируће коње што код пролазника није изазивало никакве реакције. Жега је отупела чула људи који су се кретали као у трансу и седели погледом у једну тачку.

У ноћи 13. августа, после десет дана пакла, време се променило. Навлачили су се све гушћи, тежи и нижи облаци. Влажан северозападни ветар усковитлао је ваздух.

У 14.45 из оловног неба пале су прве капи кише. Хладан поветарац прострујао је градом. Њујорк је почео да се буди из „наркотичног“ сна. За многе, на жалост, прекасно. У следећих 48 часова забележен је још 71 смртни случај. Укупно 3 хиљаде.

Од те године до данас у Северној Америци није више никада било оволико смртних случајева изазваних топлотом. Сигурно је једно: више никада ни у Њујорку ни у било ком другом граду 3 хиљаде људи неће одједном умрети од топлоте. Свет данас има више искуства, знања и могућности да се избори са жегом.

Д. В.

НЕКА БУДЕ ВИТЕШКИ!

Кратко подшишана зелена простирка травњака пригушује топот копита и звекот хладног челика. Дуж дрвене греде по средини боришта два коњаника упорених копаља јуре великом брзином један према другом. Чује се тресак копаља у штит и један од њих, избачен из седла, пада на тле... Публика задовољно кличе... Победник добија заслужено признање од краљице турнира...

Да ли се ради о одломку из каквог пустоловног романа о доводштинуама у, рецимо, 1250. години? Не, реч је о стварном збивању током летњег поподнева текуће 1980. године у Британији! Учесници турнира нису средњовековни племићи, већ „витезови“ Британског витешког друштва.

ПРСА У ПРСА С ЦАРЕМ

Витешки турнири настали су негде у доба када је Вилем Освајач постао краљ Енглеске, дакле око 1066. године. Најбољи опис овог такмичења потиче од средњовековног летописца Ричарда од Ховендона:

— Беху то војне вежбе које нису извођене у непријатељском духу, већ искључиво ради приказивања витешке умешности и вичности у баратању оружјем.

Савремено оживљавање витешких игара углавном се заснива на непотпуним описима турнира из 12 века. Ричард Лавлџ Срца тада је одобрио оваква надметања, за разлику од Вилема Освајача век раније. Наиме, убрзо по доласку на престо, Вилем I је забранио већ врло популарне турнире широм Енглеске из страха да би могли да прерасту у устанке у доба кад је с муком настојао да сачува власт у Краљевству.

Указом потписаним 1195. у Ливсу Ричард Лавлџ Срца дозволио је да се овај древни спорт примењује у пет центара: Солзберију, Станфорду, Брекклију, Тикхилу и Смитфилду (у самом Лондону).

Правила витешке борбе у раном средњем веку постајала су све сложенија што је више столећа хујало изнад замкова и утврђења старе Енглеске. „Правила о употреби оружја на турнирима“ претворена су у закон осам година пре истека 13. века. На основу њега била је забрањена употреба мачева са незатупљеним врхом, а такође и буздована. Нико изузев

Копља која се данас користе су у ствари 4 метра дугачки штапови од бамбуса који на врху имају јастуче. Ланша су од првобитних али подједнако опасна.

штитоноше није смео да подигне обореног витеза...

Ко год би се оглушио о ова правила губио је оружје и коња и бивао обешчашћен за три године или дуже.

Данашњи „витезови“ се у погледу ношења заштитне одеће, оружја и опхођења за време такмичења строго придржавају записа из 12. века. Главни део опреме је лака панцирна одећа а не тешки оклоп у стилу холивудских филмова. Наиме, тешки оклоп ушао је у употребу тек три века касније. Он је унеколико био разлог смањене популарности овог спорта у 17. столећу.

Али витешки спорт у коме се понекад губила и глава почео је да изумире већ током 16. века, у доба када је убојитост оклопеног витеза на коњу надмашила убиствена прецизност стрелаца чије су стрелице са челичним врхом могле да пробију оклоп на даљини од 250 метара!

Током 17. и 18. века витешки турнири одржавани су понекад у Немачкој,

Италији, Шведској, Данској, Аустрији и Шпанији, затим на Малти, па чак и у Америци.

До првог покушаја да се оживи овај „угледни спорт“ дошло је 1839. када је у замку Еглингтону у Ерширу организован витешки турнир. Међу многим славним званицама одевеним по средњовековној моди био је и будући цар Француске Наполеон III са којим се домаћин, ерл од Ерлингтона, борио прса у прса. Краљица турнира била је том приликом леди Симор, унука чувеног драмског писца Шеридана.

Турнири су након тога ипак одумрли, да би били оживљени тек 1970. године у Нотингему, када је и основао Британско витешко друштво.

МАЧ ЈЕ СПУШТЕН

Посматрајући витешки турнир данас стиче се утисак да није реч о намештеној представи. Сваки „витез“ је најпре био професионални каскадер, дакле човек храбар, издр-

СРЕДЊОВЕКОВНЕ ВИТЕШКЕ БОРБЕ ЧЕСТО СУ СЕ ЗАВРШАВАЛЕ СМРЋУ УЧЕСНИКА. ИАКО ТО НИЈЕ СЛУЧАЈ СА ДАНАШЊИМ, У СУДАРУ НАОРУЖАНИХ „ВИТЕЗОВА“ ПРИ БРЗИНИ ОД ПЕДЕСЕТАК КИЛОМЕТАРА НА САТ ПОНЕКАД СЕ ЛОМЕ РЕБРА И КОСТИ.

жљив и у стању да поднесе јаче ударце и незгодније падове. Сваки је првокласан јахач, вичан баратању оружјем. Да је заиста реч о мушком надметању казује и податак да не прође ни недељу дана а да бар један витез нема повређена ребра, и руку или ногу у гипсу!

Макс Дајамонд, најискуснији борац и вођа групе витезова куће Ланкастер, има једну велику жељу — да витешке борбе

нир отвореним, фанфаре позивају витезове да приступе боришту пред краљевском ложом. Судија пита сваког учесника да ли у потпуности разуме правила која је управо саопштио. Витезови одговарају потврдно а затим се враћају у своје шаторе да би сачекали почетак борби.

Како се одвија први судар противника? У средини попришта, на висини од 130 сантиметара, налази се дугачка греда (или прегра-

ПРАВИЛА БОРБЕ

Сваки витез мора да се придржава правила борбе на турниру. У супротном бива дисквалификован.

Уз звуке фанфара витез-судија на почетку борби објављује:

„Прво: борба дуж греде водиће се копљем чији је врх туп а не оштар, да би се избегло наношење смртне повреде.

Друго: двојица витезова циљаће копљем у штит, а не у човека или коња; ако борац погоди човека или коња, биће дисквалификован.

Треће: витез збачен с коња може пешице да настави борбу, а његов противник може да сјаше или остане на коњу; витезови ће се борити мачем, буздованом или секиром, али бодеж није дозвољен.

Четврто: ако ни после три судара дуж греде не буде одлучујућег удараца, двојица витезова могу да сјашу и наставе борбу на оној страни греде која је ближа краљевској ложи, и то било којим оружјем изузев бодежом, све док један од њих не буде оборен или док витез-судија не да знак да се борба прекине.

Пето: витез који удари коња биће дисквалификован.

Шесто: витез који дуж греде удари другог у леђа биће дисквалификован.

Поени ће се рачунати овако:

2 поена за ударац у штит, 2 поена за збацивање витеза с коња, 2 поена за обарање витеза на земљу.

Сваки витез поштоваће одлуку витеза-судије. Овим проглашавам турнир отвореним!“

буду признате и укључене у олимпијске игре.

— За то су потребни вештина и храброст као и за друге спортове, зар не? — каже Дајамонд. — Знам да ће можда проћи десетак и више година пре него што нам пође за руком да будемо увршћени у званичан програм олимпијских игара, али верујем да ће се то једног дана остварити. Кад витез-судија саопшти правила и огласи тур-

да). На њеним супротним крајевима, сваки са по једне стране, стоје коњаници. На знак судије који спушта мач, витезови терају коње у галоп да би се — најпре погнутих, а затим спуштених али упорених копаља — сударили негде по средини греде.

Витезови који припадају Британском витешком друштву подржавају једну од двеју краљевских кућа које су се бориле за престо

**ТУРНИРИ
ПОСТОЈЕ
И
ДАНАС**

НЕКА БУДЕ ВИТЕШКИ!

у „рату ружа“ у 15. веку. Кућу Ланкастер предводи Црна Рукавица, витез из Мидлсекса, чије је право име Макс Дајамонд, док је на челу куће Јорк Фредерик од Гејвуда, витез из Јорка, у стварном животу Фред Пауел.

Поред ове двојице, још петнаестак витезова боре се једни против других у уверењу да је „њихова“ краљевска кућа она права! И тако се у Британији још увек воде „ратови ружа“, додуше у стилизованом облику спортског окршаја.

ЧОЈСТВО И ЈУНАШТВО

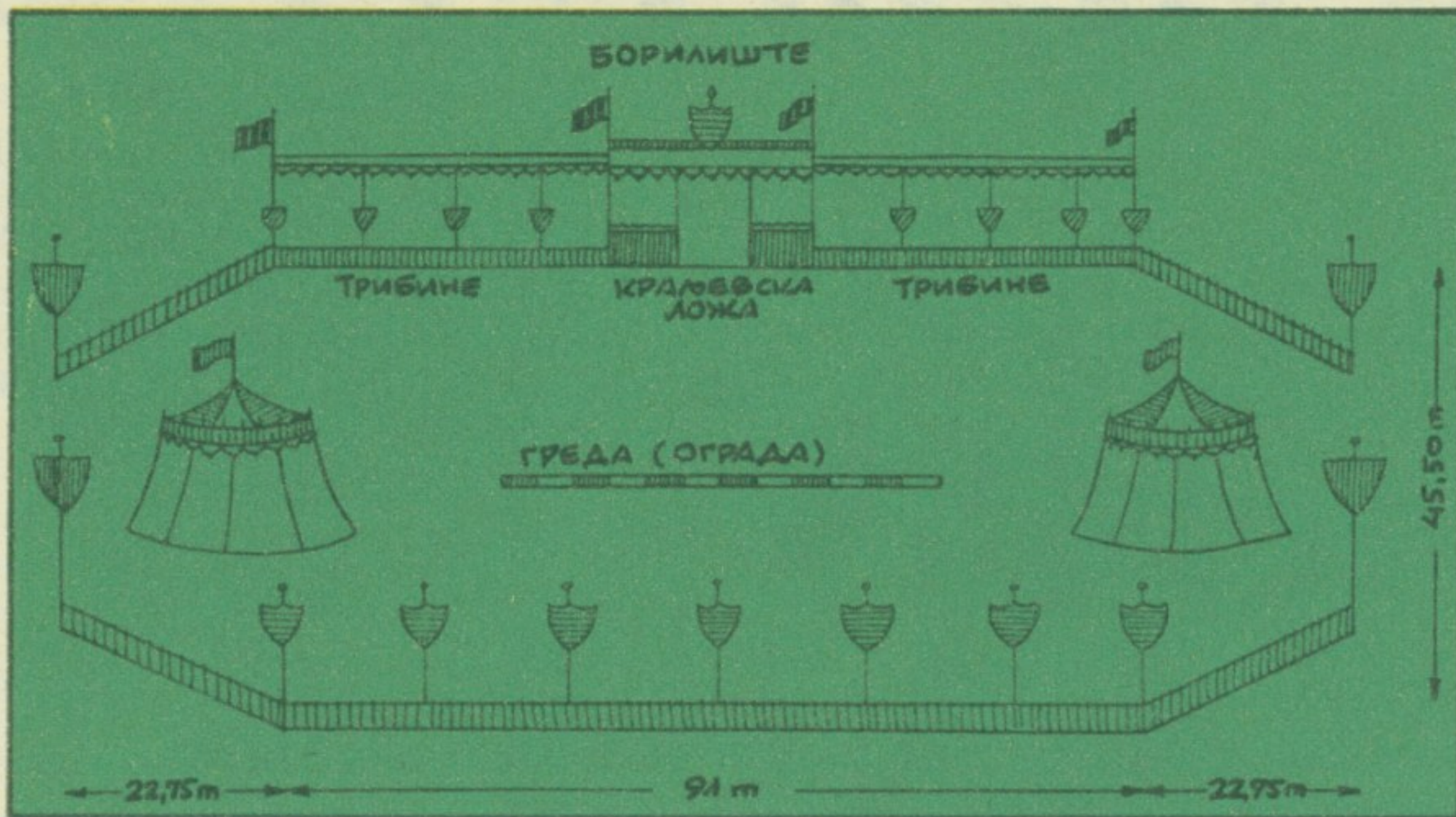
У представама о средњовековном свету једна се издваја као најупечатљивија. То је сподоба витеза у блиставом оклопу и на прекрасном коњу. О њему се испредају приче певају песме.

Тако су почетком 12. века француски песници звани **трубадури** компоновали јуначке песме у којима су износили љубав и описивали дела неустрашивих витезова. Неки трубадури били су у ствари и сами витезови који су певали о сопственим пустиловинама — доказ да скромност није баш увек красила витезове.

Назив „витез“ потиче од старонгелеске речи «spīght», што значи чувар домаћинства. Први витезови вероватно беху коњаници који су се искрцали на обале Британије са Виљемом Освајачем за време норманске најезде.

У то доба витезови нису уживали нарочит углед у друштву. Сваки је борац могао да буде витез ако би се придружио групи људи који су служили истом краљу или племићу, ако би се заветовао да ће бранити његову земљу и породицу од непријатеља и, уопште, да ће се борити за његову ствар. У доба мира витезови су служили у господаревом замку а у време рата борили се за њега и заузврат добијали оклоп, оружје, коња и — плату.

Почетак 12. века донео је крупне промене у положају витезова који су постали самосталнији, а многи од њих и сами велепоседници. Окупљали су се у групе које су називали „редовима“. Имена појединих редова била су више него необична: „Пас и петао“, „Палма и алигатор“, „Робови врлине и суседске љубави“, „Луде“, итд!

Савремени турнир по свему подсећа на своје претече из 11. века, па и по изгледу борилишта.

Током крсташких ратова у „светој земљи“ многи витезови су образовали верске редове уместо дотадашњих световних. Најпознатији су били витезови

св. Јована, витезови храмовници и тевтонски витезови.

Пошто је цена оклопа непрекидно расла, малопомало су само богаташи

могли да се опреме за борбу у витешком руху. Пола века после норманског освајања витезови су постали затворен друштвени слој чије су придошлице

стицале богатство на пустилован и честохлепан начин. Ступати у њихове редове значило је стећи велики углед и бити обасут највећим почастима.

Крајем 12. века сви британски племићи били су витезови — највиша друштвена класа која је у својим рукама држала све поседе и располагала великом политичком моћи засниваној на снази оружја. Уместо да буде стицањем оружјем, витештво се претворило у наследно право и преносило са оца на сина, уклапајући се у средњовековно феудално уређење.

БУДИ ВИТЕЗОМ!

Дечак племенитог рода проводио је ране године живота са женама у замку и обично имао коњића са којим је још од малена увежбавао основне коњичке вештине. Убрзо после десетог рођендана био би послан неком виђенијем пле-

Обновљене витешке борбе ризичније су од средњовековних. Да би гледаоци боље пратили збивања у борилишту, греда (ограда) која одваја ноње у трну сада је пола метра нижа и налази се на висини од свега 130 см. Ноњи виде један другог дон се приближавају, па се често узнемире — пропну или »унопају« — и тако угрожавају безбедност јажача.

Манс Дајамонд — ненадашњи нонанос и наснадер, а сада професионални витез по имену Црна Рунавица — прено панцирне одеће носи доламу на којој је извезен његов грб.

мићу код кога је учио дворско опхођење, јахање и руковање оружјем. Као паж, имао је обавезу да се нађе свом господару, да доноси и односи поруке и слично.

Напунивши 14 година дечак је постајао штитоноша свог витеза. Поставаљао је сто за њега, стајао иза његове столице при обеду, борио се уз њега у биткама, носио и приносио оружје...

Свечаност проглашења младића витезом одигравала се било у празничном расположењу у самом замку, било на бојном пољу. У обреду је често учествовало више витезова од којих би најстарији дотакао младића мачем по рамену или га симболично плеснуо по врату уз речи: »Буди витезом!«

Докле тјд се ратовање заснивало на борби појединачног витештва је цвело, али је почетком 14. века почело да губи значај због употребе барута и промене војне тактике до које је она довела. Ера витезова била је у 12. веку увелико на измаку.

Било како било, предања о витезовима и чињеница да се спорт који су они изумели упражњава и у 20. веку довољно говоре о томе да успомена на њих није ишчилела из људског памћења.

Д. П.

Бивши боксер Фред Пауел, сада Фредерин од Гејвуда, лицем у лице са Џеном Купером чије је »витешко« име Џон од Норича. Противници настављају борбу пешице и у овом тренутку танмичења могу да бирају оружје.

Краљица турнира честита победнику.

И соноларство моне да представља део програма турнира.

ПРАВИ ЛАЖНИ

Три човека ушла су у стовариште железничке постаје у граду Јуниону, држава Њујорк. Магационеру се обратио најупадљивији од њих, људина лица обраслог у црну дугачку браду. Рекао је да се зове Џорџ Хал и да је дошао по своју пошљику.

Тек уз помоћ шесторице радника пријатељи су некако успели да подигну сандук дугачак око три и по метра и пренесу га до кола. Затим су се изгубили у правцу севера.

Путовали су избегавајући насељена места а на питања радозналих фармера које су уз пут сретали одговарали су различито: једнима да преносе гвоздене одливке, другима да се у сандуку налази преса за дуван, трећима да се ради о споменику војницима палим у грађанском рату.

Пет дана касније стигли су до „одредишта“, фарме Халовог зета Вилема Њуела, недалеко од Кардифа. Кардиф је тада био сеоце деветнаест километара удаљено од града Сиракузе.

Пошто су у мочварном земљишту између штале и поточића Онондага ископали дубоку јаму, отворили су сандук. Из њега их је окамењеним очима гледао огроман кип. Спустили су га у јаму чекрком, затрпали, поравнали земљу да би замели траг и на том месту засадили детелину.

ЗАГОНЕТНИ СМЕШАК

Џорџ Хал се истог дана вратио кући у оближњи Бингем где је живео од прављења и продаје цигара. Зарада и није била лоша, али је Џорџ више пута доказао да се не задовољава малим. У неколико наврата улагао је новац у „изуме“ за које би се убрзо испоставило да не вреде ни пребијене паре.

Овога пута био је сигуран да је смислио генијалан план. На идеју је дошао две године раније, приликом посете сестри у Ајови, када је сасвим случајно присуствовао расправи свога зета и путујућег проповедника, извесног Терка. Велечасни је буквално тумачио место у Библији на коме се каже „У то доба на земљи су живели циновци“.

Оно што је смислио Хал је почео да остварује јуна 1868. године. У мајдану гипса у Форт Доу у Ајови наручио је гипсани блок величине 3,61 x 1,22 x 0,61 метра и помало необичну нарудбину објаснио рекавши да се ради „о патриотском

Ископано циновско тело почивало је благо нагнуто на десну страну, са згрченом левом ногом и једном руком на стомаку.

споменику“. Неколико дана касније каменорезац из Чикага Едвард Бергхарт примио је уговорену пошљику.

Како је све морало да се обави у строгој тајности, Бергхарт и његови помоћници радили су на гипсаној фигури само после радног времена и недељом. Хал је захтевао да цина исклепу у лежећем положају, тела незнатно нагнутог на десну страну, са згрченом левом ногом и једном руком на стомаку.

ДА МАЛО „ОДЛЕЖИ“

Да ли зато што каменорезац није био довољно вешт или што се Хал, који му је служио као модел, за све време позирања задовољно смешкао, тек израз циновог лица зачуђујуће је одударало од тела које се грчило: горостас се загонетно смешио.

За две године, колико је превару смишљао, Хал је имао времена да сазна да коса не може да се окамени па је зато наредио да цин буде ћелав. Да се не би излагао никаквом ризику, захтевао је да га направе голог. Како је још тада имао у виду будући публицитет, помислио је да ће му приликом фотографисања за новине одговарајуће место на телу лако покрити смовиним листом.

Природне бразде у гипсу дочаравале су вене и мускулатуру људског тела, а поре је Хал направио чекићем за чији је врх залемис велике игле за крпљење чарапа. Блиставо бели кип зачас је „остарио“ после једног потапања у сумпорну киселину.

Довршени „кип“ био је висок 3,11 метра, тежак тону и 35 килограма. Ширина рамена износила му је 91 сантиметар, а дужина ногу 1,52 метра.

Пошто су га новембра 1868. спаковали, железницом отпремили до Јуниона и покопали, Хал се вратио својим пословима пружајући цину прилику да мало „одлежи“. Целокупна операција коштала га је до тог тренутка 2600 долара (нешто мање од пет и по милиона старих динара).

Следеће јесени Халов зет Њуел најмио је два надничара, Гидиена Емонса и Хенрија Николса, да му ископају бунар. Наравно, не било где. У суботу, 16. октобра 1869. године, Емонс и Николс дали су се на посао. Њихове лопате убрзо су удариле о нешто тврдо. Запрепастили су се када су открили ногу, наставили су да разгрћу земљу крајње узбуђени и само што нису попадали у несвест када су открили каменог горостаса.

— Госпде, Николсе!... Циновски Индијанац! — узвикнуо је Гидиен.

Вест о догађају на Њуеловој фарми зачас се проширила околином. „Тог и следећег дана — писао је сиракушки „Цернал“ — људи су напуштали посао, а

жене праћене чопором деце хитале према месту открића“.

ФОСИЛИСТИ И СТАТУИСТИ

Нарађало се свашта. Неки су се присећали легенде индијанског племена Онондага о раси великих камених људи, верницима је реченица из Библије била довољно објашњење, а сви су се слагали да је кардифски цин епохално откриће.

До понедељка над јамом је већ подигнут шатор. Задовољни Њуел наплаћивао је 50 центи за улазницу и пословно разврставао посетиоце у групице које су се под шатором смењивале сваких 15 минута. Над местом је лебдела свечана атмосфера, а људи су се, ваљда убеђени да присуствују нечем узвишеном, плашљиво сашаптавали.

ЧОВЕК

Виљем Њуел задовољно је трљао руке. Дневна зарада износила је викендом и до 2600 долара. Иако се све време држао по страни, највише разлога за радовање сигурно је имао Хал. Он је издалека слушао како му се уложени долари множе.

„Окамењени библијски човек“ ишао је наруку и локалним гостионичарима и хотелијерима који су преко ноћ мењали дотадашње називе својих локала у прикладније као што су „Код цина“ или „Голијатова кућа“.

У мору посетилаца нашли су се и научници који су се одмах уплели у расправу. Једни су, подстакнути недавно објављеном Дарвиновом теоријом о еволуцији, сматрали да је кип, у ствари, фосилни остатак неког нашег далеког претка, други, као Џон Бојнтон, тврдили су да још није доказано како људско тело може да се окамени и да је цин, према томе, дело људских руку.

Бојнтон је био прецизнији од осталих: статуу је, тврдио је он, пре 250 година исклесало један француски језуитски свештеник како би утерао веру у незнабожачке Индијанце.

Недељама су се по новинама водиле жучне расправе „фосилиста“ и „статуиста“, а само је понеки стубац стидљиво давао места и нешто скептичним мишљењима.

СТАНИЦА ЗА ЧУДО

Послови су цветали. Свага недељу дана после открића петорица пословних људи из Кардифа откупили су за 30 хиљада долара од Њуела, а за Халов рачун, право на три четвртине прихода од „Библијског човека“. Цина су затим уредно спаковали и отпремили у Сиракјуз где је изазвао праву сензацију. Железничка компанија „Њујорк централ“ одмах је отворила нову успутну станицу како би путници могли на брзину да погледају „чудо епохе“.

Када се прво узбуђење стишало, новинари су почели да постављају незгодна питања. Један дневни лист изашао је са насловном страном на којој осим наслова: „Званичан научни извештај о недавном открићу каменог цина“ није било ни једног јединог ретка. Новинари су се шалили и сумњали, али ништа нису могли да докажу.

Много погубнији по каменог цина и његове влас-

нике био је налаз Отнијела Марша, палеонтолога са угледног Јелског универзитета. Пошто је прегледао кардифског цина, стручњак је недвосмислено изјавио: — Направљен је недавно. Ради се без сумње о превари.

Сада су и други, ваљда, почели да размишљају, па се тако један чиновник „Онондага“ банке у Кардифу присетио да је Њуел недавно написао чек поприличног износа на име извесног Џорџа Хала. Фармери из околине сетили су се брадатог човека и великог дрвеног сандука од пре годину дана, радник из мајдана гипса у Ајови гипсаног блока. У Чикагу су каменорезац и његови помоћници признали чиме су се бавили ван радног времена и недељама.

У децембру Џорџ Хал је признао све.

НЕСУМЊИВО ДРЕВНОГ ПОРЕКЛА

Као да се ништа није догодило, власници кипа организовали су истог месеца изложбу у Њујорку. У подножју статуе стајао је натпис „Оригинал“. Кардифски цин. Виши од Голијата кога је убио Давид“. Народ је и даље притицао да види славно чудо.

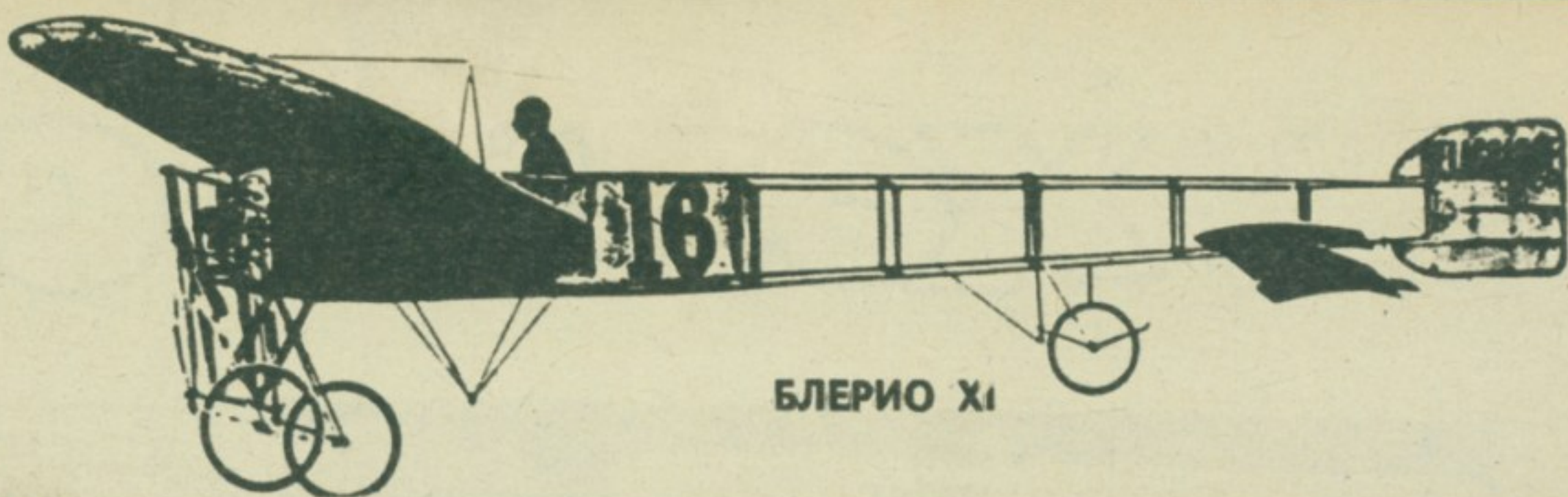
Њујоршки забављач П. Т. Барнем понудио је 60 хиљада долара да откупи кип, а када су га власници одбили, поручио је копију коју је изложио близу музеја у коме се налазио „оригинал“. Тужни глумац гледао је како га суграђани заобилазе и стрпљиво стају у дугачак ред два блока даље. Сви су хтели да виде правог лажног каменог човека.

После Њујорка дошао је Њостон. Зарада је опет била баснословна, а велики песник Ралф Валдо Емерсон чак је изјавио да је „Кардифски цин диван и несумњиво древног порекла“.

Али, и велике преваре имају крај, па је кип после бостонске изложбе смештен у неко стовариште у коме га је, сада бесплатно, гледао само магационер.

Авантура „Каменог библијског човека“ окончана је 1948. године када су га сместили у Пољопривредни музеј града Куперстона у држави Њујорк. Изложен је у сеоцету које представља верну копију Кардифа од пре једног века. Баш као и онда, посетиоци данас плаћају улазнице да би видели каменог човека са тајанственим смешком.

М. И.

БЛЕРИО XI

МУШИЦА СА МОТОРОМ

Једнокрилац blerio XI остаће забележен у историји авијације пре свега зато што је у њему Француз Луј Блеро први на свету прелегео канал Ламанш, од Калеа до Довера, 25. јула 1909. године и тако „премостио“ вековни јаз између Британских острва и осталог дела Европе, односно Континента, како то кажу Енглези.

Храбри пилот Луј Бле-

КАПЕТАН КАРЛО ПЈАЦА ОБАВИО ЈЕ 23. ОКТОБРА 1911. ГОДИНЕ У АВИОНУ БЛЕРИО XI ПРВИ ВАЗДУШНИ РАТНИ ЗАДАТАК У ИСТОРИЈИ — ИЗВИЈАЧКИ ЛЕТ НАД ТРИПОЛИЈЕМ.

обична мушица са једним мотором апсані од три цилиндра и једва 25 „парних“ коњских снага.

Брзом успеху авиона, произведеног у дванаес-

ТЕХНИЧКИ ПОДАЦИ:

БЛЕРИО XI са мотором апсані
Распон крила: 7,7 метара
Дужина: 6,00 метара
Сопствена тежина: 210 килограма
Максимална тежина за полетање: 300 килограма
Максимална брзина: 58 километара на час

рио истовремено је и идејни отац и, уз помоћ Рејмона Солинијеа, конструктор ове елегантне летелице направљене од јасеновине, бамбуса и челичних цеви. Пробни лет, изведен у Исију 23. јануара 1909, одмах је показао да је blerio XI један од најбољих апарата пионирске епохе авијације захваљујући лакоћи маневрисања и високом степену безбедности.

С друге стране, пак, blerio XI био је, чак и према тадашњим стандардима,

так варијанти и укупно пет стотина примерака, највише је допринео подвиг пилота конструктора над Ламаншом. За апарат су се заинтересовала министарства рата многих земаља и војну верзију авиона почела је да производи фабрика „Левалоа-Пере“ у Француској, а затим, по лиценци, и фабрике у другим земљама. Нарочито је била популарна варијанта parasol (сунцобран) и хидроваријанта.

Италијанска влада купила је пет војних апарата.

Овано је лист „Л пти журнал“ од 8. августа 1909. године приказао тријумфални долазан у Довер првог авиона који је прелетео Ламанш.

та blerio XI крајем 1910. године: два класична једноседа са мотором апсані, два једноседа са мотором gnom (патуљак) од 35 и 50 коњских снага и један двосед са мотором gnom од 50 коњских снага.

Када је избио италијанско-турски рат 1911. године, капетан Карло Пјаца је 23. октобра у моноплану blerio XI извршио прву ваздушну ратну мисију у историји — извиђачки лет над Азијом код Триполија.

Није, међутим, тачно увржено мишљење да је blerio XI избацио први товар бомби у историји. То је 1. новембра 1911. године био авион etrhi taube којим је пилотирао поручник Ђулио Гавати. Бомбе су пале на село Ани Зара у тадашњој Триполитанији.

Пошто су се истакли у рату у Либији, авиони blerio XI активно су учествовали у другом балканском рату, а 1914. године били су саставни део француске, британске, белгијске, италијанске, руске и српске ваздушне флоте. Србија је још 1912. године имала три авиона blerio XI, један једносед и два двоседа.

Мада у техничком погледу већ превазиђен, blerio XI је у првој фази првог светског рата одлично послужило као извиђач и на западном фронту и над Алпима.

Љ. П.

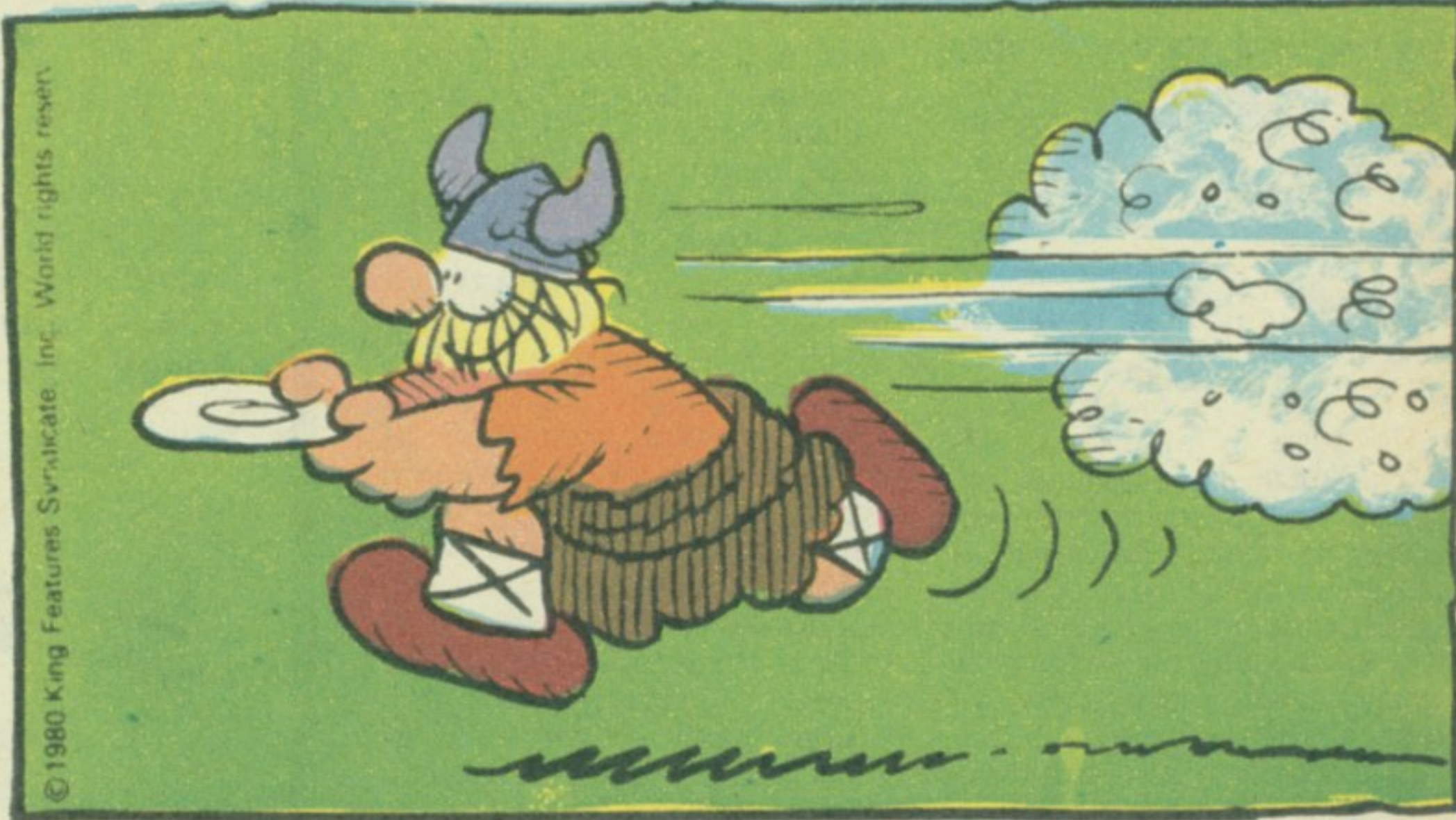
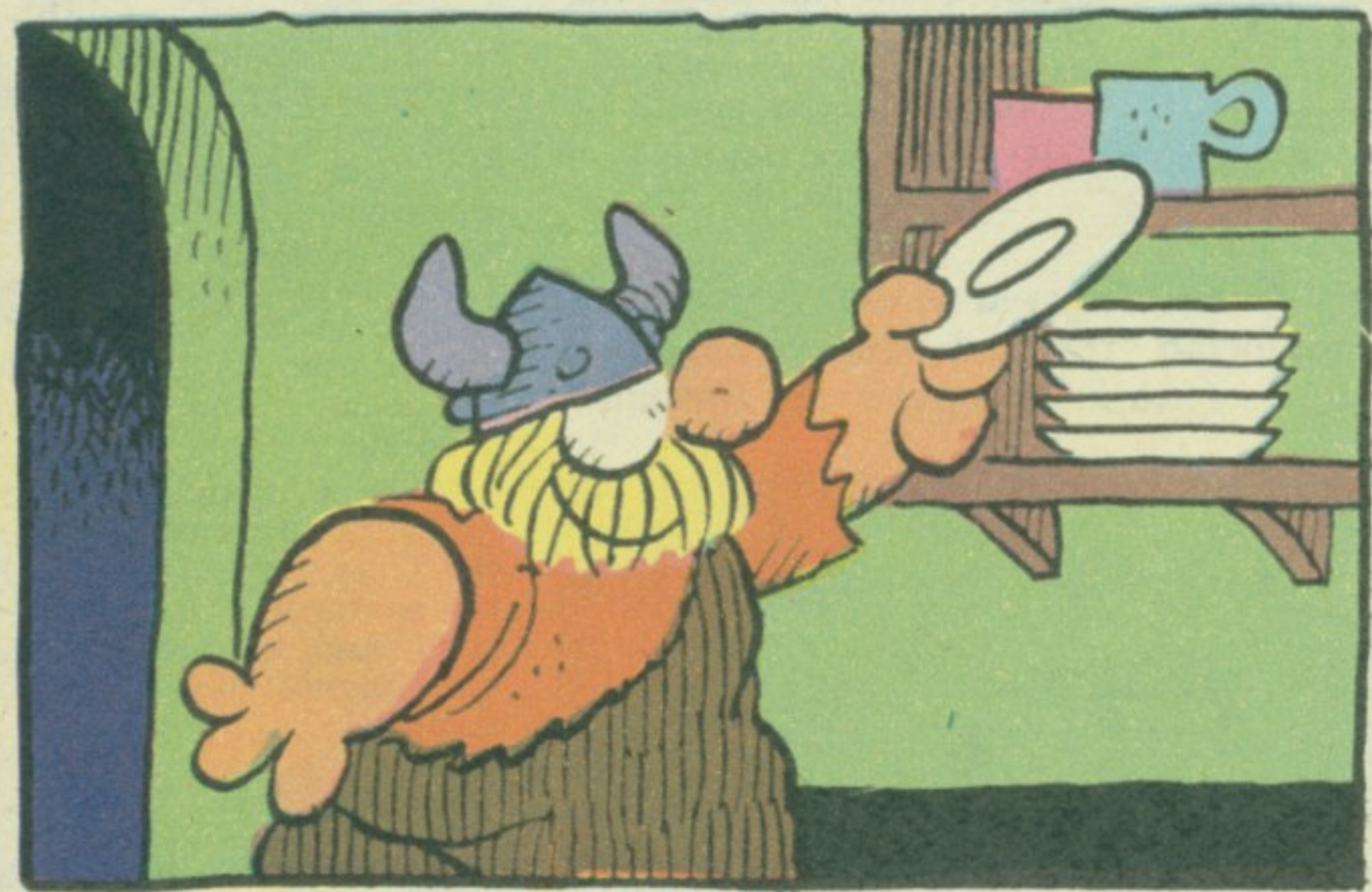
Авијатичар и инжењер Луј Блеро, први носилац дипломе Међународне ваздухопловне федерације.

DIK
BROWNE

ХОГАР

СТРАШНИ

DIK
BROWNE
6-8

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

МАМАЦ

ИСКОРИСТИЛА САМ ТРЕНУТАК ЗБУЊЕНОСТИ НАПАДАЧА, ВЕШТО СЕ ИЗМИГОЉИЛА ИЗ ЊЕГОВИХ ШАНА И ПОТРЧАЛА У ПРАВЦУ ПИЈАНОГ СПАСИТЕЉА.

НИЈЕ НАШ РЕСОР

Иако сам то одавно прижељкивала, прилично сам се уплашила када су ми саопштили да сутра крећем на први задатак. Тешило ме је што су се у патроли налазили и Џо Фијала и Френк Розали, обојица искусни полицајци.

Припао нам је квартал у близини стадиона „Јенки“ у Њујорку одакле је у последње време стижао све већи број пријава о вршљању напасника који су уморним и замишљеним женама што су се увече враћале с посла отимали ташне.

Џо и Френк су били ветерани, ја почетник Одељења за улични криминал њујоршке полиције. Никако нисам хтела да се пред њима обрुकам. Желела сам да што боље одиграм улогу жене-мамца. Зато сам код куће дуго смишљала како да се прерушим. Чинило ми се да ће тамна сукња, блуза на цветиће, дугачак пуловер, ципеле са равном петом и марама најбоље заварати силеције.

Нашла сам чак и стари браон зембил који сам допола напунила намирницама. Ручну ташну ставила сам поврх свега тако да је лопови лако уоче али не и да посумњају како се ради о „на-мештаљци“.

Кренули смо у предвечерје једног зимског дана. Џо и Френк су били савршено мирни а ја сам се зембилком посматрала улице којима смо пролазили. На моју срећу 166. улица, којом је требало да патролирамо, била је боље осветљена од суседних.

Паркирали смо се и ја сам још само чекала да колеге обаве рутинску контролу пиштоља и радио-везе са станицом па да кренем. У тренутку када сам се ухватила за ручицу на вратима, пресекао ме је Френков глас:

— Причекај!

Погледала сам у правцу куда је буљио и с друге стране улице угледала сумњивог типа који је стајао на хошку преко пута парка „Франц Сигел“.

— Сећате ли се оних силовања? Можда је то тај тип? — упитао нас је Френк.

И Џо и ја смо истог часа схватили о коме говори. Прелиставајући полицијску картотеку сазнали смо да квартал, осим плачкаша, хара и један манијак. Он званично није био наш „ресор“ — имали смо сасвим одређен задатак — али ако је то био он, онда нас је просто позивао да одмеримо снаге.

— Мислим да је Френк у праву — рекао је Џо.

Тада су обојица истовремено погледали у мене и схватила сам шта ме чека.

— Хоћеш ли да покушаш? — упитао ме је Френк.

Могла сам мирно да одбијем јер манијаци нису спадали у нашу надлежност али сам уместо тога на изглед хладнокрвно одговорила:

— Што да не?

Направили смо круг око блока, а онда сам ја изашла из кола и кренула сумњивом типу у сусрет. Улица је била пушта, чула сам само равномерно одзивање сопствених корака. Почела сам да се

колебам: Френк Џо и ја први пут смо били заједно на задатку. Нити су њих двојица могла да знају шта од мене да очекују, нити сам ја знала колико могу да се ослоним на њих.

ИГРА МАЧКЕ И МИША

Осећала сам се као осуђеник на смрт док сам се, корак по корак, приближавала углу на коме је онај човек још стајао. Убрзо сам му јасно угледала лице: наслоњен на бандеру уличне светиљке, гледао је укочено пред себе као да ме уопште не примећује. Само је цигарета која му је висила из угла уста говорила да је жив.

Држећи се своје стране улице прошла сам мимо њега и наставила да корачам са језивом извесношћу да се окренуо и гледа за мном. Почела је игра мачке и миша.

Ходала сам крај низа стамбених зграда заштићена светлошћу уличних лампи, али сам знала да ћу ускоро морати да пређем на супротну страну.

„Буди храбра, Мери! Па ти си мамац! — рекла сам самој себи, дубоко удахнула ваздух и кренула према парку.

Умирујућу светлост сада су замениле сенке дрвећа и грмова крај којих сам пролазила. Од панике коју сам с муком савладавала подизали су ме жмарци. Плашила сам се да се не држим сувише укочено и неприродно и да ће и мој пратилац то приметити. Обузимала ме је лудачка жеља да се осврнем, да проверим да ли ме заиста следи, али сам знала да би тиме све упропастила. Нисам смела да га уплашим: морао је да поверује како ништа не слутим.

Од бата сопствених корака и зујања у ушима ништа нисам чула. Ни њега, ни Френка, ни Џоа. Где су? Да ли су видели како прелазим улицу? Успорила сам корак и у делићу секунде ми се учинило да чујем како се у тамном улазу зграде преко пута неко тихо на-кашљао.

Френк! Стајао је у сенци тако да сам му видела само профил и обрис тела.

Направила сам још неколико корака а онда ми је кроз главу пролетела узнемирујућа мисао да је Френк, у ствари, покушао не-

што да ми каже. Да, али шта? Да зађем у парк или да се вратим на њихову страну улице? То није било искључено. До сада ништа нисмо постигли, требало је некако натерати манијака да ступи у акцију.

ЏОНУ У ЗАГРЉАЈ

Пре него што сам стигла да до-несем одлуку, моја недоумица је разрешена. Нисам чула никакав звук, ништа што би ме упозорило, а пред мене је одједном из мрака изронио наш сумњив тип. Стајао је мирно, као да ми даје времена да схватим ужас ситуације у којој се налазим, а онда ме је једним извезбаним покретом руке ухватио око врата и привукао себи. Другом ми је на образ присло-нио револверску цев.

— Сада ћу...

Смисао речи више нисам разумела, само ми је у ушима од-зивао тај глас пун мржње и бе-са. Грчевито сам се отимала док ме је вукао према парку и чак успела да руку принесем појасу са револвером. Сада ћу ти показати, рекла сам у себи, али сам се одмах предомислила.

Ако сам у праву, ако та цев прислоњена на моју главу заиста припада револверу калибра 25, онда немам никакве шансе. Про-суо би ми мозак пре него што ми пође за руком и да повучем ороз.

На неколико корака од нас угледала сам улични хидрант за во-ду и отимајући се покушала да се он нађе између мене и нападача. Одмах је прозreo мој маневар.

— Опири се колико те воља, ја ћу добити оно што желим! — про-сиктао је.

Срце ми је тукло као лудо док ме је вукао све дубље у тмину парка.

А онда се у сабласној тишини коју је реметило само наше гу-шање, зачуло гласно церекање и лупа преврнуте канте за смеће. Из непрозирне таме церекао се веро-затно неки пијанац.

Изненађен, мој нападач је за тренутак застао. Искористила сам тренутак његове збуњености, ве-што се измигољила и потрчала у правцу незнаоног спаситеља. Изгледа да је манијак коначно неш-то „нађушио“ јер је, уместо да крене за мном, почео да бежи у супротном правцу — право у „загрљај“ Џоу који нас је све време из далека пратио. Однекуд је изронио и Френк. Он је био тај пијани спаситељ.

* * *

Сат касније седели смо у кафе-терији у близини наше полицијске станице и разговарали о обавље-ном послу.

— Како си знао да ће трик са пијанцем упалити — упитала сам Френка.

— Па, и нисам... знао сам само да имамо посла са лудаком који је у стању да пуца на тебе, на нас, на сваког. Рачунао сам да је боље да га забуним него уплашим. Драо сам се и намерно шутирао канте. Поступио је баш како сам претпостављао. Важно је да смо задатак обавили.

„А мене сте спасли“, помислила сам али то ни за живу главу ни-сам рекла гласно.

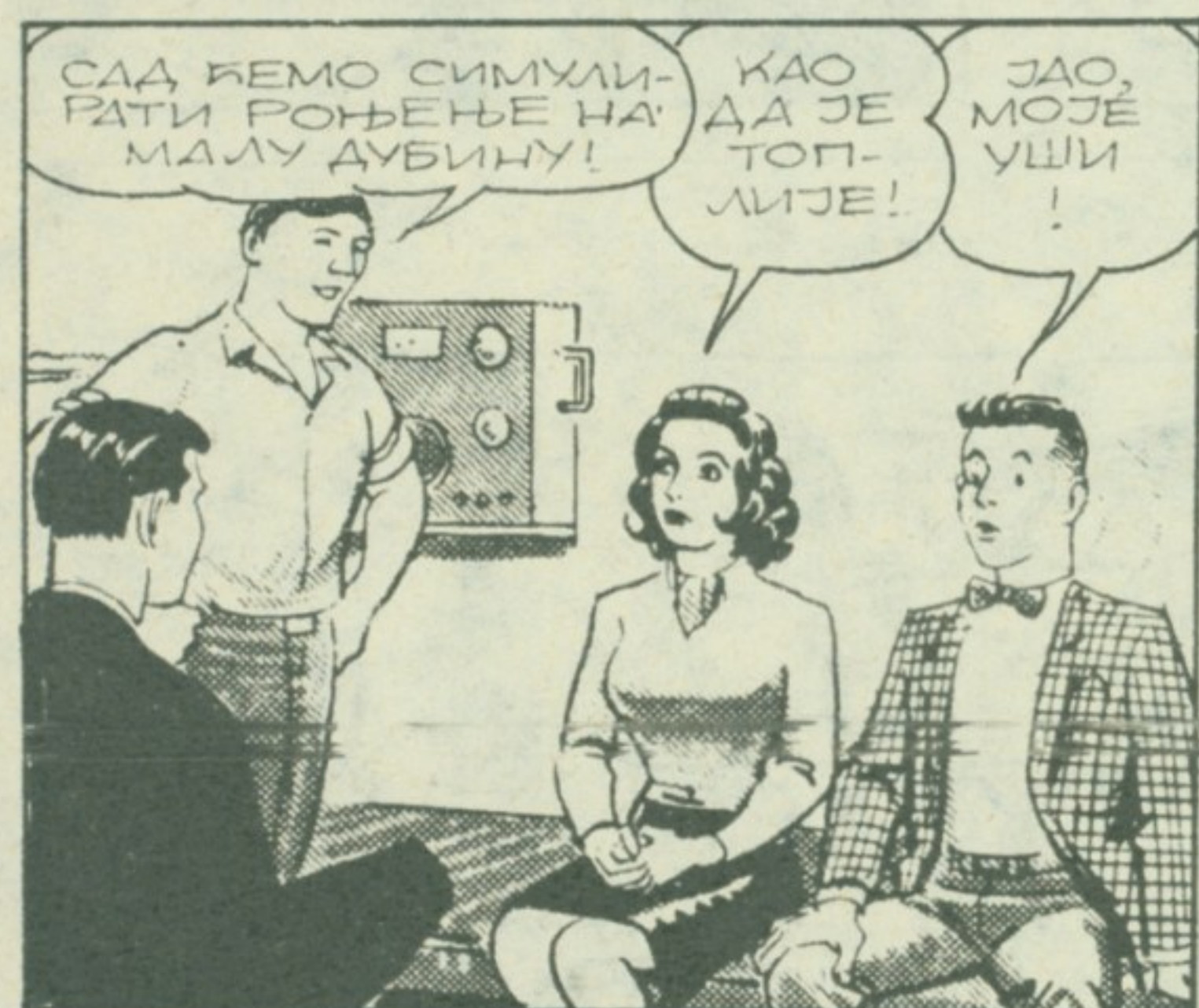
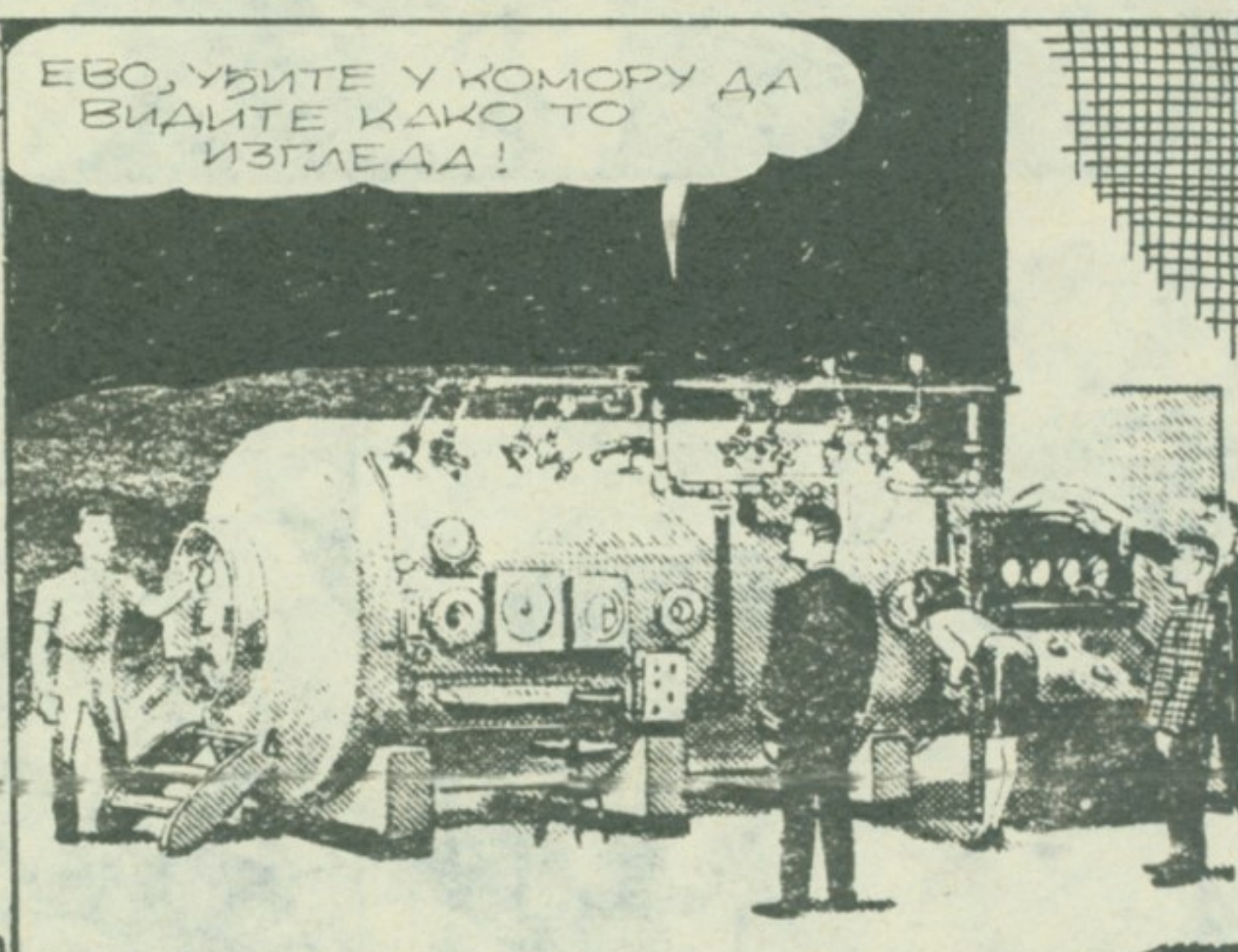
Мери Глејцл

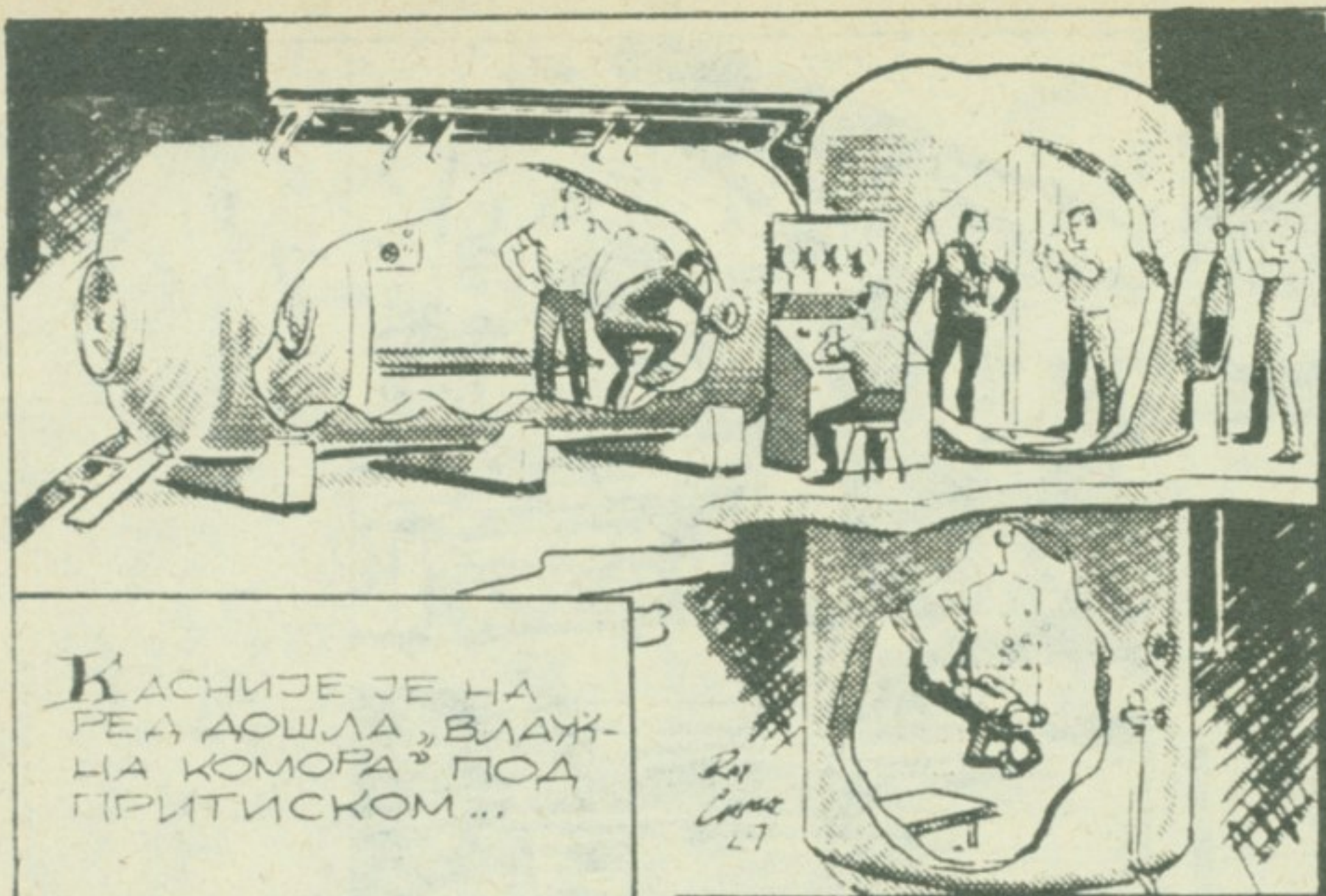
БИМ И БУМ

БАЗ СОЈЕР: АКВАНАУТИ

КАСНИЈЕ ЈЕ НА РЕД ДОШЛА „ВЛАЖНА КОМОРА“ ПОД ПРИТИСКОМ...

...И НАЈЗАД, ПОДВОДНИ ТРЕНИНГ СА УПУТСТВОМА ЗА ДИСАЊЕ...

УПОЗНАЈТЕ СЕ СА РЕНКИМОМ, ПОЗНАТИМ ВУЛКАНОЛОГОМ, А ОВО ЈЕ ДОКТОР ЛЕЈН, ВАШ ЛЕКАР И СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ПОДВОДНУ БИОЛОГИЈУ!

ПОСЛЕ ЗАВРШЕНОГ ТРЕНИНГА УПОЗНАЛИ СУ СЕ, У ВАШИЊТОНУ, СА ОСТАЛИМ УЧЕСНИЦИМА У ЕКСПЕРИМЕНТУ...

ДА СЕ ОДЛУЧИМО ЗА МЕСТО ЕКСПЕРИМЕНТА! ВОДА МОРА БИТИ ТОПЛА И ПРОЗИРНА, А ДУБИНА ДО ДВЕСТА МЕТРА!

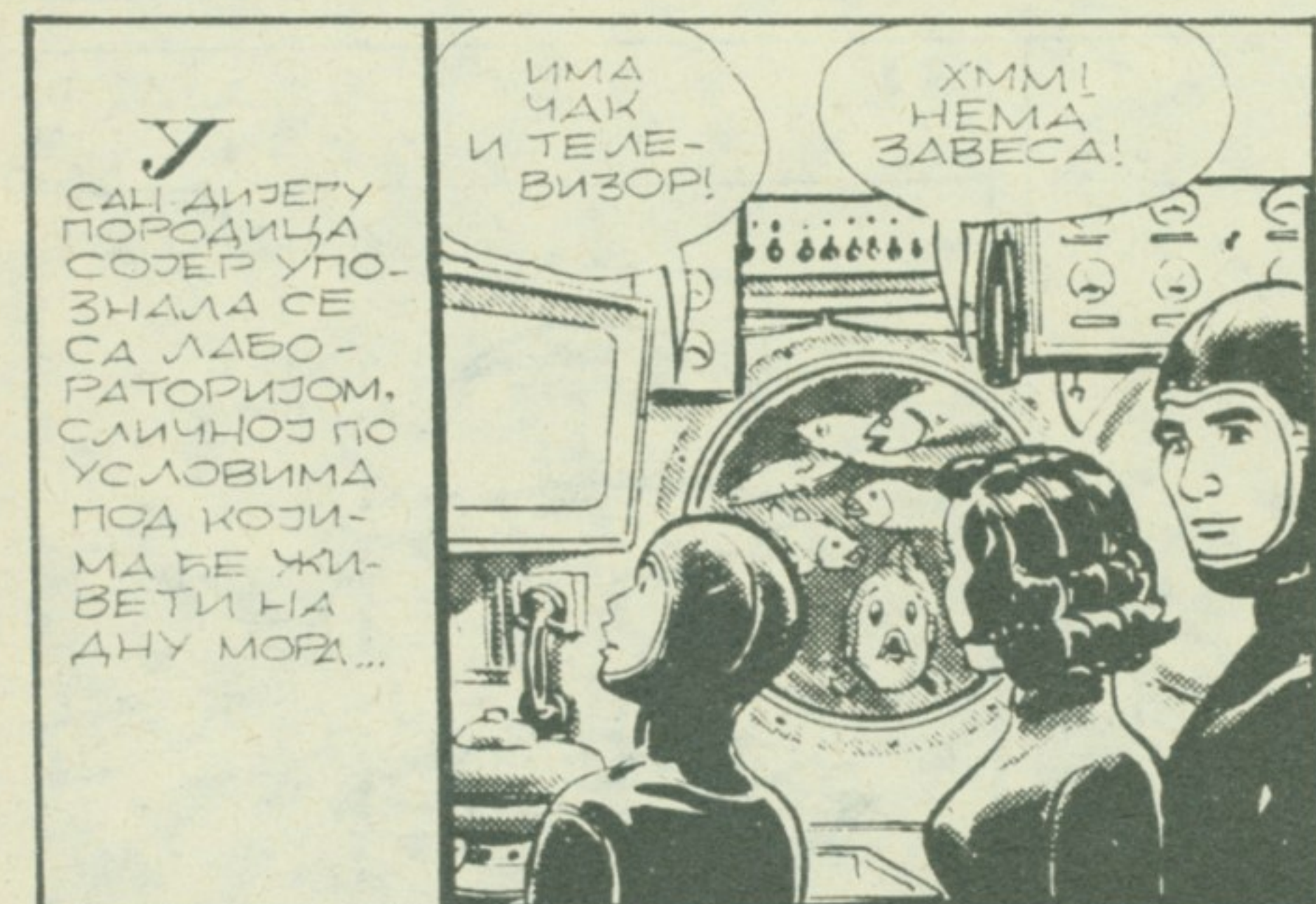
МОРА, ТАКОЂЕ, БИТИ ОБИЉЕ ПОДВОДНОГ ЖИВОТА ЗА ИЗУЧАВАЊА ДОКТОРА ЛЕЈНА!

А, РЕНКИН ЖЕЛИ И НЕКИ ВУЛКАН У БЛИЗИНИ! ЧИНИ МИ СЕ ДА ОСТРВО НУКИ-СУКИ, У ЗАПАДНОМ ПАЦИФИКУ, ИМА СВЕ ТО!

СЛАЖЕМ СЕ!

И ЈА!

У САМ ДИЈЕГУ ПОРОДИЦА СОЗЕР УПОЗНАЛА СЕ СА ЛАБОРАТОРИЈОМ, СЛИЧНОЈ ПО УСЛОВИМА ПОД КОЈИМА ЋЕ ЖИВЕТИ НА ДНУ МОРА...

ИМА ЧАК И ТЕЛЕВИЗОР!

ХММ! НЕМА ЗАВЕСА!

ЗАТИМ СЕ У ГЛУМУ УКРЦАЛА НА БРОД „НЕПТУН“...

ВИДИ, ТАТА, ПРАВИ ДЕЛФИН НА БРОДУ!

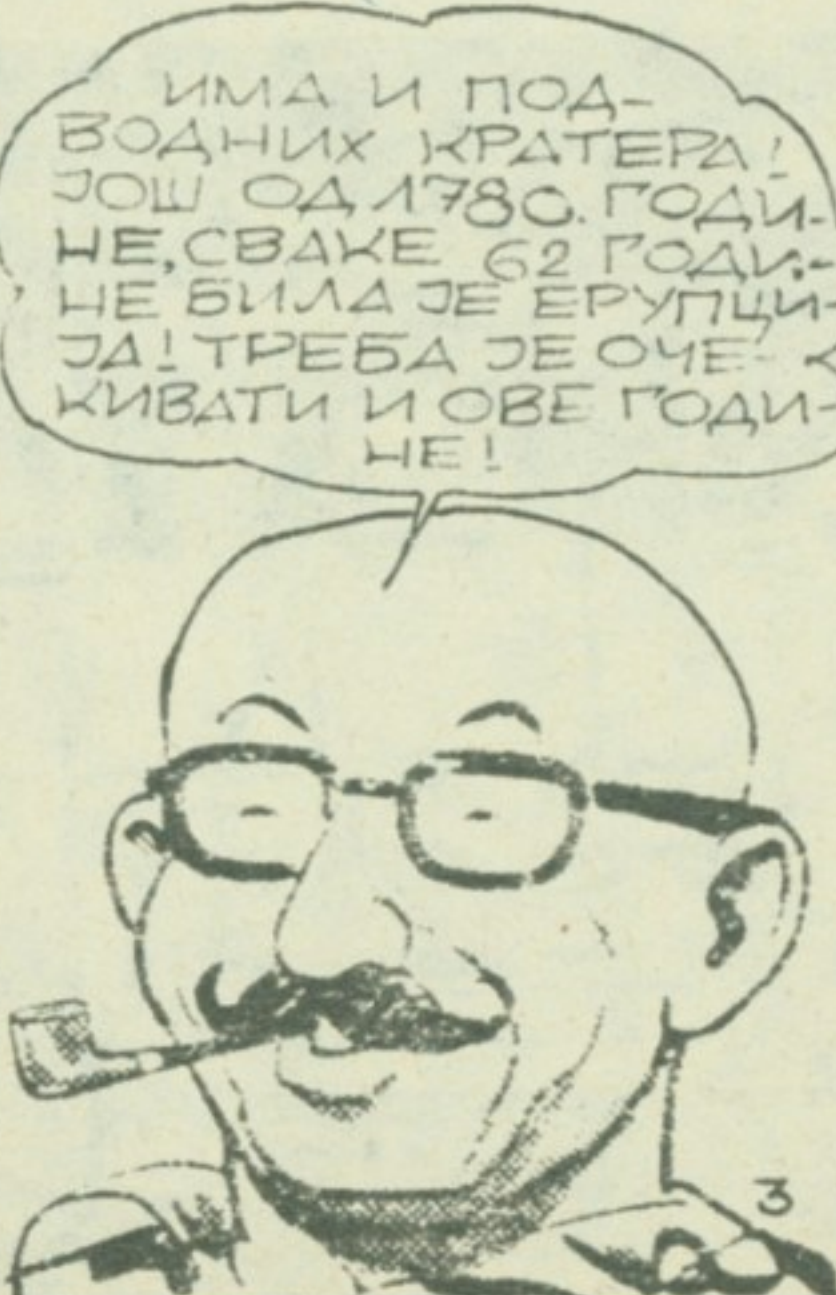
И ОН ЈЕ ДЕО ЕКСПЕРИМЕНТА!

...И ОТПЛОВИЛИ НА ОСТРВО НУКИ-СУКИ!

ЕВО ОСТРВА НУКИ-СУКИ!

ДА!

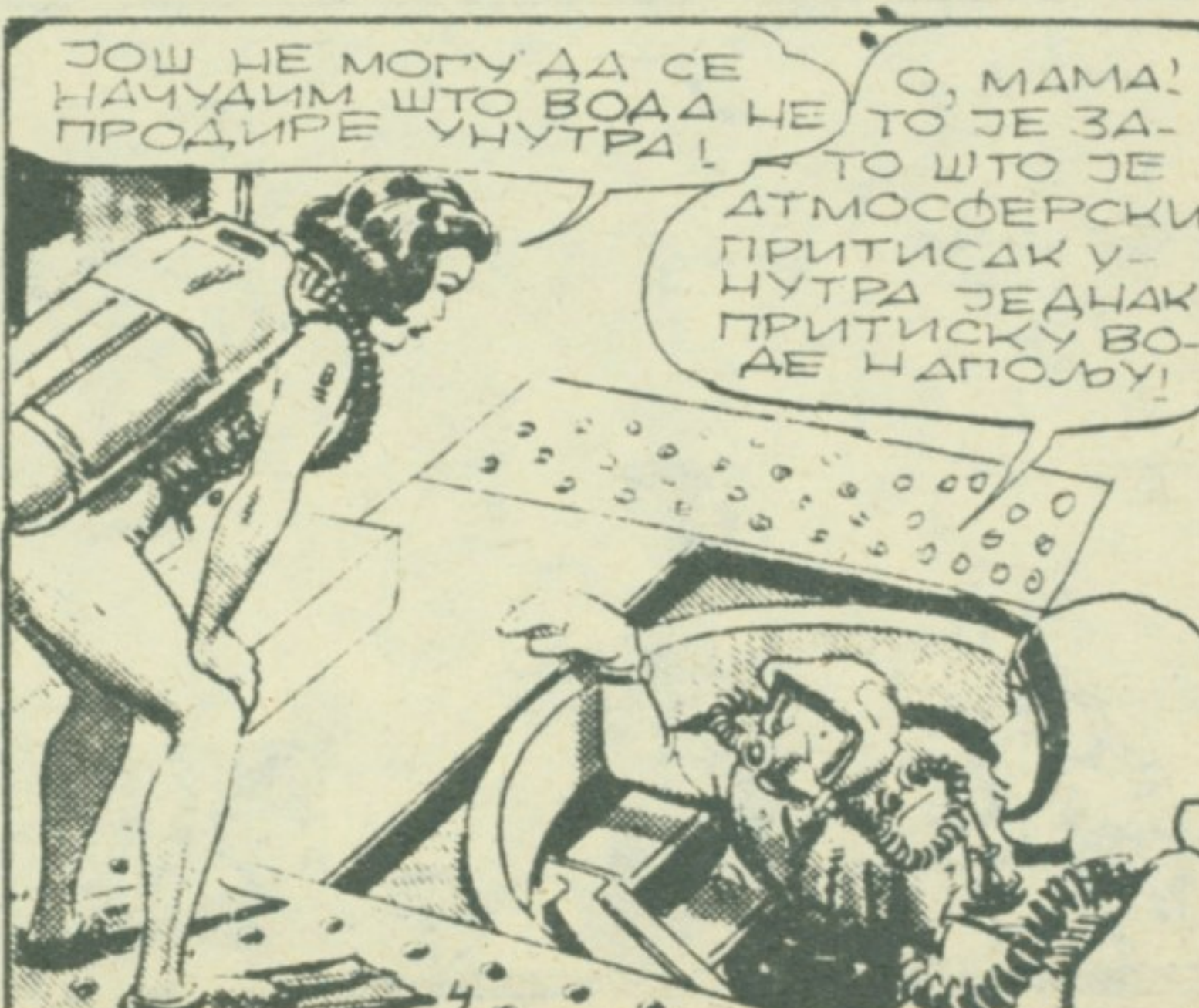
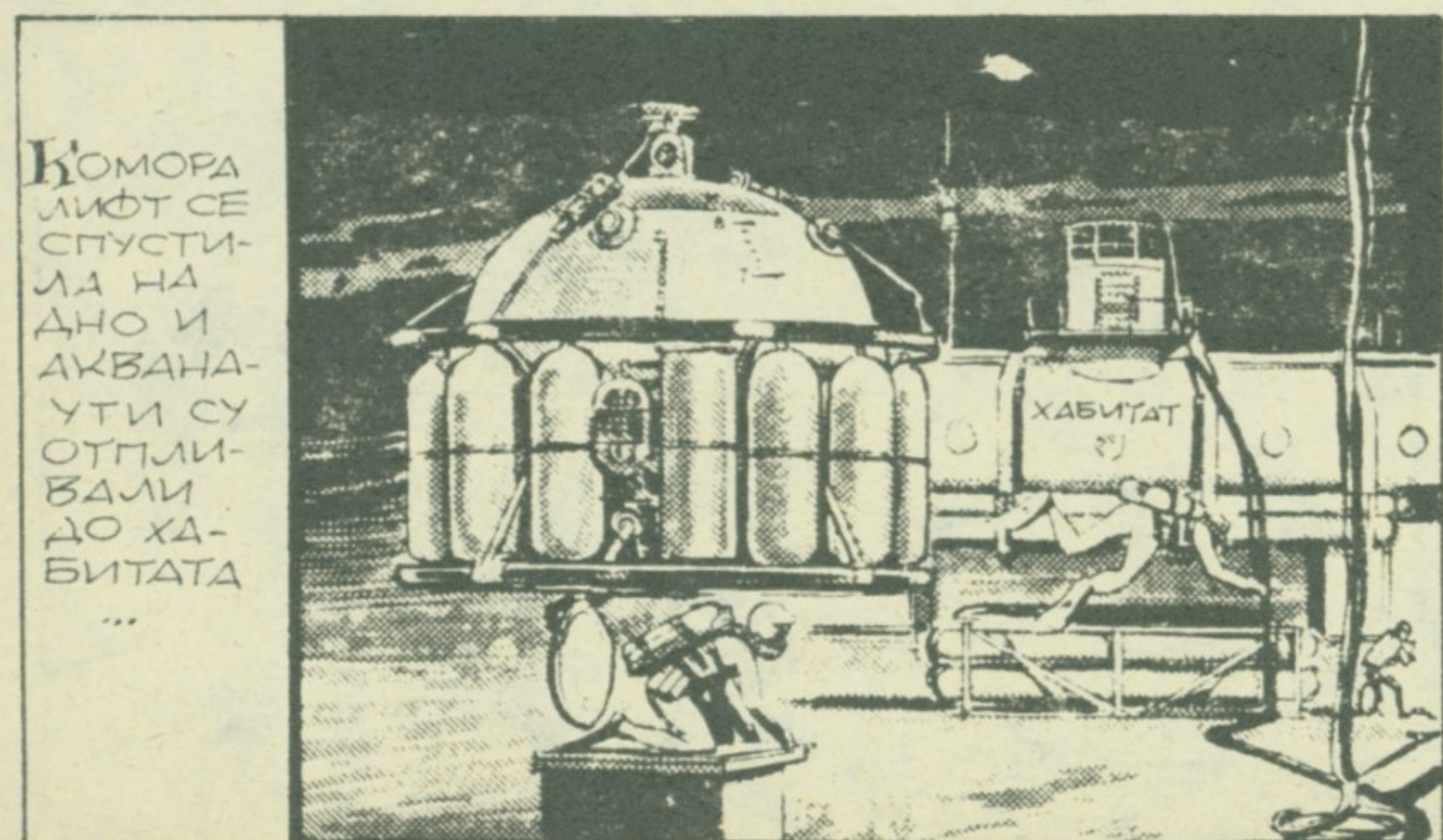
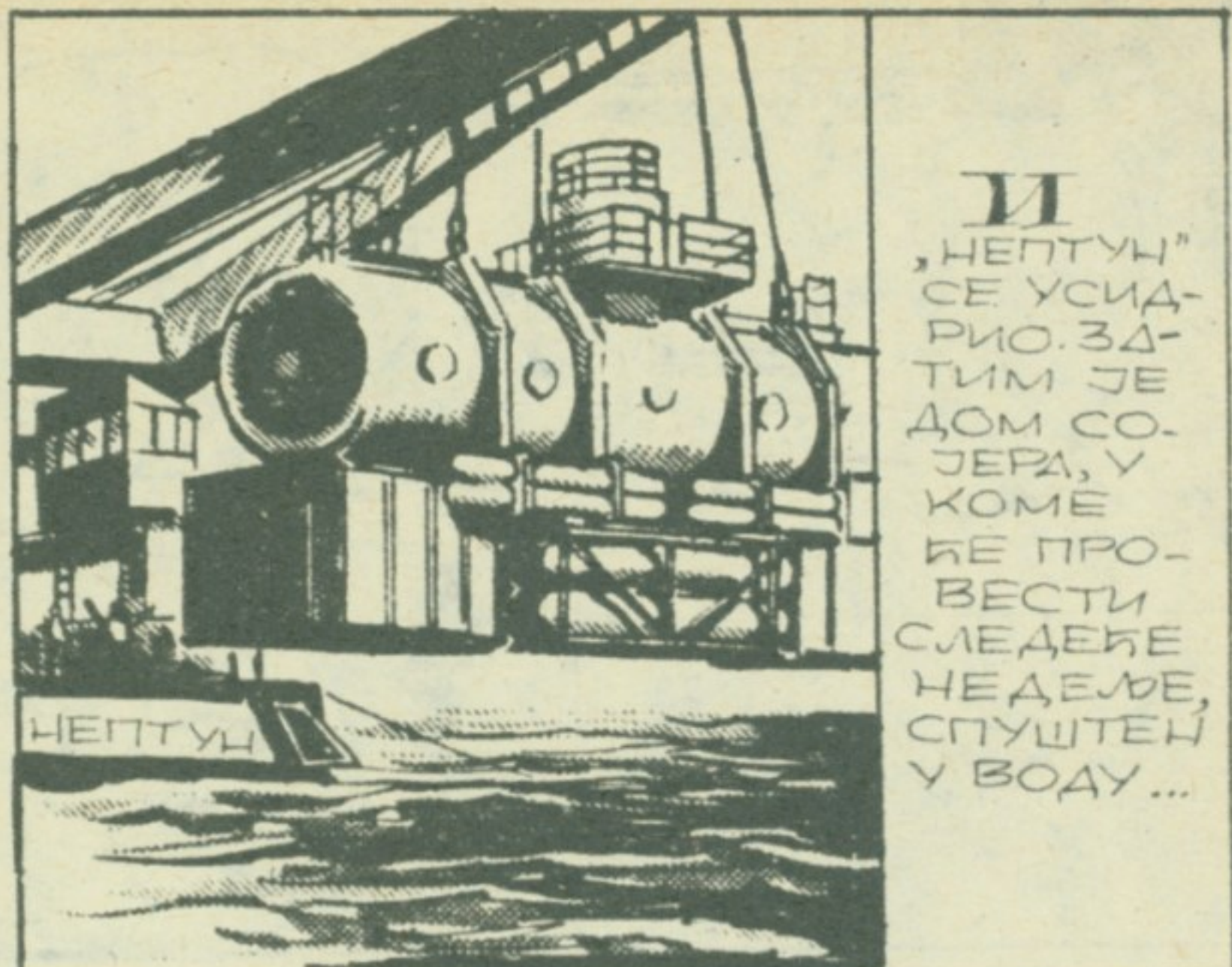

ИМА И ПОДВОДНИХ КРАТЕРА! ЈОШ ОД 1780. ГОДИНЕ, СВАКЕ 62 ГОДИНЕ БИЛА ЈЕ ЕРУПЦИЈА! ТРЕБА ЈЕ ОЧЕКИВАТИ И ОВЕ ГОДИНЕ!

ШТА ЈЕ, ВАР? ЧУДНО ИЗГЛЕДАШ!

ОХ, НИШТА... САМО РАЗМИШЉАМ!

БАЗ ЈЕ ПРОВЕРИО СВЕ КАБЛОВЕ КОЈИ ПОВЕЗУЈУ »ХАБИТАТ« СА »НЕПТУНОМ« ...

СВЕ ЈЕ У РЕДУ!

БРРР... ШТО МИ ЈЕ ХЛАДНО!

ОВДЕ ЈЕ САСВИМ НОРМАЛНА ТЕМПЕРАТУРА! ТЕБИ ЈЕ ХЛАДНО ЗАТО ШТО ТИ ТЕЛО ИСПУШТА ТОПЛОТУ ПОД ДЕЈСТВОМ ХЕЛИЈУМА!

НА ОВОЛИКОЈ ДУБИНИ, А ИМАМО СВЕ КАО КОД КУЋЕ!

СТРУЈУ, ТЕЛЕФОН, ВОДУ, ФРИЖИДЕР...

ЧАК И ТЕЛЕВИЗОР!

КАКО БИ БИЛО ДА РУЧАМО, КРИСТИ?

САД ЈУ ЈА!

ИЗГЛЕДА ИСТО КАО ДА ЈЕ МОЈА ЖЕНА СКУВАЛА!

МАМА, НЕ ОСЕЋАМ НИ МИРИС НИ УКУС!

УФ! КАДА ЈЕ ВРЕЛА!

ЧУДНО! ДРУГИ ПУЋЕЊАЈ ЈЕ ХЛАДАН!

ТО ЈЕ ОПЕТ БРЗО ПУЋЕЊЕ ТОПЛОТЕ ЗБОГ ХЕЛИЈУМА!

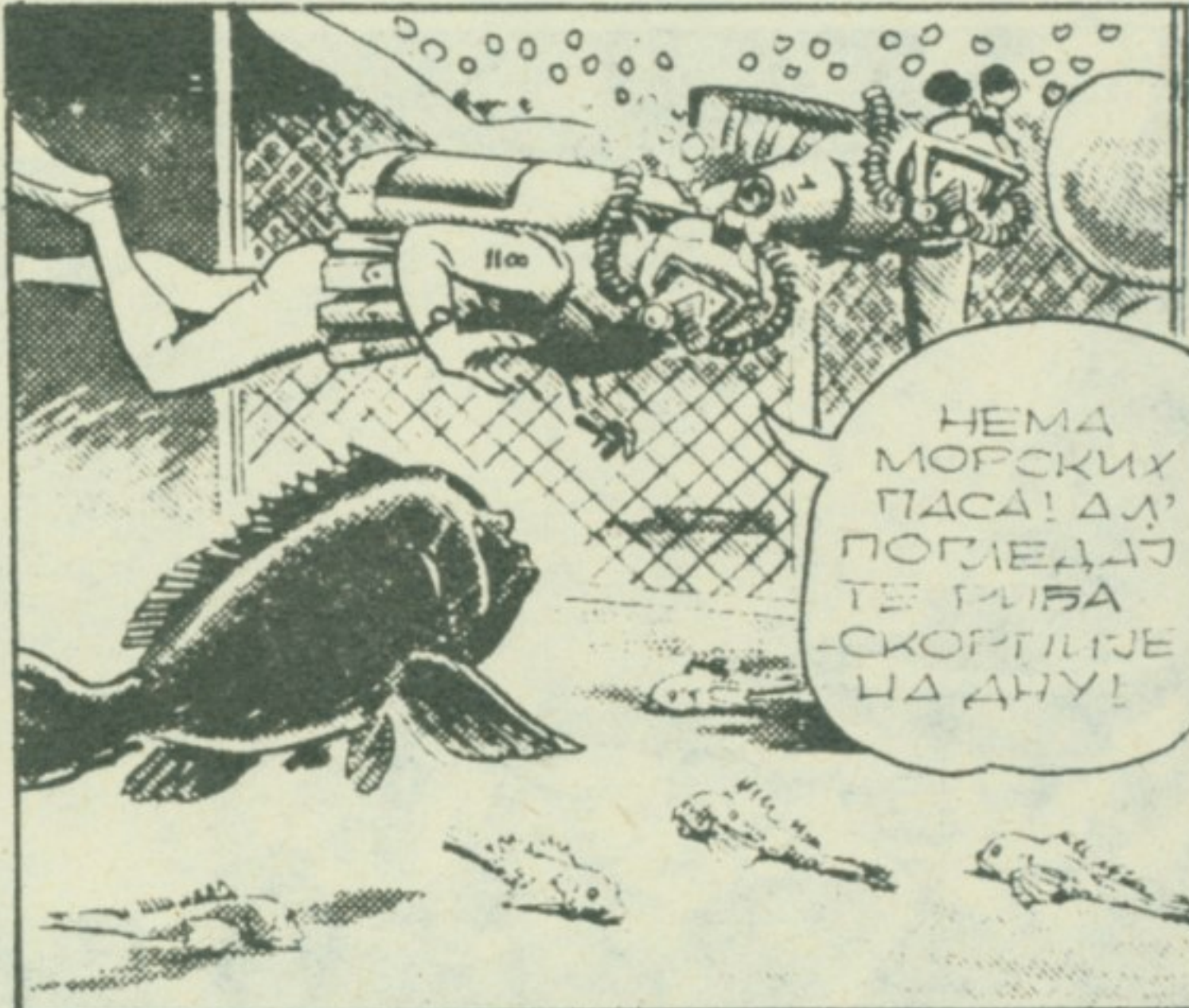
ТРЕБА КРЕНУТИ НА ПОСАО! ПРВО ЈУ ПРОВЕРИТИ КАВЕЗ ЗА МОРСКОГ ПСА, А ОНДА ДОБРО ПРИЧВРСТИТИ ХАБИТАТ ЗА ДАНО!

ДЕЛУЈЕ СТРАВИЧНО!

ЧАК И У ПОДНЕ У ДУБИНИ ОКЕАНА ЈЕ МРАЧНО! СВЕТО АКВАНАУТА ПРИВУКЛО ЈЕ РИБЕ...

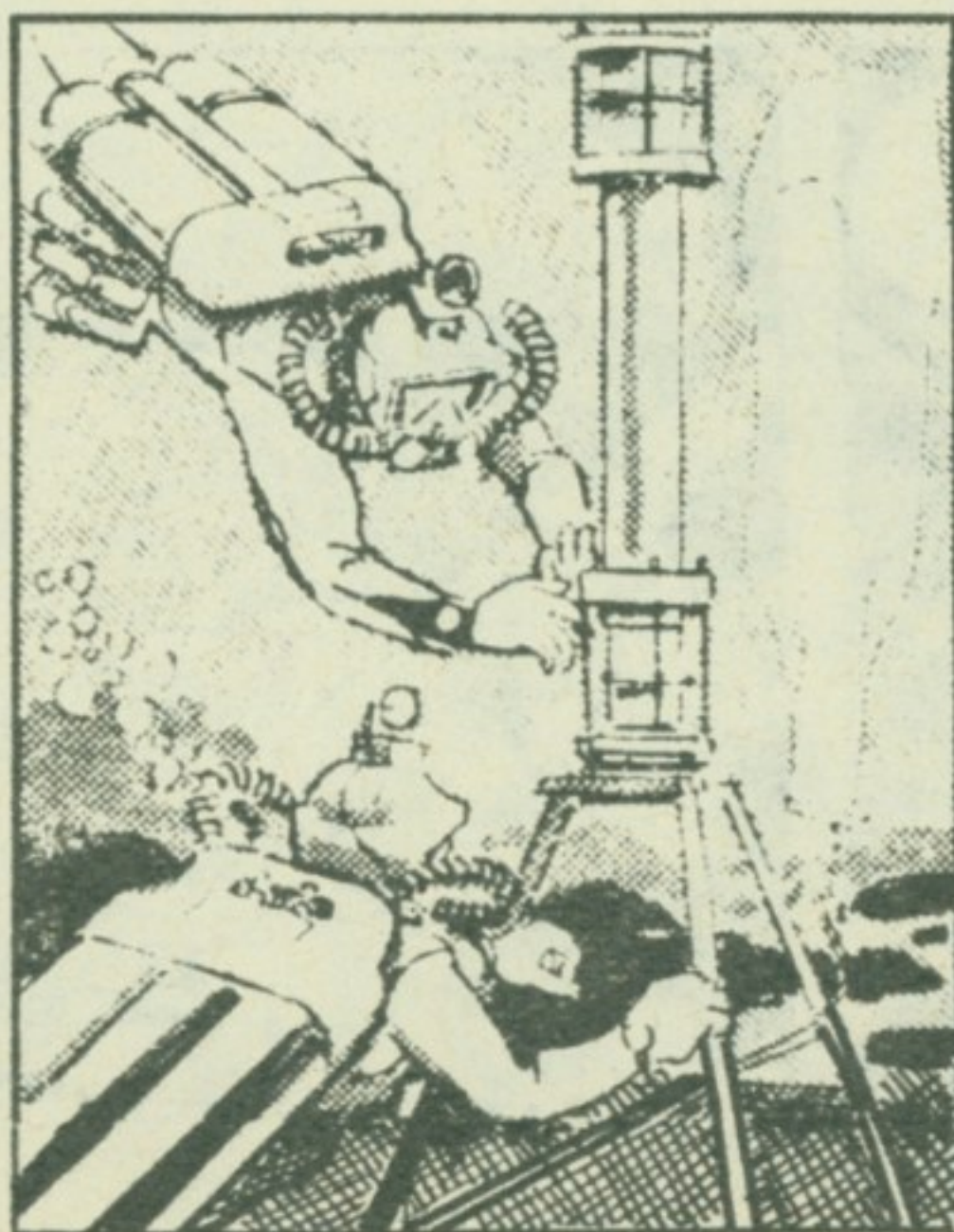
НЕМА МОРСКИХ ПАСА! ДА ПОГЛЕДАЈТЕ ГИБА-СКОРТИЈЕ НА ДНУ!

АКВАНАУТИ СУ УВЕК РАДИЛИ У ПАРУ. НИКАД НИКО НИЈЕ САМ НАПУСТИО ХАБИТАТ...

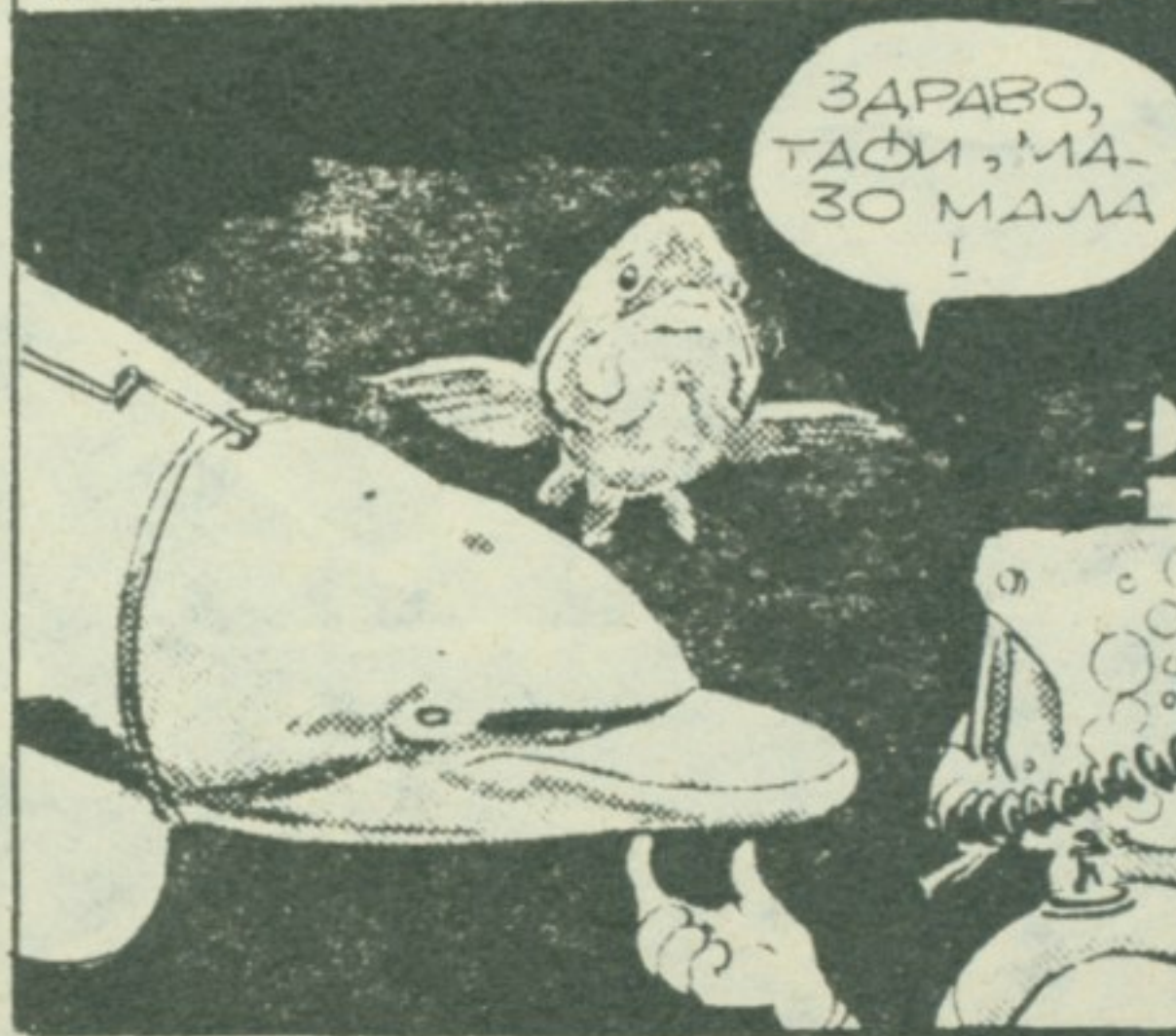

САД ЈОШ ДА ПОСТАВИМО ОВАЈ АПАРАТ!

ПОСТАВЉЕНИ СУ АПАРАТИ ЗА МЕРЕЊЕ САЛИНИТЕТА, ВОДЕНИХ СТРУЈА, ТЕМПЕРАТУРЕ ВОДЕ, АНА...

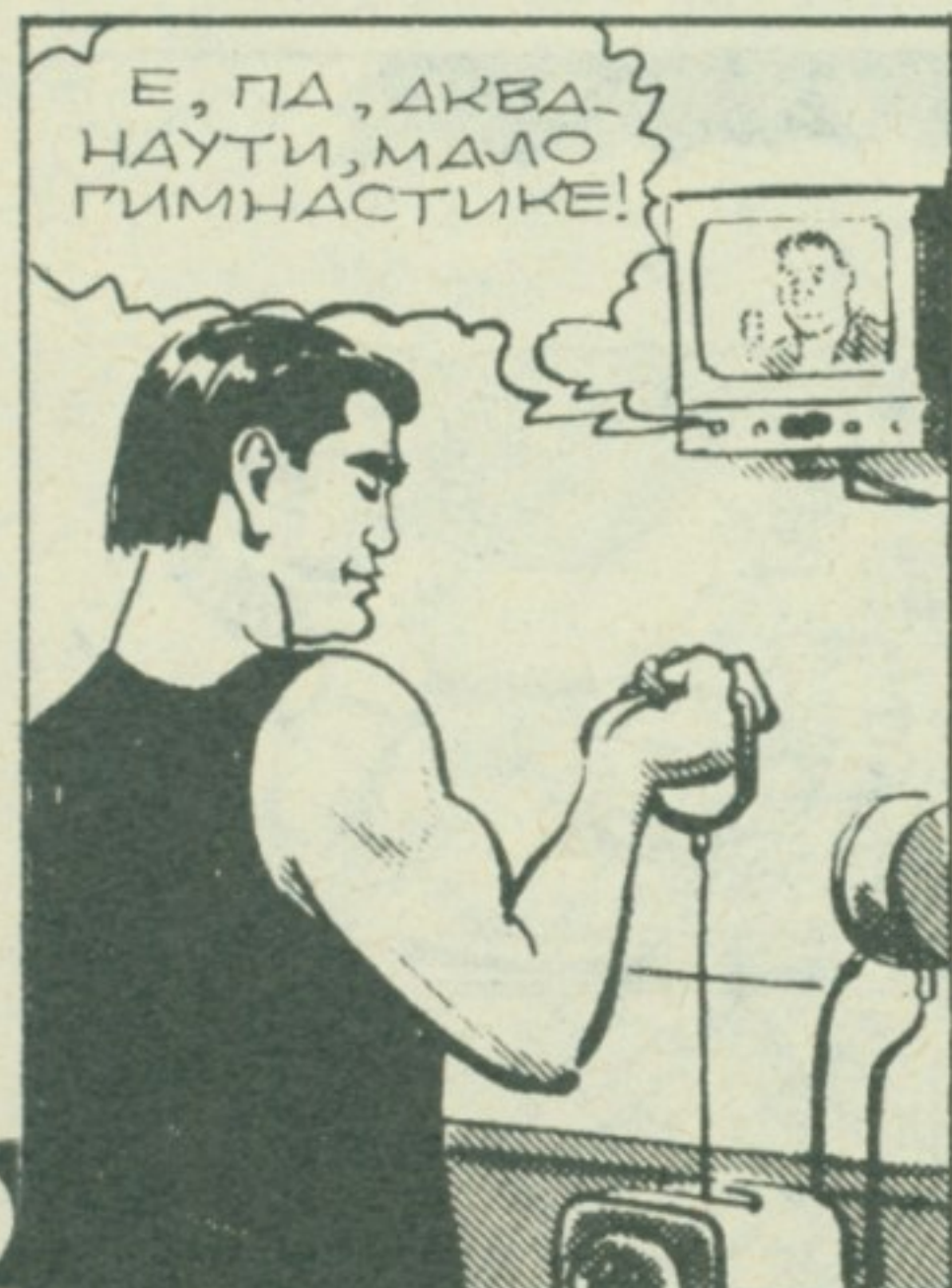
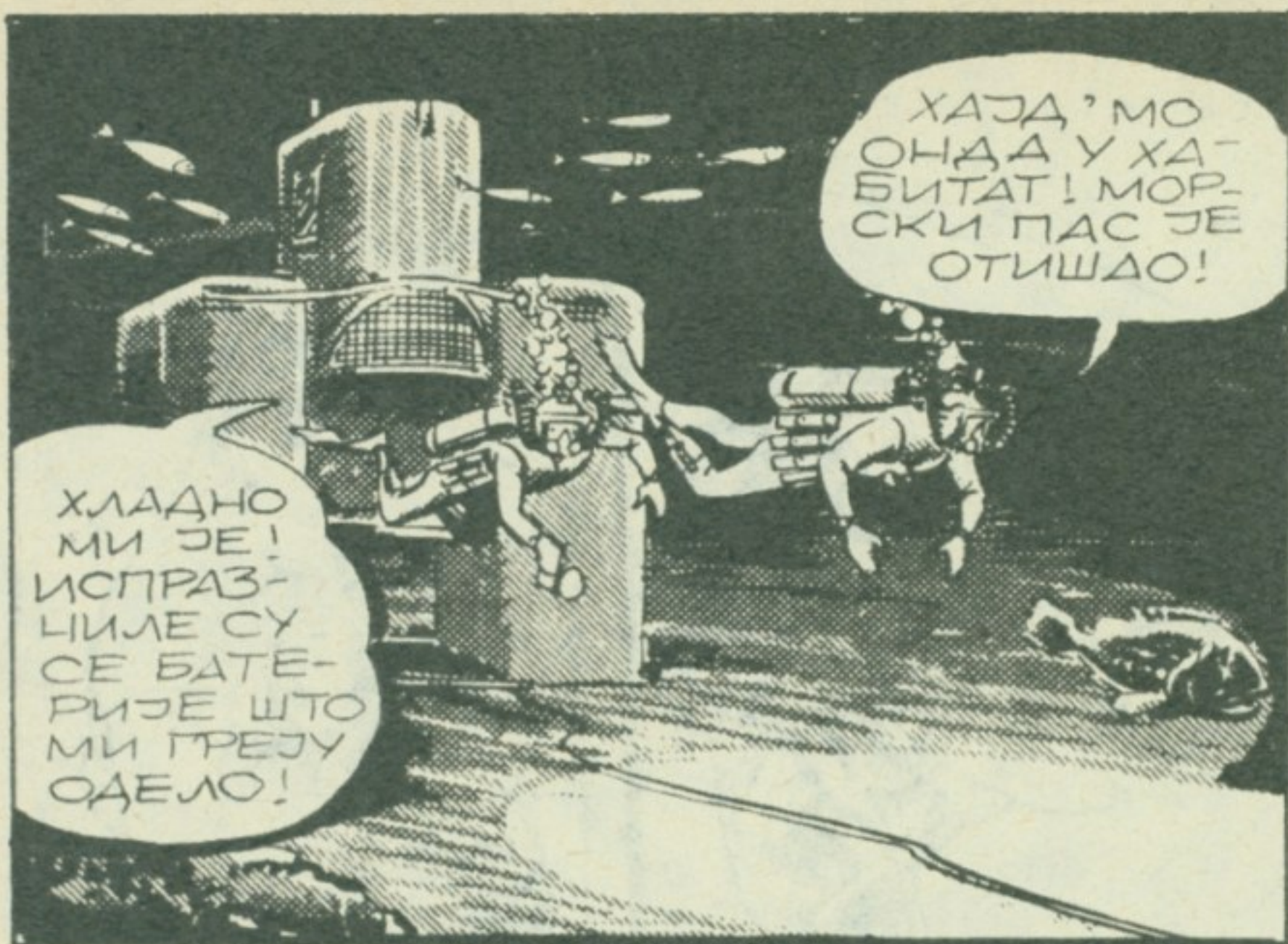

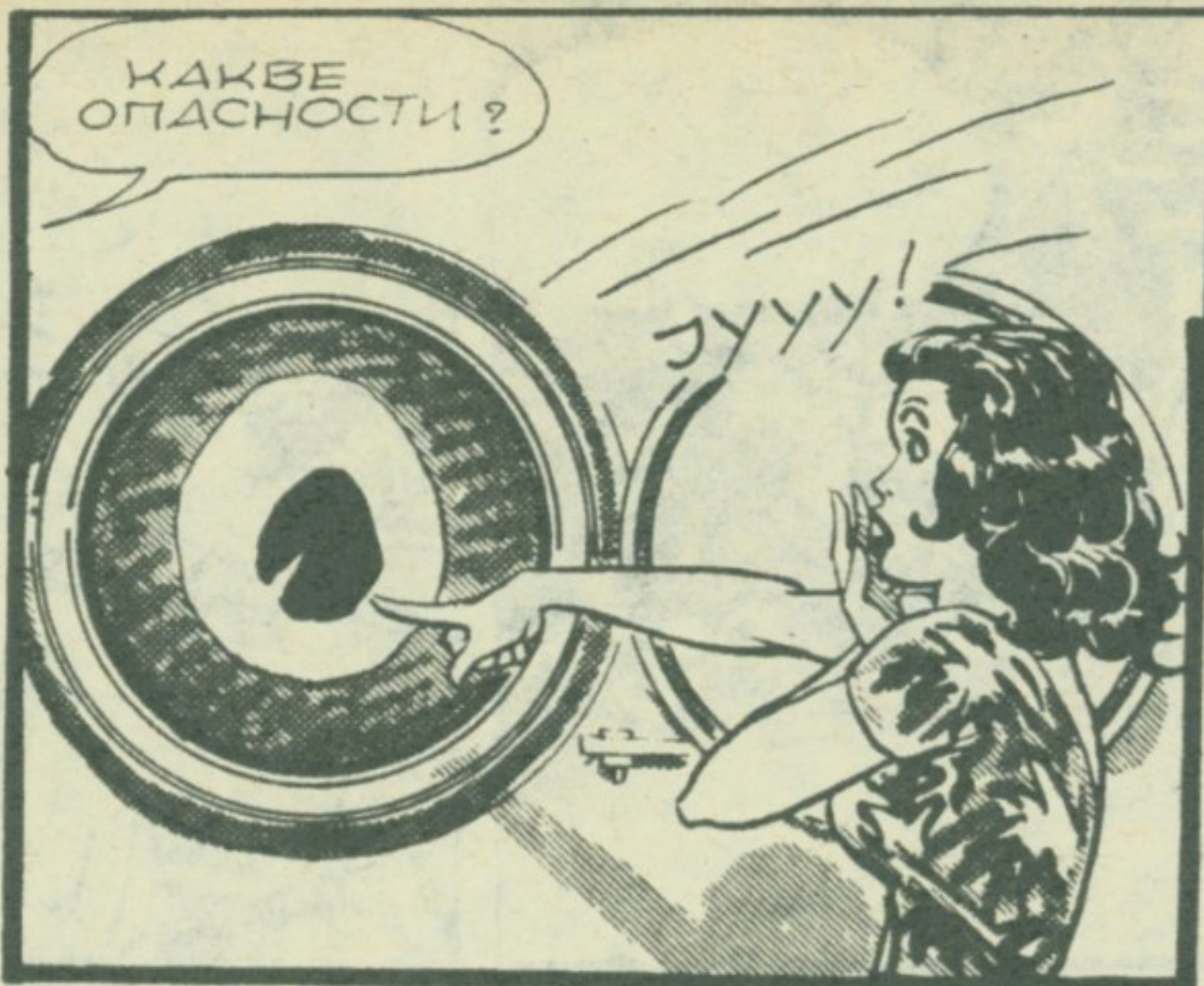
КРИСТИ И ПЕПЕР СУ БИЛИ ЗАДУЖЕНИ ЗА ДРЕСИРАНОГ ДЕЛФИНА КОЈИ ЈЕ СЛУЖИО КАО ГЛАСНИК СА НЕПТУНА...

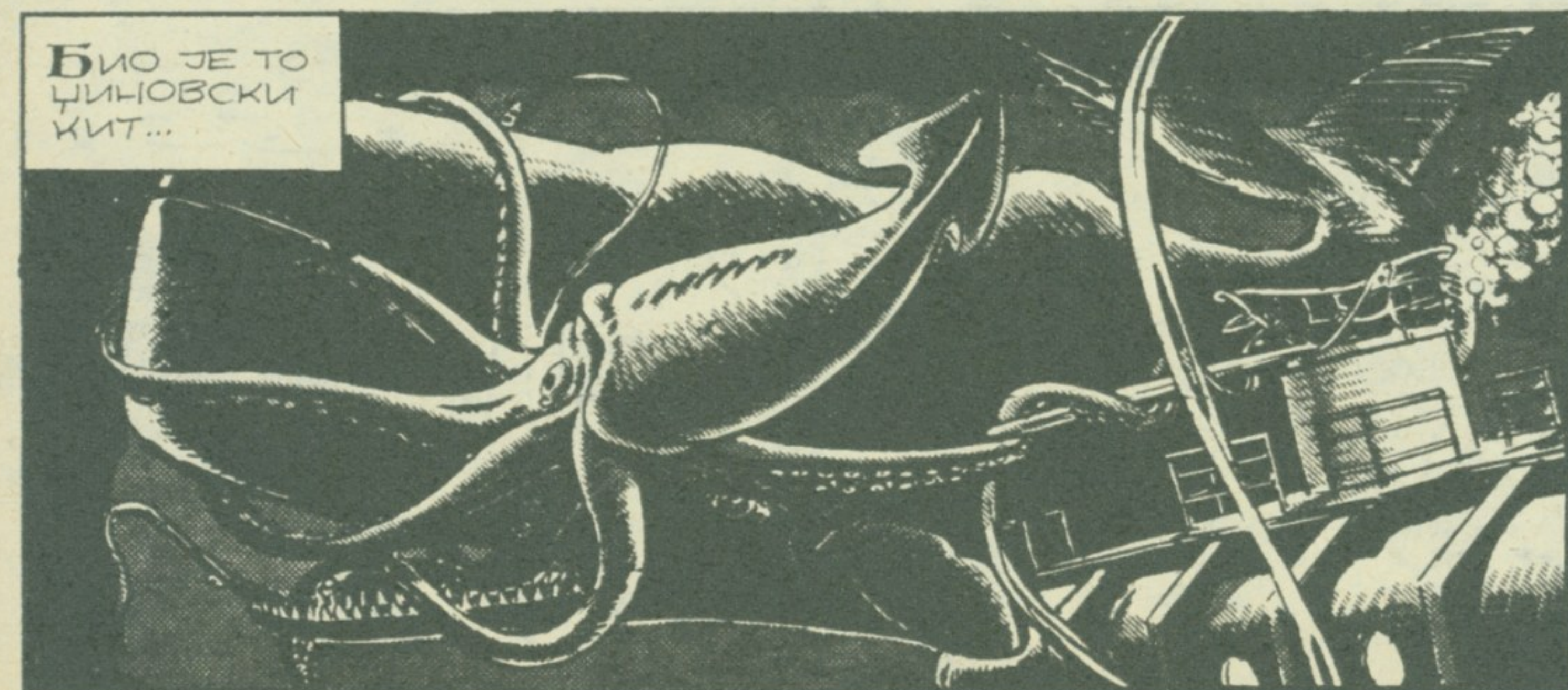
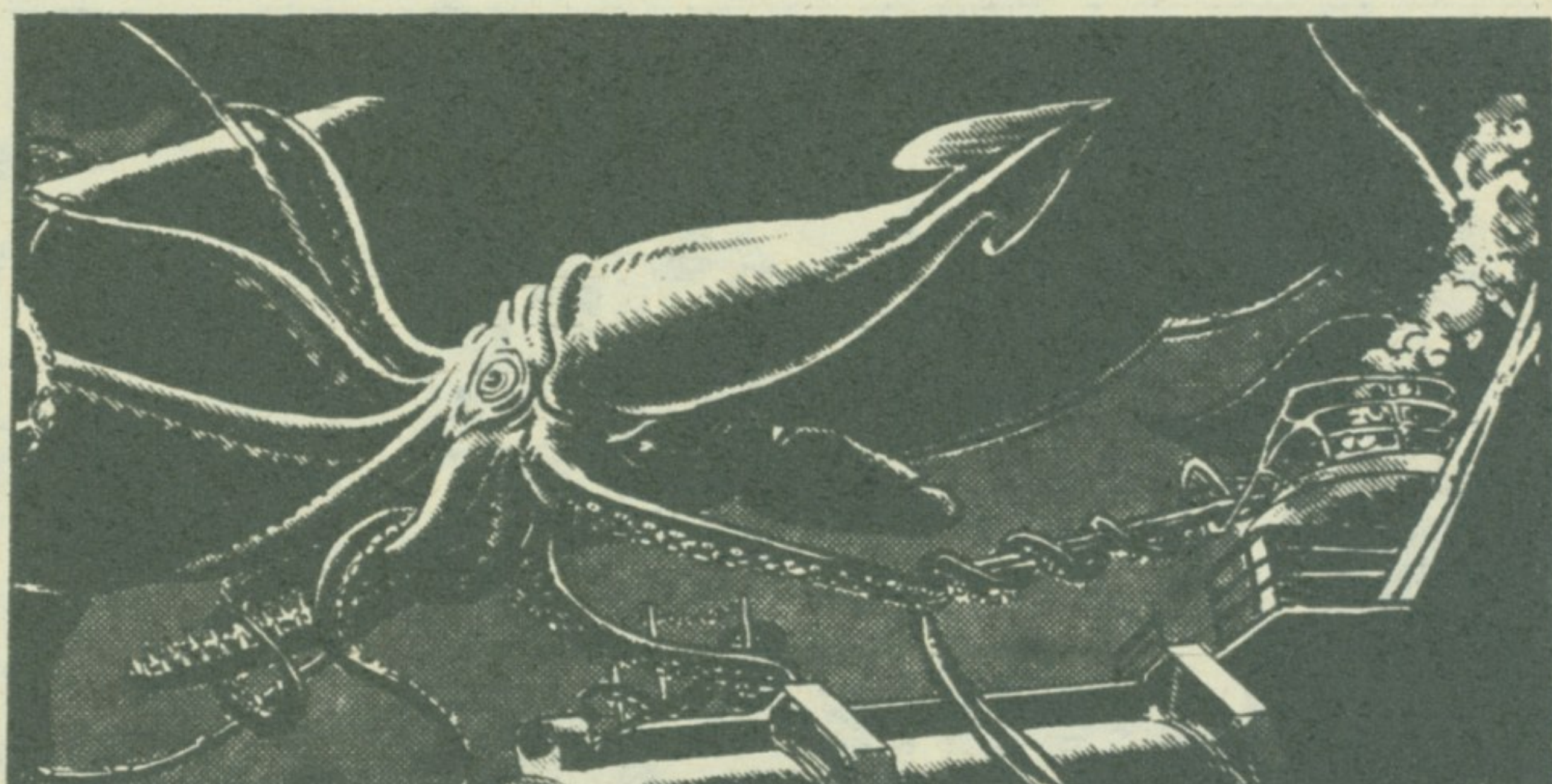
ЗАРАВО, ТАФИ, МА-ЗО МАЛА!

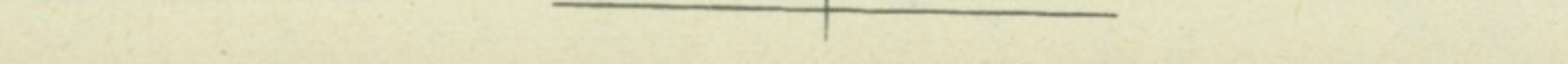
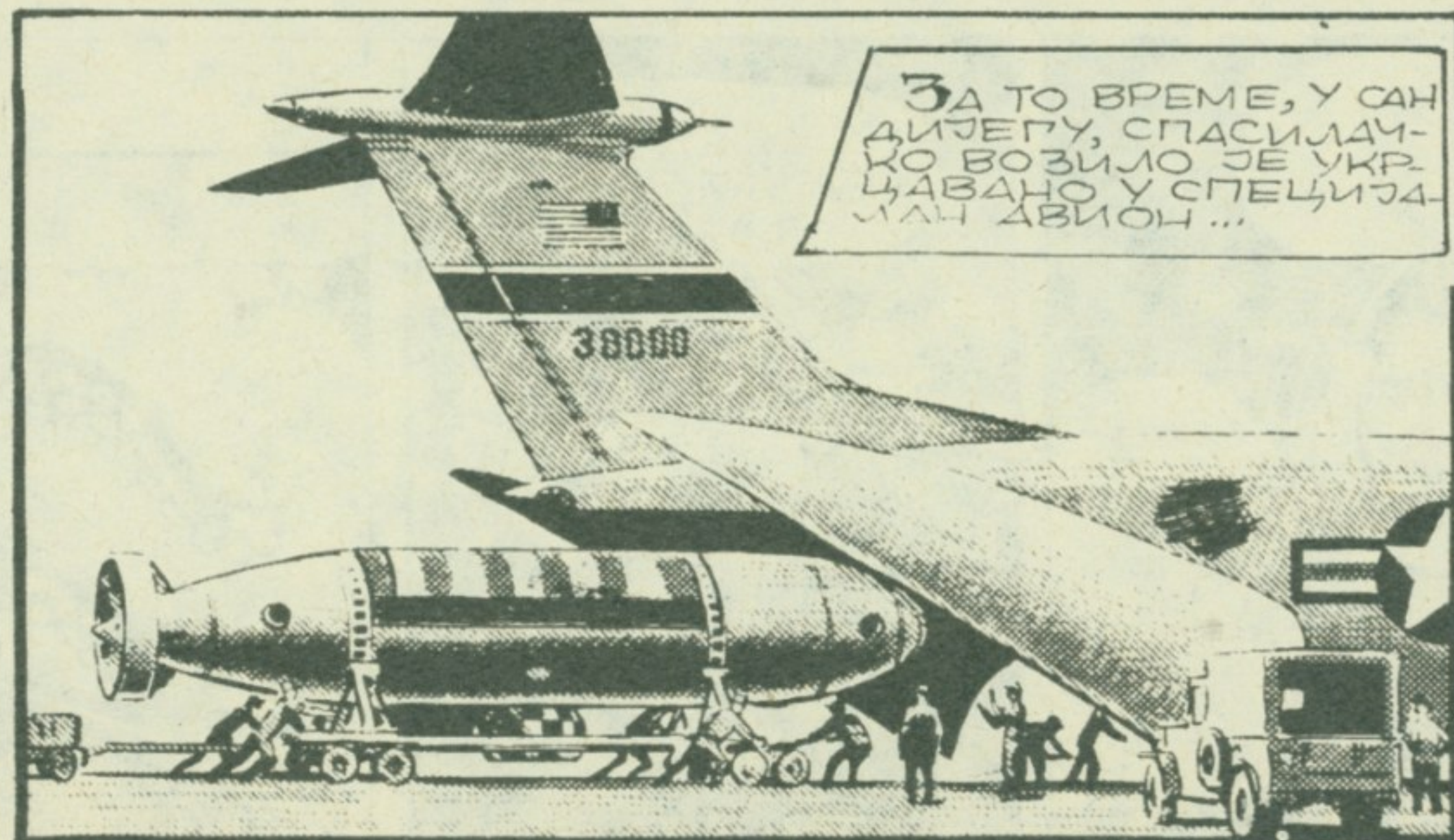
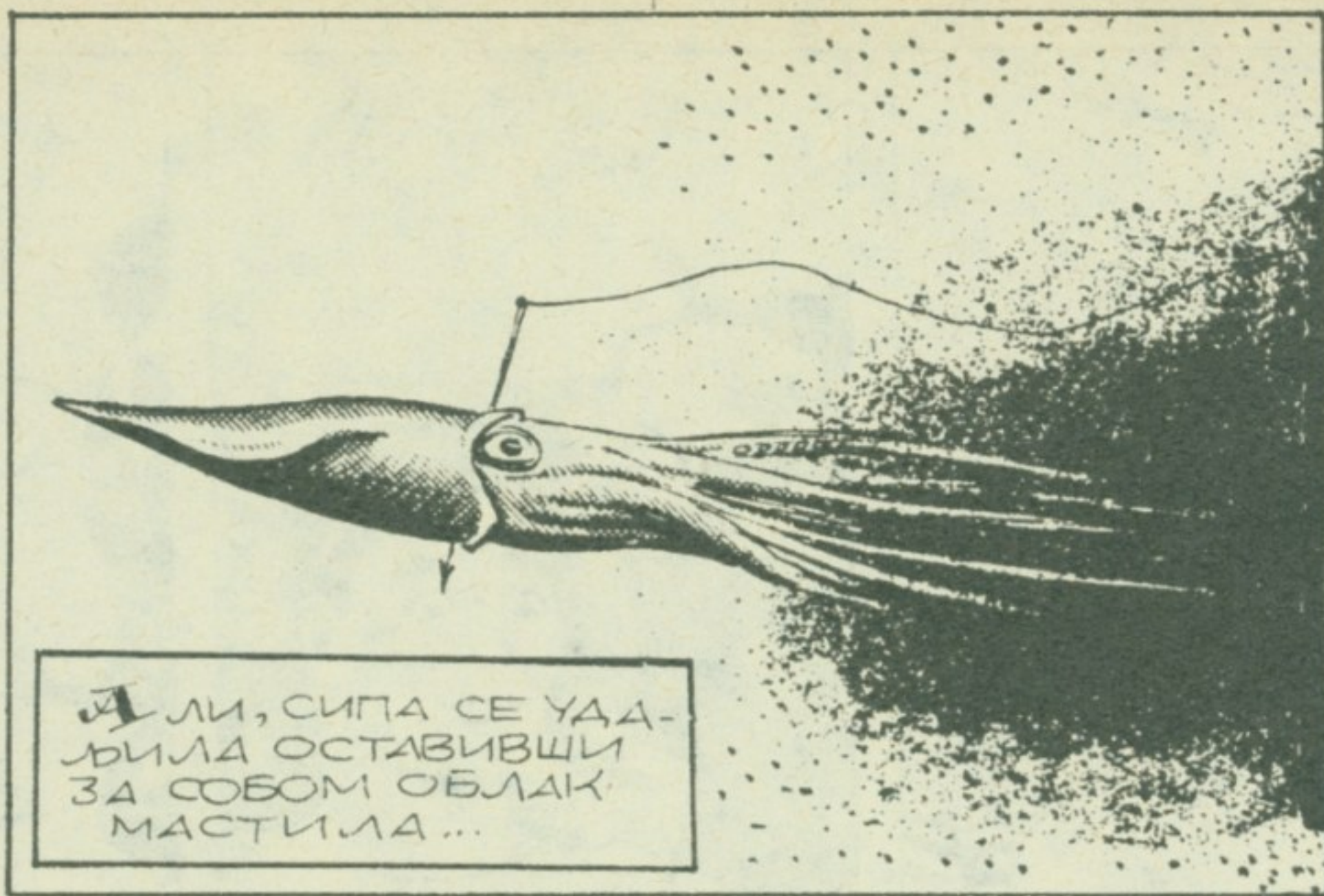

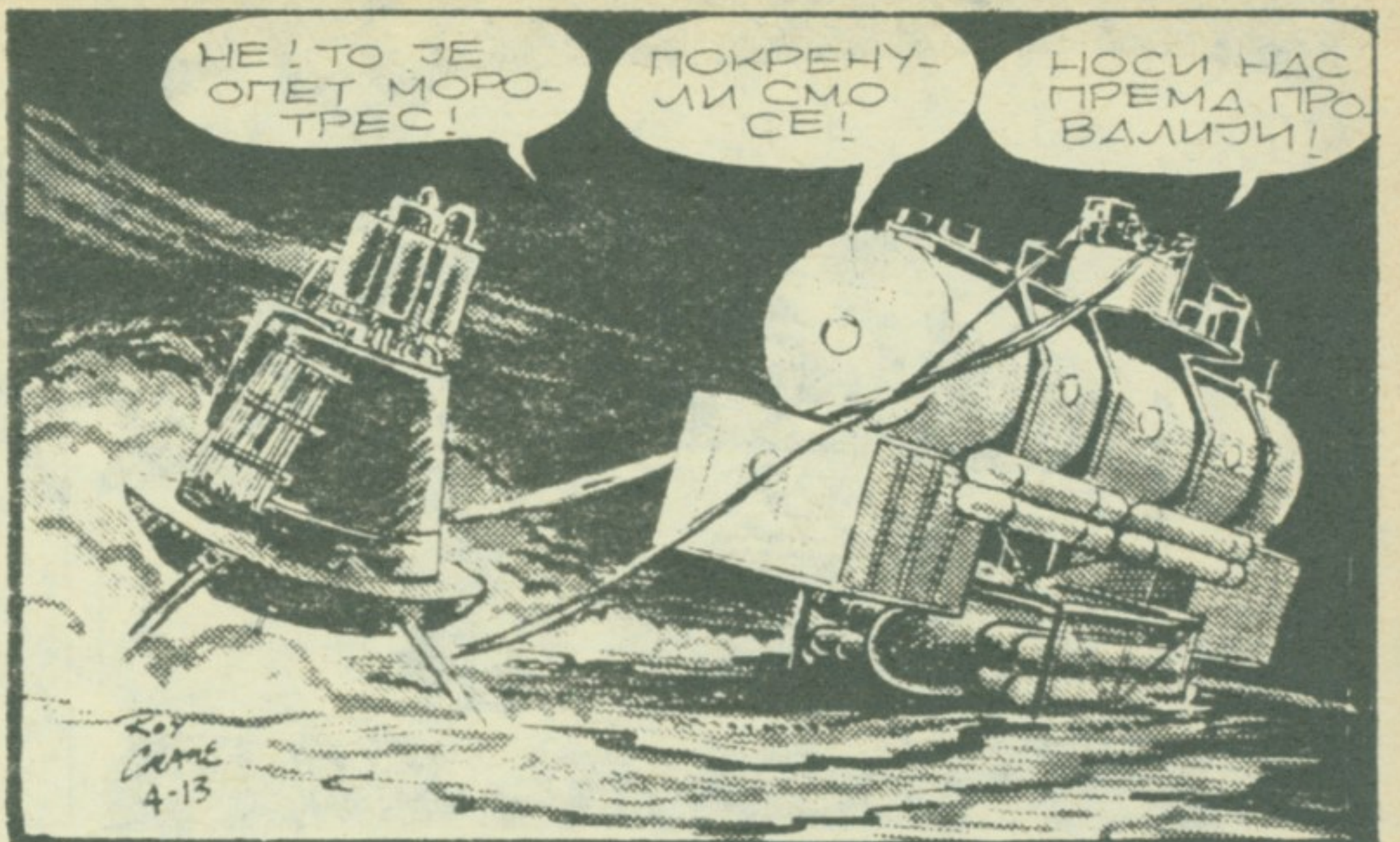
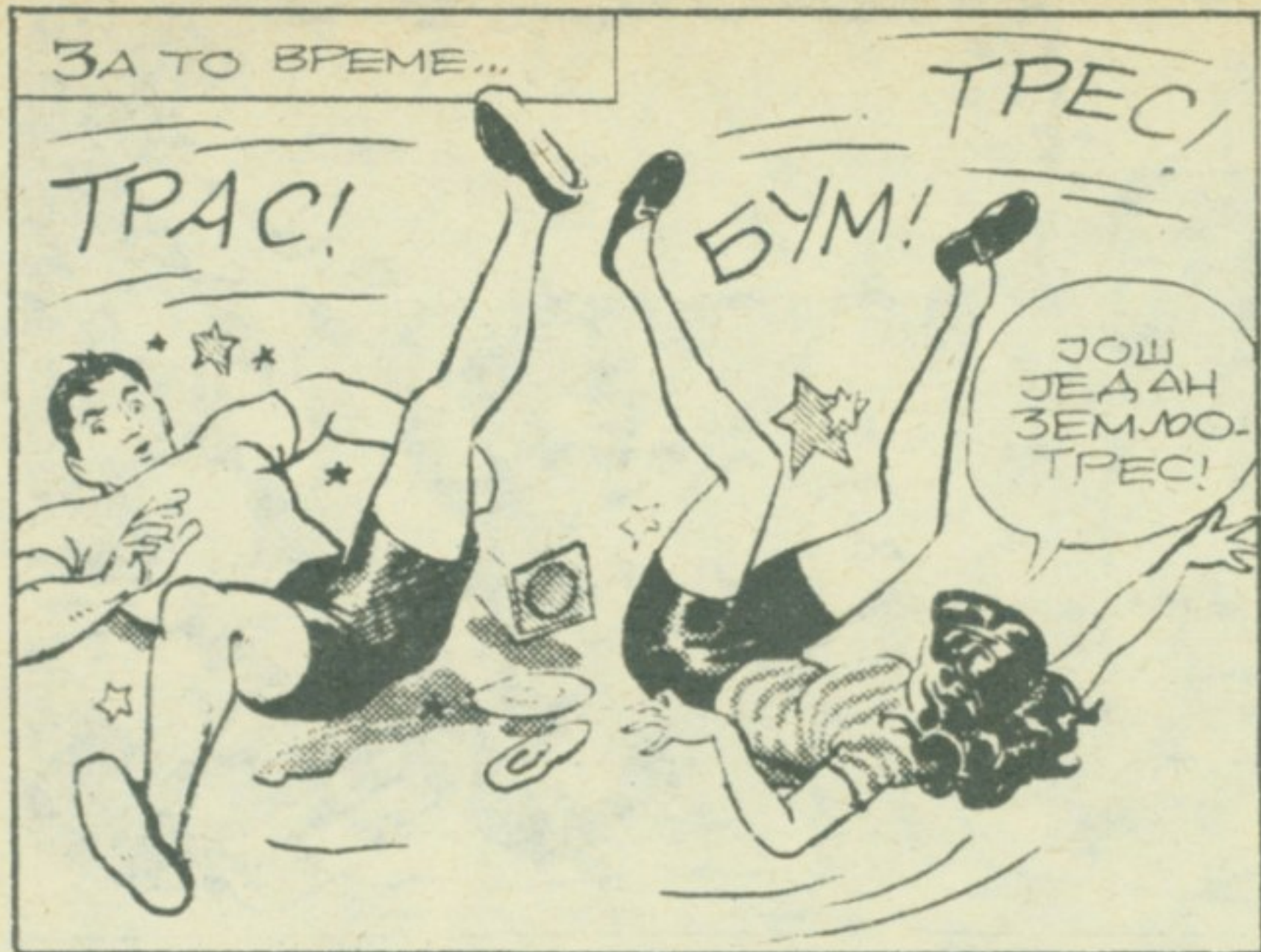

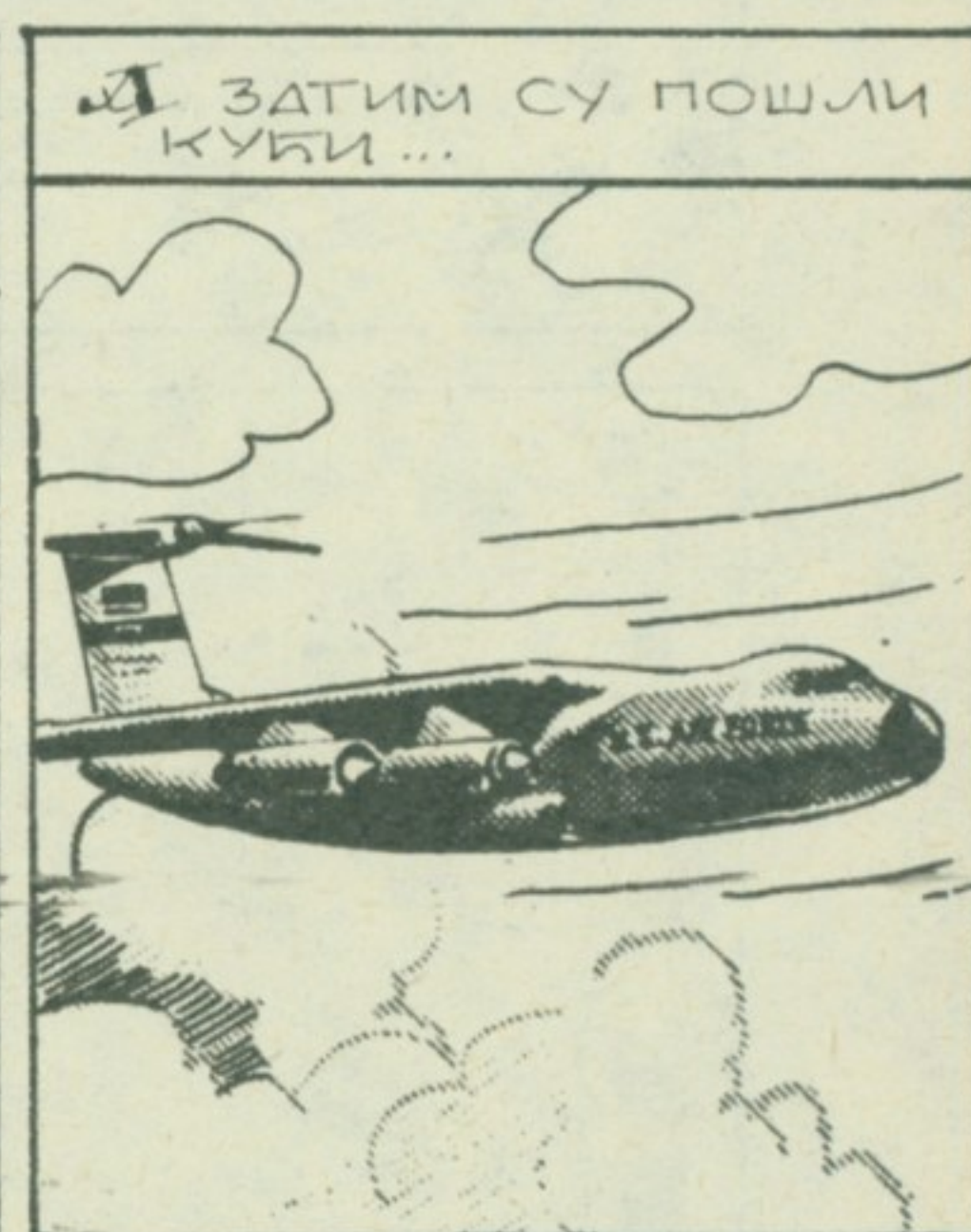

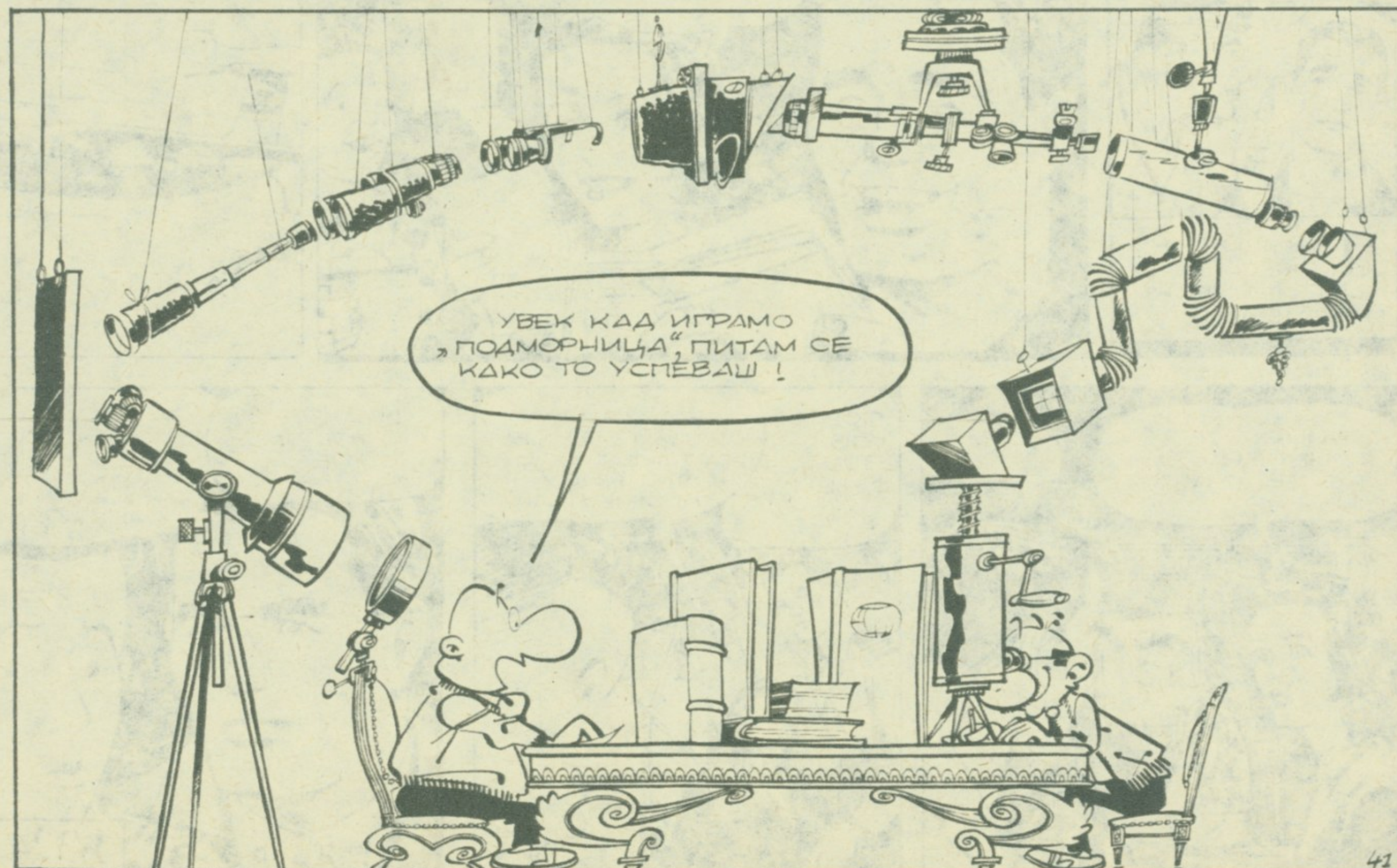
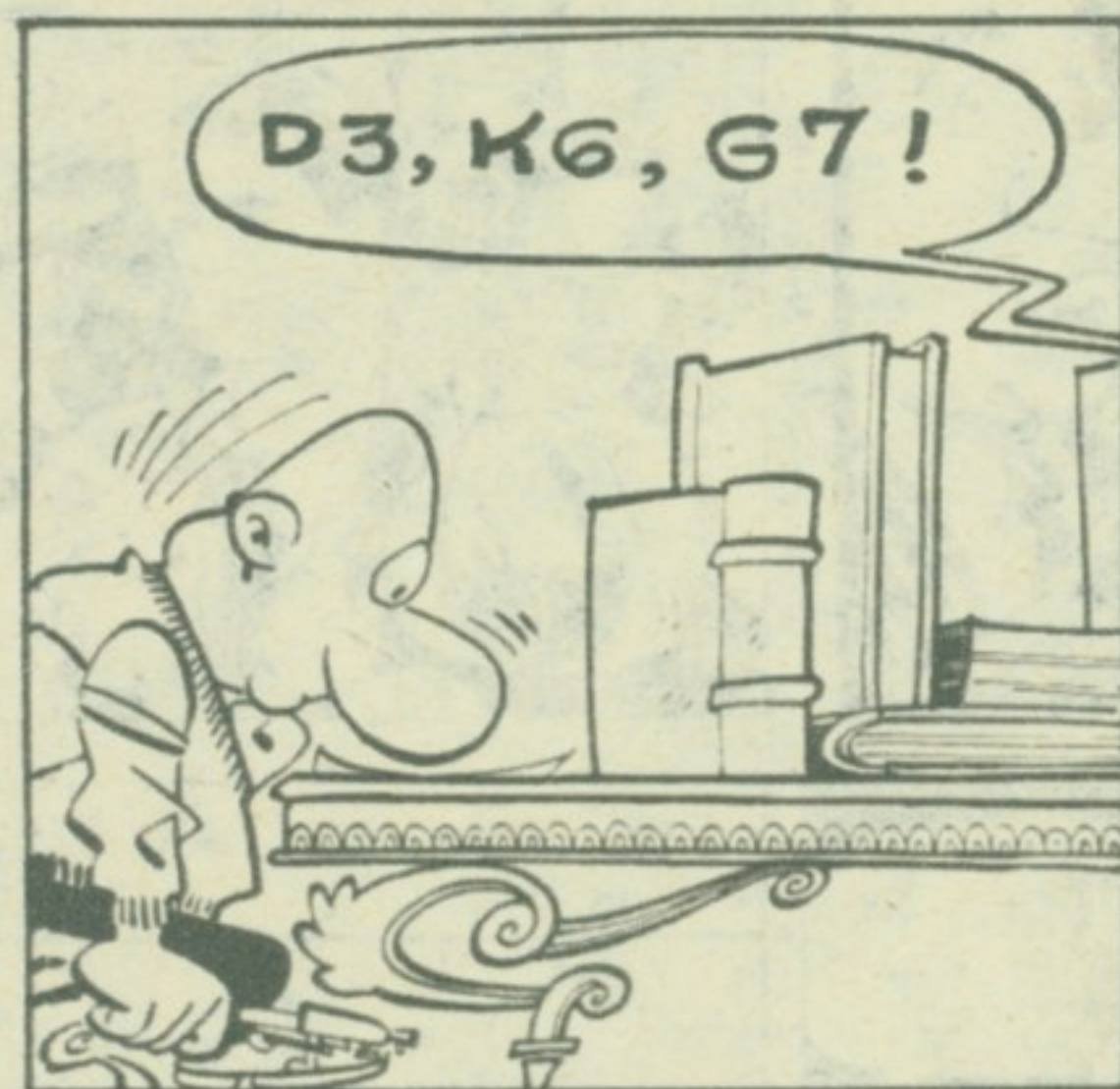
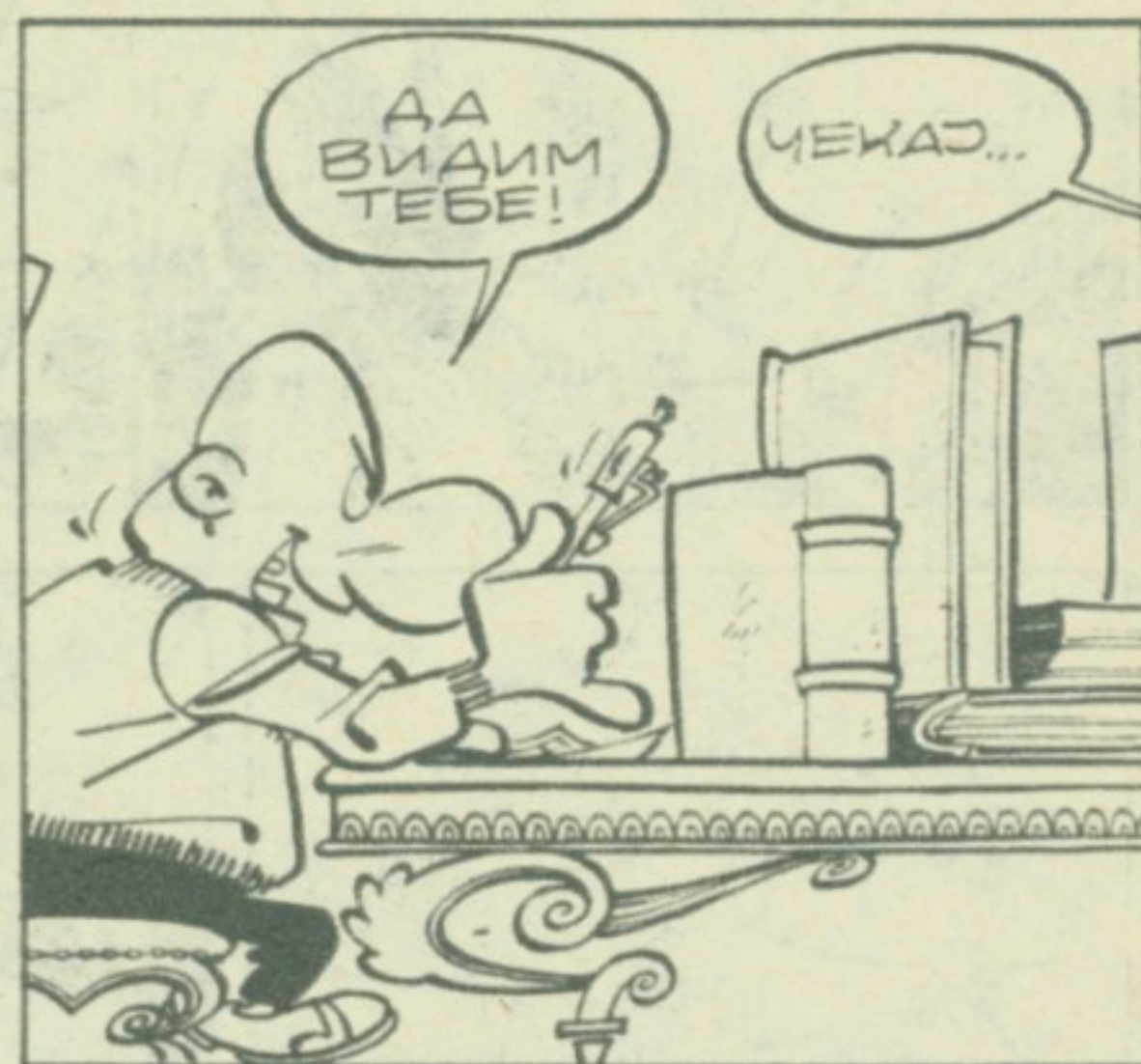
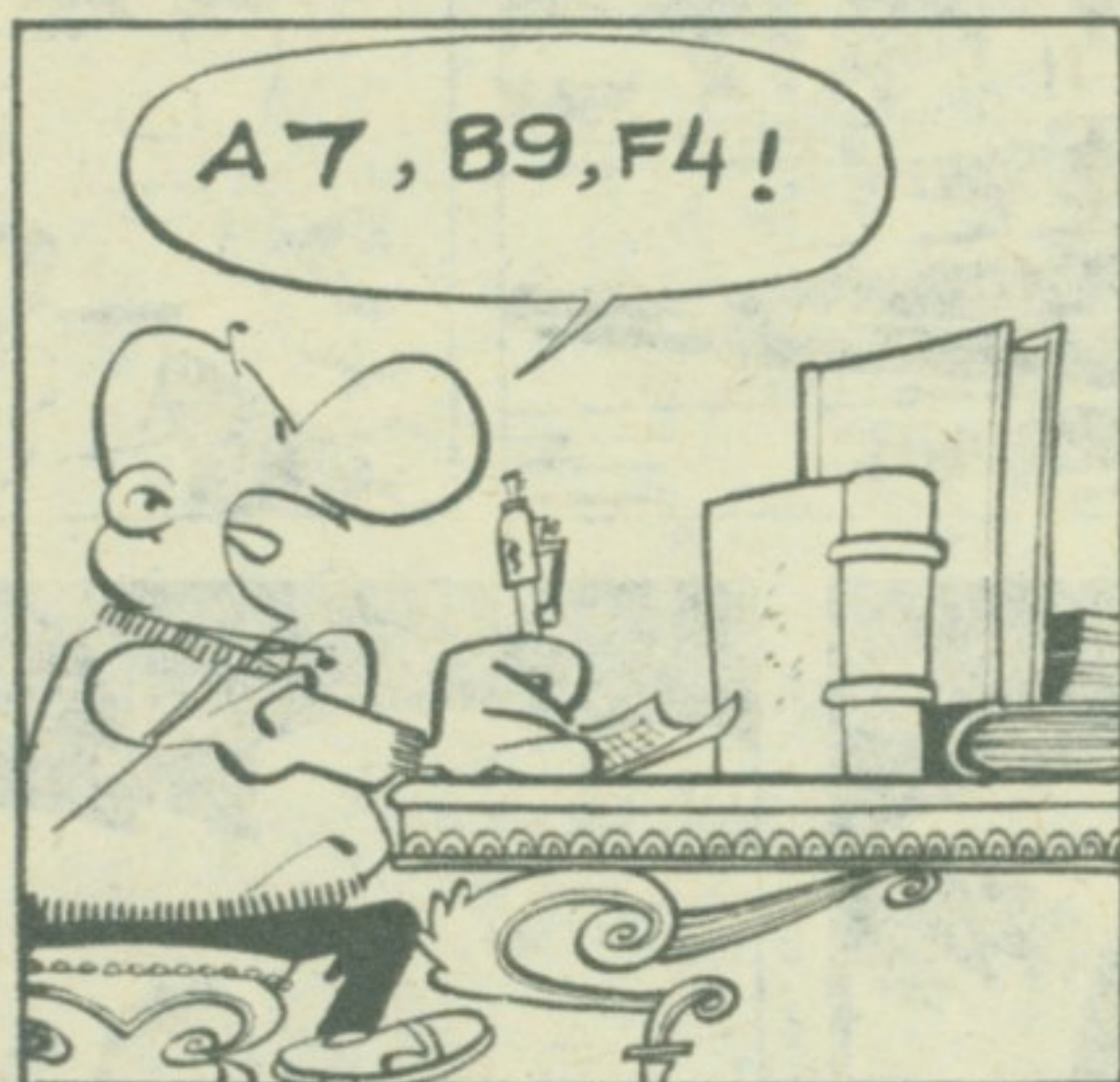

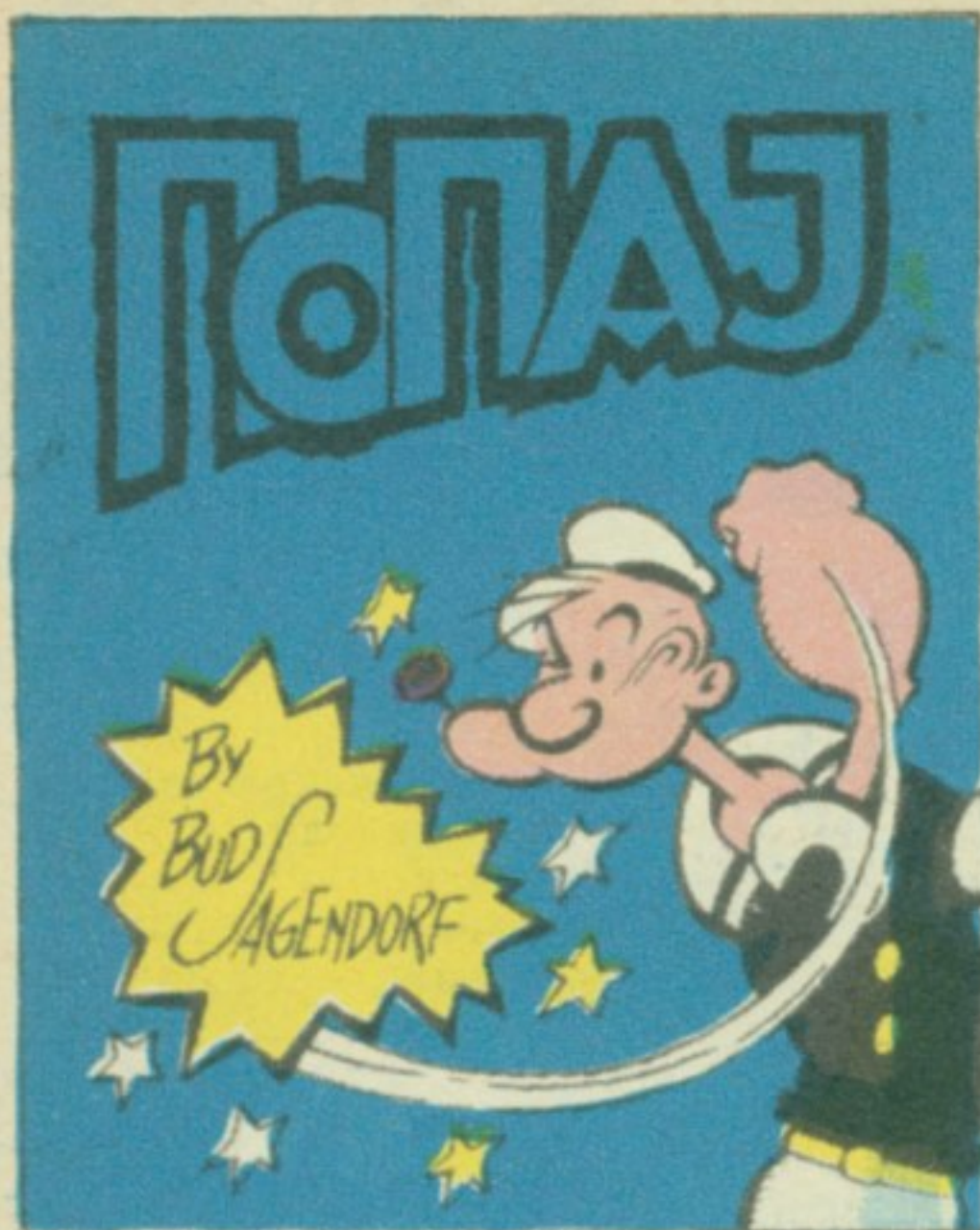

АХИЛ ПЕТИЋ: БРОД НА ВИДИКУ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **рип кирби**

ЛУКАВСТВО У ЕНГЛЕСКОМ СТИЛУ

ОДМЕТНИК

Управнику лестерског затвора лекар је блед од страха рекао:

— Вил је заражен кугом. Ако га сместа не преместите у самицу са више свежег ваздуха, брзо ће умрети. Плашим се да ће заразити бар пола затвора!

Управник је сумњичаво погледао доктора. Овај је био стари пријатељ озлоглашеног друмског разбојника из Јоркшира Вила Невисона који је два дана раније ухваћен у пљачки, окован у ланце и бачен у најмрачнију затворску ћелију. Није много веровао том доктору који и није био затворски лекар већ је дошао само да би се последњи пут видео и опростио са пријатељем. Ипак, морао је да провери о чему се ради. Ако лекар говори истину, цео затвор налази се у великој опасности.

САМРТНИЧКЕ ПЕГЕ

Чим је угледао Вилово упало лице осуто плавим печатима, управник се горко покајао што је уопште улазио у ћелију. Разбојник је био у прозници и очито у безнадежном стању. У паничном страху излетео је из ћелије и двапут закључао за собом врата.

Знајући да ће се зараза брзо раширити уколико се одмах не предузму хитне мере, наредио је да се Вил пребаци у самицу и стави под стални лекарски надзор. Затворски лекар, и сам смртно уплашен, одлучно је одбио да бди над зараженим затвореником. Тако је нека поверена његовом пријатељу доктору који је једини драговољно пристао да остане уз разбојника и покуша да га излечи.

Другог дана после пребацивања у самицу Вил је добио јаке болове. Толико је стењао и јечао да је лекар морао да прибегне крајњим мерама — дао му је јак наркотик не би ли му тако олакшао последње тренутке. Затвореник је, омамљен средствима за умирење, полако утонуо у сан. Неколико часова касније срце је престало да му куца.

Затворски лекар, који је по службеној дужности морао да утврди узрок смрти, бацно је само латиничан поглед на преминулог и потписао умрлицу на којој је писало:

„Затвореник Вил Невисон, узрок смрти куга“.

Вилово тело изнето је из затвора следећег јутра и сахрањено на оближњем пропланку. Случај Невисон је најзад окончан уз уздахе олакшања од стране полиције и затворске управе.

Свега неколико вечери после Виловог погребана неки трговац опљачкан је у непосредној близини затвора. Несрећни човек дотрчао је као без душе до управника затвора и једва успео да изустити како га је напао нико други до Вил Невисон — главом и брадом. Када се сличан случај поновио и следеће вечери, више није било сумње. Вил је био жив и у најбољој форми поново харао околином.

Бекство које је Невисон извео уз помоћ свог пријатеља остало је записано као најлукавија превара икада изведена у једном енглеском затвору. Лекар је лично исцртао самртничке пеге по Виловом лицу, а затим му дао јако успављујуће средство услед чијег је дејства „болесник“ неколико сати остао у несвесном стању.

ВИЛ НЕВИСОН НИЈЕ ИМАО ПРЕМЦА НА ОТВОРЕНОМ ДРУМУ. ВЕЋИНОМ ЈЕ ИЗБЕГАВАО КЛОПНЕ, СВАКИ СИРОМАХ БИО ЈЕ УВЕК СПРЕМАН ДА МУ ПРУЖИ ЗАКЛОН И УТОЧИШТЕ.

Остало је било лако. Стражари, одређени да сахране разбојнике, у страху да се и сами не заразе кугом, бацили су затворениково тело у плитко ископану раку и одмах побегли са „уклетог“ места.

РОДИТЕЉИ СУ КРИВИ

Вилијам невисон рођен је 1639. године у градићу Понтифракт у Јоркширу. Од раног детињства показивао је склоност ка ситним крађама али су његови родитељи, заљубљени у сина јединца, у његовим поступцима видели само дечији несташлук.

Међутим, када је у својој 14. години украо мајчин сребрни прибор за јело и продао га на пијаци, отац је одлучио да га примерно казни. Ни тада

се нежни отац није усудио да га сам ишиба већ је извршење казне препустио Виловом учитељу.

Батине су толико раљутиле напраситог дечака да је већ сутрадан побегао из родитељског дома, укравши пре тога оседланог коња из штале и 10 фунти из очевог новчаника.

Настанио се у Лондону и три године радио као помоћник у једној пивари али су га тешки услови живота и бедна плата убрзо натерали да потражи лакшу „зараду“. После жучне расправе са газдом украо је из касе 200 фунти и несташ из града.

Игром случаја Виллове прве жртве били су разбојници. Младић се вероватно никада не би упустио у обрачун са својим будућим „колегама“ да се није сажалио на два сиромашна фармера

које су ови опљачкали до голе коже.

Међу друмским одметницима владало је неписано правило о узајамном ненападању и решавању међусобних размирица мирним путем. Упркос томе, Вил, који је одувек имао пуно разумевања према сиромасима, у овом случају није остао по страни. Одузимати новац од људи који ионако је два састављају крај крајем сматрао је крајњом неправдом и људска дужност налагала му је да је, уколико може, спречи.

Не оклевајући кренуо је у потрагу за разбојницима, сачекао их из заседе и лако савладао. Фармерима је одмах вратио украден новац, али ни сам није остао „кратких рукава“. Прва пљачка донела му је више од 100 фунти.

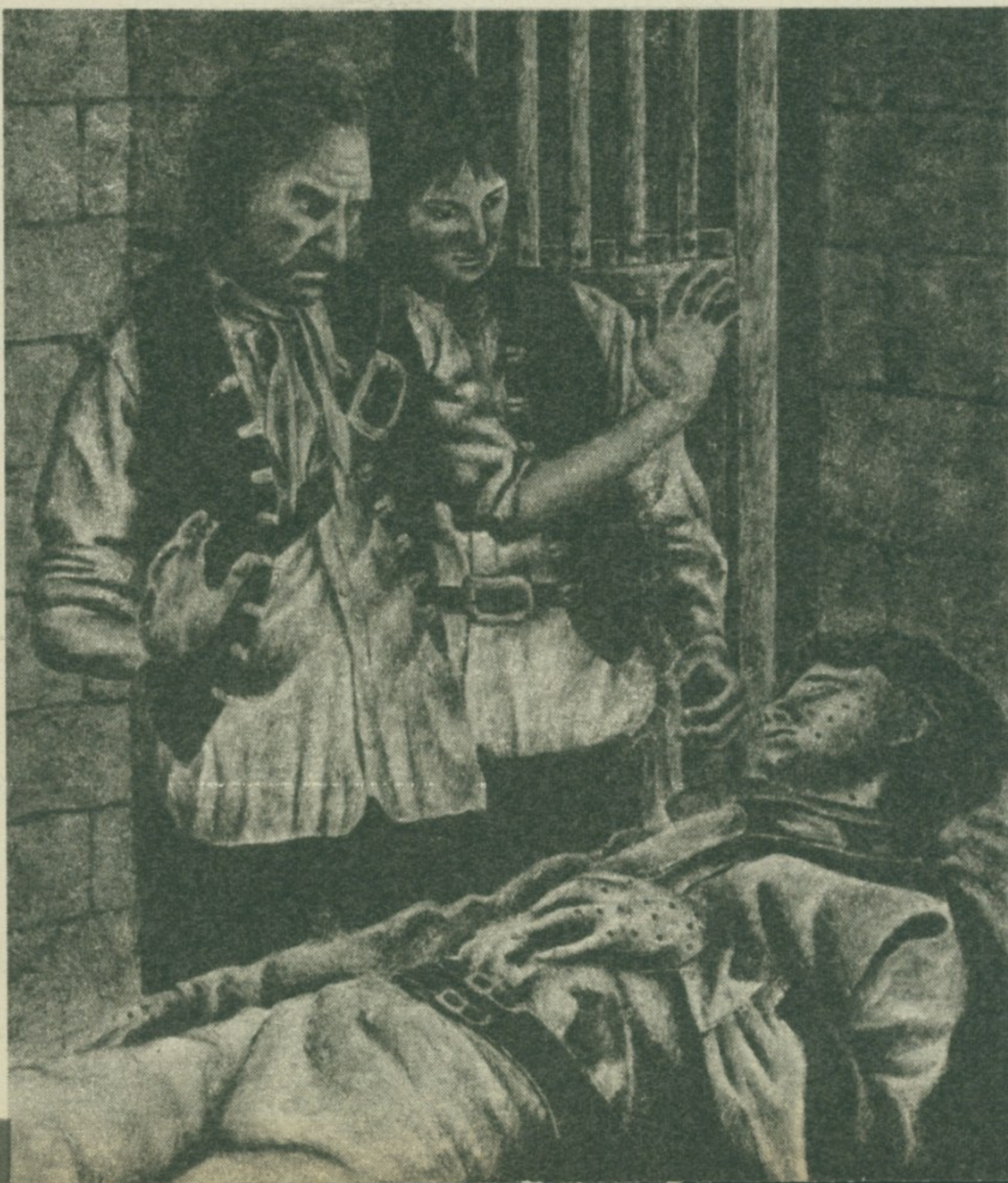
НЕВЕРНИ ЈАТАК

За кратко време Невисон је стекао репутацију најсмелијег разбојника северне Енглеске. И на сам помен његовог имена људе је подилазила језа али су га сиромаси волели и поштовали због великодушности и свесрдне помоћи коју им је пружао. Сваки од његових штићеника заклинао му се на верност и увек био спреман да му пружи заклон и уточиште.

Лажна смрт донела је Невисону још већу популарност у народу и помогла му да се још одважније упусти у пљачке. Они које је нападао видели су у њему авет и злодуха и мало ко се усуђивао да му пружи отпор.

За Вилову главу расписана је велика новчана награда што њега није нарочито узбудило. Избегаво је све постављене замке. На отвореном друму није се плашио никога и био је убеђен да ће вештином и лукаштом надмудрити сваку потеру. Као искусан разбојник добро је знао да га само издаја неког од јатака може одвести на вешала. Није се преварио.

Годину дана после бекства из затвора један сељак у чијој је крчми потражио уточиште ставио му је у пиво јаку дрогу, а затим се ишунчао из крчме да позове краљевску стражу. Замка је оманула — Вил је отпио само неколико гутљаја и, приметивши да је остао потпуно сам, пожурио напоље.

К НЕЖНОГ СРЦА

Неколико месеци касније један други јатак дошао му је главе. У поноћ 6. марта 1684. године у његову собу у крчми

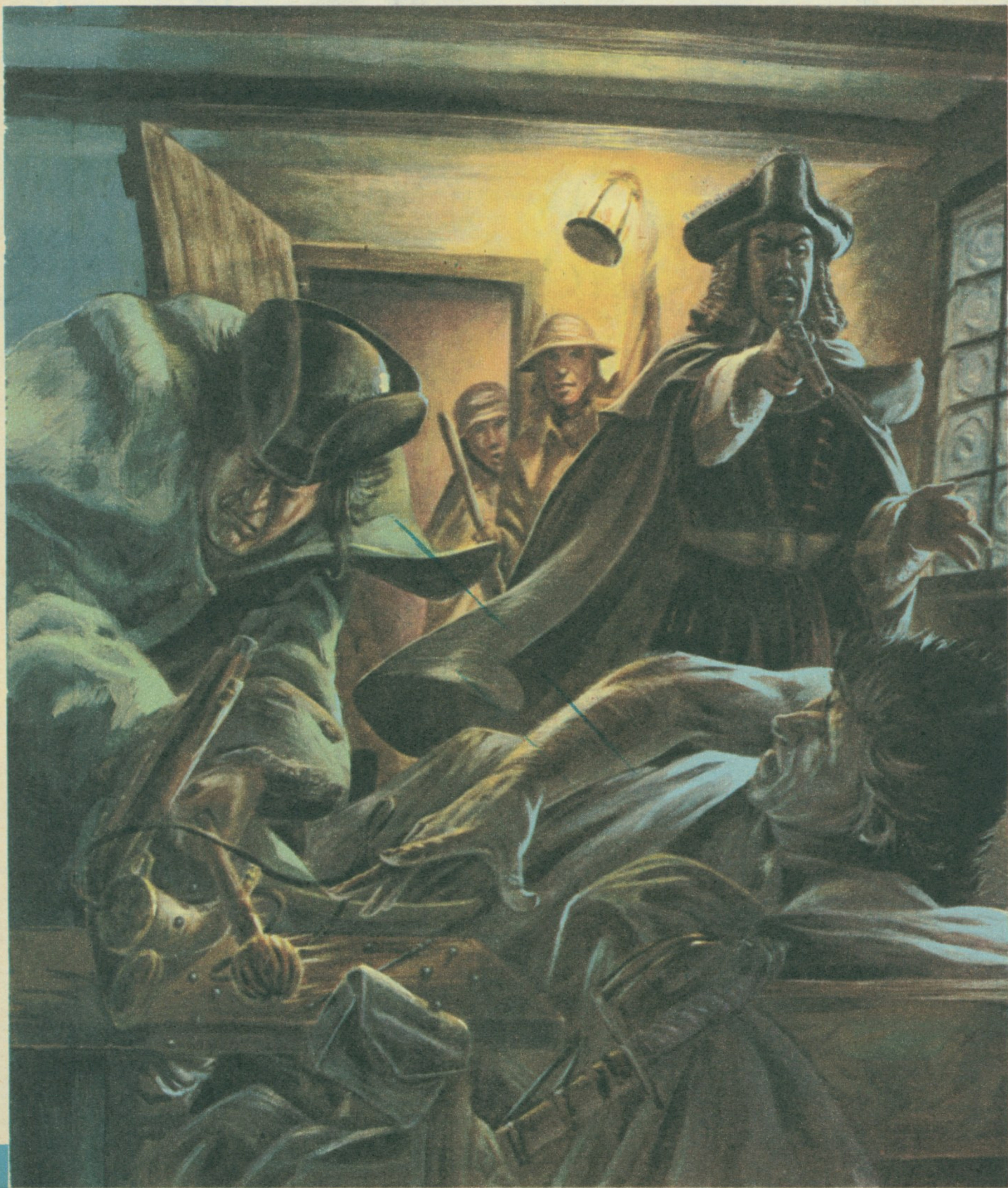
Плау Ин, близу Вејкфилда, упала су четири наоружана официра. Како је Невисон чврсто спавао, лако су га савладали.

Молба Вила Невисона да краљу Чарлсу II упути писмо и затражи опроштај одбијена је на суду. Оптужен је за ве-

лики број оружаних пљачки и неколико убиства и проглашен кривим. Вешала по други пут није успео да избег-

не. Јавно погубљење извршено је у Јорку 18. марта 1684. године.

М. Ш.

ОТМИЧАР ИЗ ВАСИОНЕ

Међу путницима који су се 10. маја 1966. у 7 часова и 25 минута у Бело Хоризонтеу искрцали из воза што је долазило из Педра Николаска био је и неки веома скромно одевен младић. Под мишком је носио у крпе замотан пакет. Како је у то време на железници било учесталих крађа бакарне жице, агент из службе безбедности зауставио је младића и затражио му да покаже исправе. Младић је учтиво одговорио да не поседује никакве документе јер су му их одузели. Рекао је да је војник, да се зове Хосе Антонио да Силва, да служи у II батаљону жандармерије у Минас Жераису и да је његов претпостављени мајор Селио Ферера.

На агентово телефонско питање мајор Ферера потврдио је војников идентитет и замолио да га одмах упуте у јединицу. Додао је да већ шест дана брину о његовој судбини јер је 4. маја нестао без трага.

Када је угледао свог војника, мајор је био зграут. Антонио је тако рђаво изгледао да је било нескхватљиво како је млад човек могао толико да се измени за свега неколико дана. Антонијево казивање с невероватном доживљају запрепастило је Ферера и он је већ следећег дана позвао људе из организације која се у Бразилу званично бави проучавањима неидентификованих летећих објеката (НЛО). Антонио је пред стручњацима поновио своју причу.

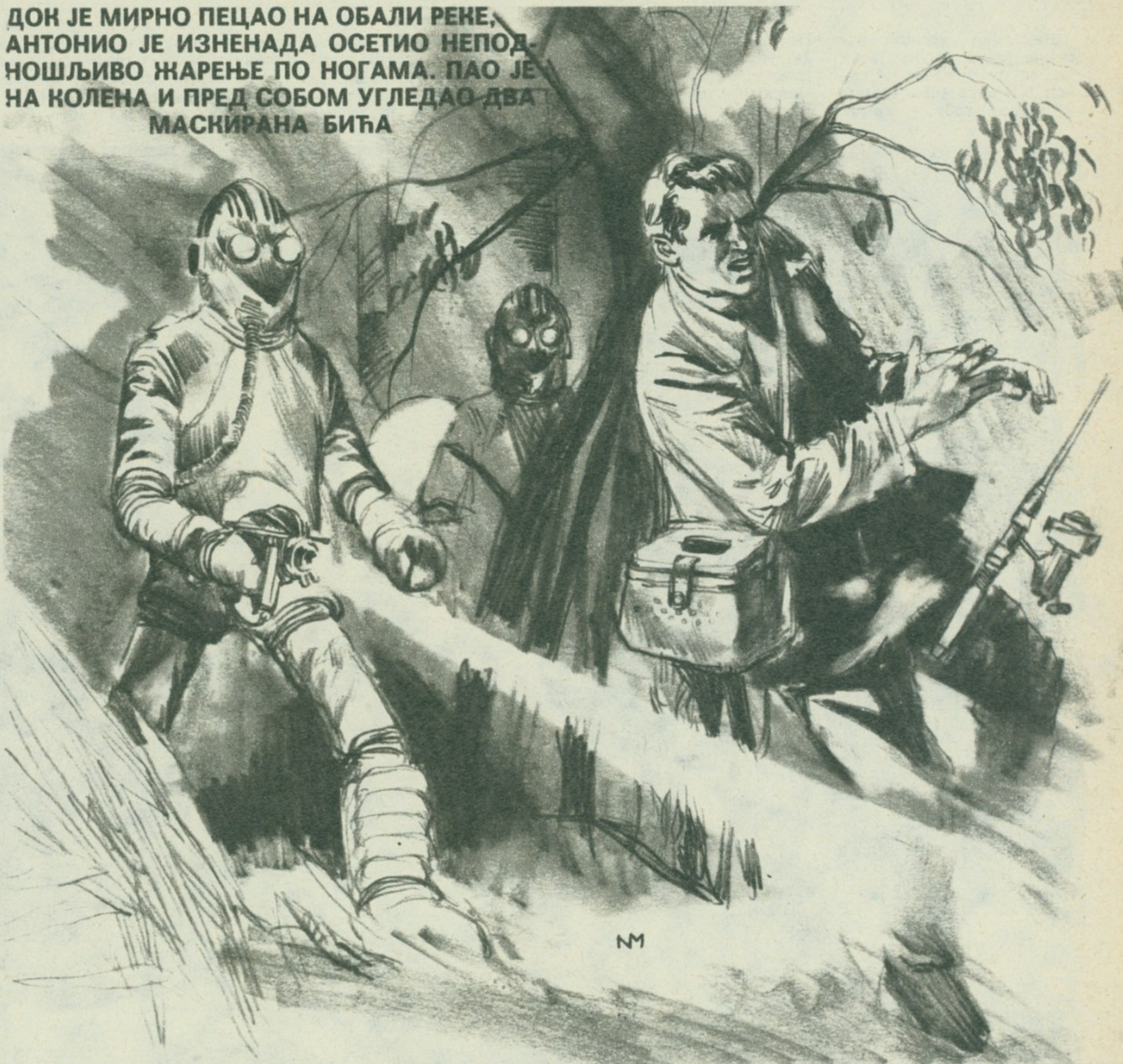
ВАЉНОМ У СВЕМИР

Трећег маја увече Антонио је пошао у риболов на обалу лагуне у пределу Бебедуро. Део пута прешао је аутобусом. На обалу је стигао око поноћи, расперио свој прибор и подигао мали платнени шатор, а затим легао.

У зору наредног дана пробудио се, сложио шатор и предао се пецању. Рибе нису „гризле“, али га то није много забрињавало. Била је недеља па није морао да жури кући. Око 15 часова осетио је да се нешто иза њега креће, а затим су допрли и неки нејасни гласови. Одједном се проломио крик сличан гроктању. У истом тренутку осетио је снажно жарчење на ногама, стегао га је грч и оборио на колена. Иако је личило на пламен, жарчење није оставило никаквог трага.

За свега неколико секунди два маскирана бића одвукла су га у честар где их је очекивао трећи незнанац. Сва тројица носила су оружје каквим га је о-

ДОК ЈЕ МИРНО ПЕЦАО НА ОБАЛИ РЕКЕ, АНТОНИО ЈЕ ИЗЕНАДА ОСЕТИО НЕПОДНОШЉИВО ЖАРЕЊЕ ПО НОГАМА. ПАО ЈЕ НА КОЛЕНА И ПРЕД СОБОМ УГЛЕДАО ДВА МАСКИРАНА БИЋА

нај први погодио у ноге. Отмичари у сјајним сценима нису били виши од 1,20 метра док су им главе покривале кациге, боље рећи маске које су у висини очију имале округле отворе пречника 2 сантиметра. Из доњег дела који је падао преко рамена излазило је црево, пролазило испод пазуха до леђа где се завршавало у малој кутији.

Антонио је кроз дрвеће угледао неку машину облика усправног ваљка којем су на две супротне стране биле причвршћене округле плоче испупчене попут сочива. Њихов пречник био је већи од пречника ваљка, а шипке нагнуте једна према другој спајале су куполе испупчења. Ваљак је био сив, а плоче у облику сочива црне.

Кад су увели Антонија у

тај необичан објект, нашао се у тамносивој просторији са седиштима. Сместили су га на једно, ставили му шлем какав су и сами имали, а ноге и кукове везали уз седиште неким храпавим каишевима. Са сваке његове стране сео је по један човечуљак, док се трећи сместио испред, на нешто ниже седиште. Сва тројица су се такође везала.

ЗВУЧНО Р

Онај у средини повукао је затим малу полугу у под просторије. Одмах се зачуло брујање, а Антонио је имао утисак да узлећу. Пилот је потом повукао једну већу полугу и сада се брујање појачало.

Тек када су полетели, три бића више нису била нема: почели су жустро да

разговарају често се окрећући према Антонију који, наравно, ништа није могао да разуме. Били су то неки грлени гласови, али се често чуло и нешто налик на „р“.

Антонио је све теже дисао. Испорпљеност и немоћ тако су га обрвали да се осећао као парализован. После извесног времена, које му се учинило бесконачно дуго, летелица је променила смер за 90 степени. Седишта су се аутоматски прилагодила новом положају. Ко зна колико су још дуго летели пре него што су атерирали. Антонио је приземљење доживео као шок.

Човечуљци су га брзо одвезали, ставили му повез преко рупа кроз које је могао да гледа и извели из летелице. Чуо је многе неразумљиве гласове и кораке. Убрзо су га поселили на

једно седиште без наслона и скинули му повез.

Угледао је велику просторију а нешто даље, у супротном углу и човечуљка једва мало већег од својих отмичара. Није био оном сјајном оделу нити је носио кацигу. С очигледним задовољством одмеравао је Антонија. Тада су и отмичари скинули кациге и гестикულიрајући почели нешто да објашњавају ономе који је, по свему судећи, био њихов шеф.

Сви су, приметио је Антонио, били веома космати. Дугачке рије плетенице падале су им преко рамена све до кукуца, док је „шеф“ имао и дугачку браду до стомака. Обрве широке два прста покривале су готово читаво чело, а округле очи, веће од наших, имале су чудну тамнозелену боју. Трепавице нису имали и никада нису

жмиркали. Нос ових малих бића био је дугачак и шиљат, уста широка, али се зуби нису видели, слично као код риба.

Антонио је испрва био силно уплашен, али је убрзо схватио да ови човечуљци не намеравају да му нанесу зло. Ускоро се око заробљеника окупило њих дванаестак.

Просторија је, као и у унутрашњости летелице, била осветљена светлом сличним неонској расвети, али се његов извор није видео. На зидовима су биле слике разних животиња и предмета са Земље: коњи, пси, разне птице, аутомобили, авиони итд.

БРАДАТИ ШЕФ

Антонио је с изненађењем угледао како један од човечуљака нешто петља по његовом завежљају чији се садржај приликом Антонијевог заробљавања расуо по тлу. Један од отмичара је очигледно све покупио и понео. Разгледали су све: удице, шибнице, конзерве и осталу храну, новчанице и исправе. Задржали су личну карту, а од осталих предмета само по један примерак онога чега је било барем по два, а затим су завежљај поново уредно спаковали.

Онда су започели са покушајима да се некакo споразумеју с Антониом. Гестикулирали су, показивали му слике на зиду изговарајући неке за Антонија неразумљиве речи. Затим је „шеф“ узео у руку мали црни ваљкасти предмет и на веома светлој табли која је стајала поред њега почео да црта.

Била су то очигледно њихова оружја: већи или мањи пиштољу слични предмети, док је највећи био мањи од наше пушке. Повлачењем неке полугице уназад, из пиштоља би шикнуо зеленкасти зрак, сличан оном којим је Антонио био оборен. Затим су заробљенику пружили писалку нудећи га да на табли нацрта своје оружје. С обзиром да је био војник, Антонио је то сматрао одавањем војне тајне и одбио је да било шта нацрта.

Како је показивао очигледне знакове исцрпљености, „шеф“ је једном од човечуљака издао неко наређење. Овај је затим донео суд у облику пирамиде и пружио га Антонију. Када је видео да и неки од човечуљака такве судове приносе устима и пију, и он је посеглао за њим. Из суда је излазила нека зелена горка течност, међутим, када је испио осетио се оживљен и много снажнији.

Разним покретима руку, гримасама и цртежима свесрдно су се залагали, тако је бар Антонио схватио, да га убеде да се врати на Земљу, да сакупила разне њима потребне податке које би им пренео када би по истеку две године поново дошли по њега. Онда би он могао да их

предводи приликом велике инвазије на Земљу. Гестовима и одбојним гласовима Антонио им је дао до знања да не пристаје.

ПОВРАТАК

Међу човечуљцима је дошло до комешања, до жучног расправљања, па и надвикевања. Кратком, оштром наредбом „шеф“ је све то прекинуо. Два чувара која су све време били поред Антонија, поново су му ставили кацигу и повез преко очију и некуд га одвукли. Када су му скинули повез, био је поново у кабини којом је стигао.

Почело је дуго путовање назад на којем је Антонио доживео иста осећања као и на доласку, само обрнутим редоследом. Одмах после шока изазваног атеријацијом, Антонио је осетио да му скидају кацигу, а затим је изгубио свест.

Када је дошао себи, зора је освајала. Крај му је био потпуно непознат. Зачуо је жуборење воде, кренуо у том правцу и нашао поток. Ни сам није био свестан колико је воде попио. Окрепљен овоземаљском текућином упутио се у правцу шума који су говорили да је друм близу. Избио је на пут где је дознао да се налази на 32 километра од Виторије, главног града државе Еспирито Санто, и да друм води до Минас Жераиса. Дознао је, такође, да је петак, 9. мај. Значи, био је одсутан четири и по дана!

Није знао шта да ради. Остао је без личне карте и коме год би покушао да објасни где је провео последњих неколико дана и где је остала његова лична карта, овај би засигурно помислио да се шегачи или да је луд. Ризиковао је да га, овако без докумената, ухапси прва полицијска патрола на коју наиђе.

Ипак је кренуо у правцу Минас Жераиса, решен да се врати кући. На првој станици сео је у воз и тако је 10. маја у 7 часова и 25 минута стигао у Бело Хоризонте где га је зауставио агент службе безбедности.

Од људи из организације која се бави изучавањем НЛО и који су га више пута детаљно испитивали, Антонио је захтевао да оду до оног потока поред којег је атеријирао. Тврдио је да ће тамо сигурно наћи лименку од конзерве коју је појео кад је дошао к свести и пошто се напио воде из потока. То и недостатак личне карте требало је да буду докази за истинитост његовог казивања.

Сведоци смо да је оваквих и сличних казивања све више. Стручњаци углавном ћуте или се деле на два супротна табора. Једни су за могућност „блиског сусрета треће врсте“, други све те приче приписују машти, и не само њој.

С. Ђ.

СЛОМИО НОГУ У СНУ

Том Хокинс уснио је чудан сан. Као јури он као без даха по мрачној шуми, а за петаму му разјарени тигар. У једном тренутку дечак се саплете и падне. Покушао је да се придигне и настави да бежи, али од страховитог бола у десној ноzi није успео да се помакне с места. Видевши да је жртва сасвим беспомоћна, звер се за часак зауставила, а затим почела опрезно да се приближава. И баш када су се над њим отвориле огромне чељусти, Том се пробудио. Међутим „повређена“ нога га је и даље болела.

Убеђен да му је нога сломљена, Том је одбио да устане из кревета и затражио од родитеља да позову лекара. Лекар је пажљиво прегледао ногу али није могао да утврди никакву повреду. Закључивши да је Том из неког свог разлога цео случај једноставно измислио, објаснио је родитељима да је дечак потпуно здрав,

наплатио преглед и отишао.

Том је упорно остао при свом. Читавих пет месеци никаква наговарања ни претње нису успели да га убеде да устане и „прохода“. Ко зна како би се цела прича завршила да се за Томов случај није заинтересовао један психијатар, пријатељ Томових родитеља. После неколико дугих разговора са дечаком психијатар је схватио да је болест чисто менталне природе и да Тома треба хитно пребацити у болницу.

Лекарева замисао да се са дечаком поступа као са правим болесником уродила је плодом. Већ после две недеље „лечења“ Том је направио прве кораке и ускоро је сасвим излечен.

Доктори ову чудну болест називају аутогуге-стијом или самоубеђивањем. Детаљним испитивањем оболелих утврђено је да се много чешће јавља код осетљивих и

по природи нервозних особа.

Интересантан је и случај Била Мередита, трговца из града Пејзли у Канади, који је уобразио да је прогутао неколико сопствених зубних навлака. Овај педесетогодишњак данима је осећао мучнину, а на крају му се у грлу појавио велики оток. У паничном страху да ће једног дана прогутати и остале зубне навлаке, отишао је код зубара и инсистирао да му се изваде сви вештачки зуби које је имао у вилицы.

Моћ самоубеђивања понекад је тако јака да поремећај који је на почетку болести постајао само у машти може да прерасте у право психосоматско обољење са озбиљним физичким последицама. Лекари сматрају да овакве пацијенте треба неговати са посебном пажњом и стрпљењем јер их је, како тврде, понекад теже излечити него праве болеснике.

М. Ш.

ПОМАЈКА СЛОНЧЕТА ШМЕТИ

Да није било Дефни Шелдрик, стотине младих носорога, зебри, антилопа, дивљих свиња и слонов који данас слободно лутају националним парком Тсаво у Кенији угинуло би пошто су им мајке раниле или поубијале ловокрадице.

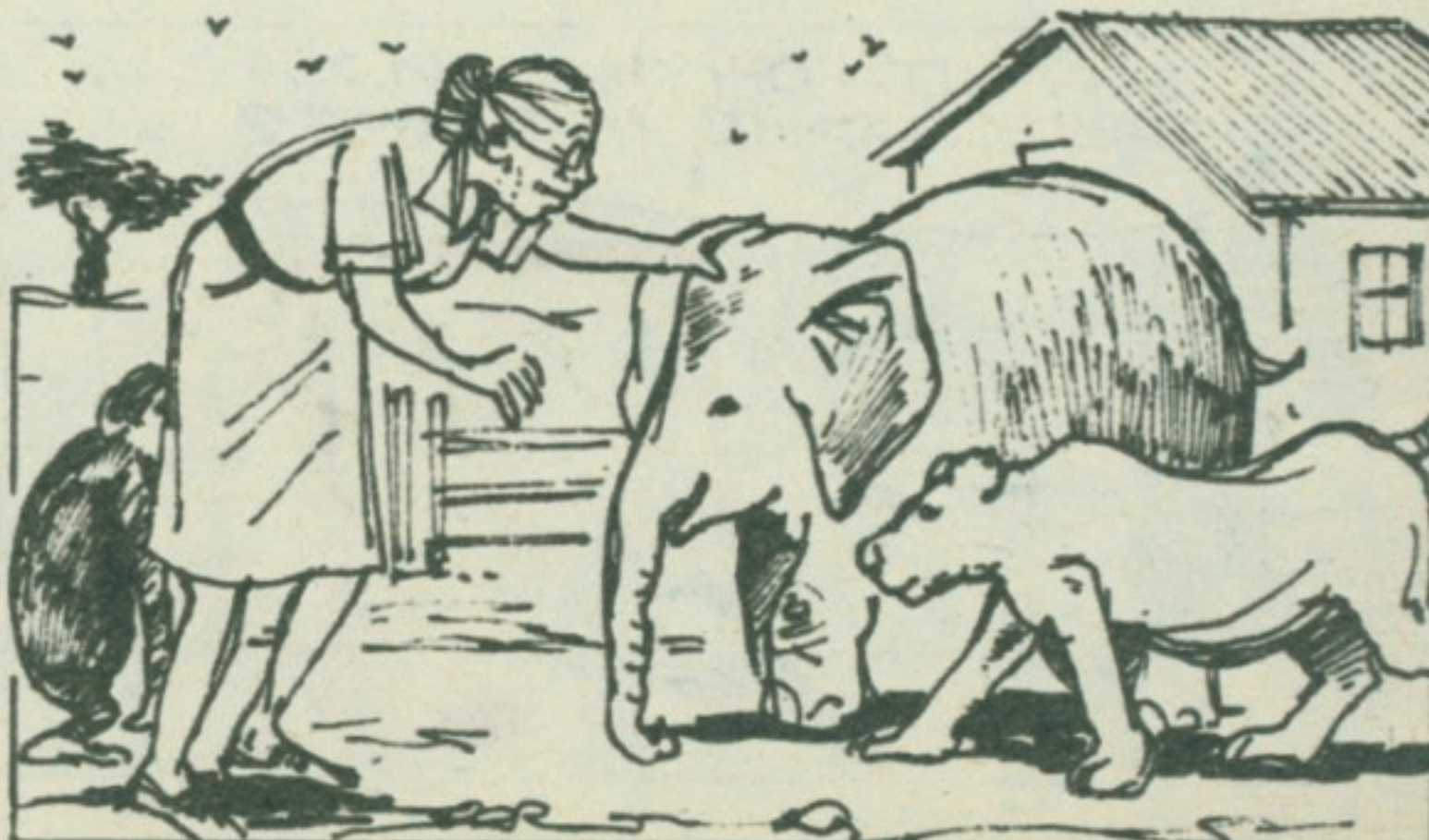
Свима њима Дефни је помајка и већина то и зна — упркос правила да своје штићенике пусти на слободу чим зато довољно ојачају, многи се до краја живота не удаљавају од ње.

Национални парк Тсаво основан је 1949. године у пустари између Најробиа и Момбасе у Кенији, а Дефни је ту од првог дана. Од свих животиња које су јој спасилачке екипе свакодневно довозиле, Дефни највише воли слонове, али су јој љубимци задали и највише жалости.

Уколико без мајке остану врло рано, отприлике у доба када су нижи

од 90 сантиметара, мало је вероватно да ће преживети. Кајмак са млека маме слонице изузетно је хранљив, а у природи за њега нема замене, па су готово сви слончићи поверени Дефни у овом узрасту утинули после три недеље. Сви осим Шмети. Ову бебу-слона Дефни је покушала да отхрани кокосовим уљем и на Шмети се убрзо могло приметити да јој сурогат мами-не хране прија.

Прича о Шмети ипак има тужан крај. Када је беба напунила шест месеци, Дефни је морала да отпутује на две недеље. Мада се једна друга особа брижљиво старала о слончету, Шмети једноставно није могла да поднесе растањак са помајком — почела је да гладује, стање јој се погоршало, и сутрадан пошто се Дефни вратила, умрла је. Од туге.

ПОТРЧКО: ПОЖАР

ИДЕМ ДА ОПЕРЕМ РУКЕ?

ОХО? ЧИСТАЧИЦА ЈЕ
ЗАБОРАВИЛА ВАКУМ
-ПУТУ?

САД КУ СЕ МАЈО ЗА-
БАВИТИ?

ПЛОП!

ИДЕМ У АРХИВУ?
ТАМО ИМА ВИШЕ
ПРОСТОРА?

САД БЕМО ВИ-
ДЕТИ КАКАВ
САМ СТРЕЛАЦ? ШТА
ДА РАБАМ?

АХА? ПОРТИА БИ ОВА МЪ-
ВА ДА МИ ПОСТУЖИ КЪ
МЕТА?

БИКЕ ТО ПУН ПО-
ГОДАК?

ЕВО? МУХОТОВ-
КА ЛЕЕЕТИ?

ПЛАФ!

БАШ САМ ЗЛЕ СРЕ-
РЕ? КУД БАШ ДА-
НАС, ПОСЛЕ ПЕТ ГО-
ДИНА, ДА СЕ ДИША
РЕШИ ДА ДОБЕ У
АРХИВУ?

МАЈО ЗАТИМ...

ПОТРЧКО
ПОТРЧКО!

ПРЕМЕСТИ ОВАЈ ОР-
ТАН У УГАО ПОРЕД
МОЈ СТОЛА?

ЗАЧАС
КУ ЈА ТО,
ДИРЕК-
ТОРЕ?

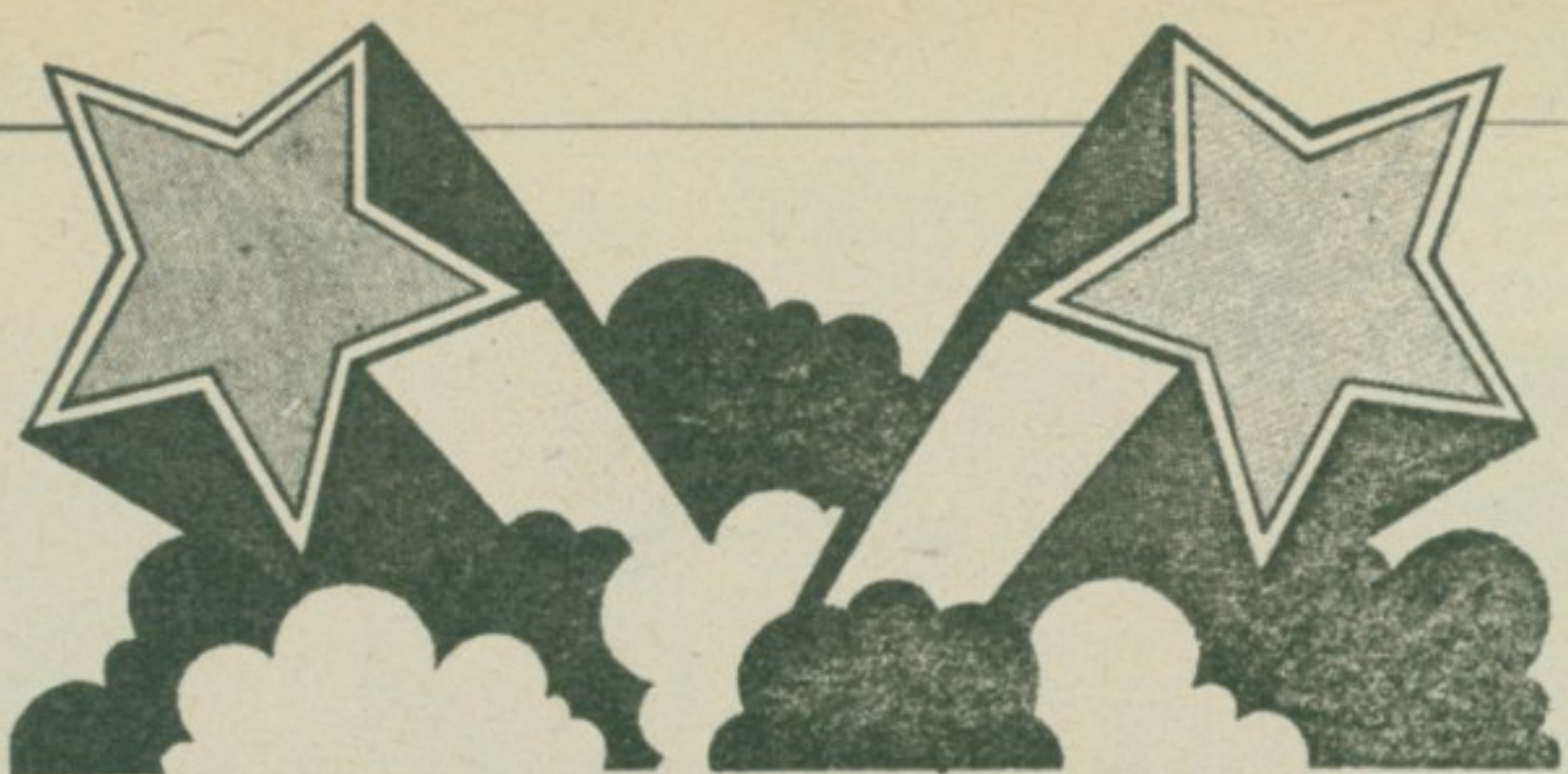
НЕМОЈ
ОПЕТ ДА
ЗАБРТАШ
НЕШТО, ШЕ-
ПРТЪО?

УХ? ШТА ОН МИСЛИ, ДА САМ
ЈА ТОВАРНО МАГАРЕ?

МОЈО ЈЕ БАШ ДА
ПРЕМЕСТИ СТО ПОРЕД
КОМОДЕ?

ЈОЈ? ОВО ЈЕ ТЕШ-
КО КО ТУЧ?

ХИТ - СТРАНА

СПЛИТ 80

Неколико летњих хитова које ових дана слушамо на радио-програмима чули смо на овогодишњем фестивалу забавне музике у Сплиту. Очигледно је да је својом медитеранском распеваошћу сплитска смотра испунила очекивања, мада треба рећи да неких посебних остварења није било. Вероватно је због тога и конкуренција за највиши пласман била уједначена јер је за награду, с подједнаким шансама, конкурисало најмање пет композиција.

На вечери далматинских шансона срећа се осмехнула певачко-глумачком пару Оливеру Драгојевићу и Борису Дворнику који су гријумфовали композицијом „Надалина“ Зденка Руњића. Победа је била убедљива јер је разлика у броју гласова у односу на другопласираног Микија Јевремовића била већа од пет стотина.

О песмици у којој мало прича Борис Дворник, а онда пева Оливер Драгојевић, да би на крају обојица запевала о девојци Надалини, Оливер каже: „Вредност „Надалине“ је у тексту који је прави сплитски, па се зато толико и допао публици. Иначе, Надалина је измишљено име, мада у граду под Марјаном има много таквих Надалина. Њима је ова песма и посвећена.“

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

НАДАЛИНА

Музика: Зденко Руњић
Текст: Јакша Фиаменто
Извођачи: Оливер Драгојевић и Борис Дворник

Ово ван је писма о једној Надалини!
Море бит да је и ви знате!
Све пуца од липоте, цили град се волтаје за њом.
А јема је, дан ван право речен, ча и видит.
Смантала би она и већег матадура, а ди не би обичнега кароњу
ка ча сан ја;
а најсколи кад пере ноге у двор... Ајме!

Кад Надалина ноге точа срид двора, у маштилу јо, ке белеца, ке финоћа! — иншемпа младост цилу! Сви гледаду у ноге биле уз бачве, каратиле јер сјаја је од зрилог воћа кад Надалина ноге точа!

Надалина, Надалина,
Да си моја, Надалина!
Јемала би мушкардина, Надалина, Надалина!
Јо, да ми је онега слакега од феште...

Они галетини, мендулати, они торти, крафени, кроканти... М.м...

Ништа ни слаје од слакега. Море бит да је само Надалина слаја...

Никор јон ни риван! Цили двор замирише и полуди кад она прави слако... Ајме!

Кад Надалина миси слако у дане исприд феште јо, да је видит, бар на кратко, ча скрива исто веште јер слака је ка цукар фини док лети по кужини и радо би је јема свако кад Надалина миси слако!

Надалина, Надалина...

Јаја се — то цили свит зна — можеду справјат на мали мијун начини: у шорбулу, на јоко, могу се прогуцат сирова, море ју се у тврдо и у меко, у густо и у ритко, са свиман могућин спизаман... Али кад Надалина мути јаја, кад и жбатије у терину, то ван је права фешта од јаја! Ајме...

Кад Надалина мути јаја замути памет свиман и свакин данон све је слаја ка гуцај добрега вина! На себи јема све на риге из хаћине бутиге и сви је желу, без ретаја, кад Надалина мути јаја!

Надалина, Надалина...

Ала ха, ваја поћ лећ, финала је и ова... Ал, кад Надалина гре лећ... Ма ке лећ!?

То пари кад да цвит почине у цвићу... Да ми је који пут видит како се увучије у постеју,

а оно све мирише, ноћ засвители и чврчки почму писму...

Ее... Надалина, Надалина...

Кад Надалина гаси свићу крај отворени шкура јер лито је и све у цвићу а мало ноћни ура Под понистру тад момци стану и направу галаму да пожелу јон писмом срићу кад Надалина гаси свићу!

Надалина, Надалина,
Бићеш моја — Надалина!

Група СЛУЖЕБЕН НЛЕЗ из Скопља припада најмлађој генерацији наших рок-састава, али је једна од најактивнијих на скопској рок-сцени. Основана је пре годину и по дана и за то време већ је имала више наступа: на Бум-рок фестивалу, Скопским рок-вечерима, омладинским радним акцијама, а учествовао је и као предгрупа на концерту ЛЕБ И СОЛ. Стекла је већ велику популарност код публике, пре свега захваљујући томе што је снимила четири своје песме за Радио-Ско-

Читаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ СКОПЉА

МОДЕЛ

Још једна група из Скопља има шансу да изиђе из анонимности и представи се широј публици. Реч је о саставу МОДЕЛ, бившој НОВОЈ ГЕНЕРАЦИЈИ. Већ на јесен може се очекивати први ЛП МОДЕЛА на коме ће се, као продуцент, појавити Влатко Стефановски. Већ само име овог врсног музичара, који жели да помогне неафирмисаној групи, говори нам да МОДЕЛ поседује квалитете и да југословенска рок-сцена убрзо може бити обогачена за још једну групу.

Чланови МОДЕЛА су: Александар Стефановски (гитара), Пеце Димовски (гитара), Недељко Миљ-

пље: „Ерупција“, „Игра“, „Мери“ и „Диско-бој“.

СЛУЖБЕН НЛЕЗ чине: Александар Теодоров (соло-гитара, вокал), Зоран Кузмановски (бас-гитара), Жарко Серадимовски (бубњеви) и Александар Најдовски (инструменти с клавијатурама, вокал).

Весна Лолова,
Војни хотел „Борац“,
(Стари аеродром),
Скопље
(хонорар 150 дин).

кић (вокал) и Златко Цековски (бубњеви) и Перица Георгијевски (бас-гитара). Сви су студенти, а музиком се баве још из основне школе. На почетку свог дружења с музиком свирали су цез-рок. „У Македонији је неписано правило да нове групе почну као цез-рок састав да би доказали да су добри техничари“, каже вођа састава Перица Георгијевски. „Ако у томе успете, можете да свирате за публику и оно што је тренутно популарно.“

МОДЕЛ има свој студио који се тренутно уређује, а кад буде готов, његова врата биће отворена за друге музичаре.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем или мењам ЛП плоче: „A single Man“ (Elton John), „Grease“ (Olivia Newton John), „John Travolta“, „Ти и ја“ (Здравко Чолић) и синглице Терезе Кесовије, Сребрних крила и Марјана Мишеа.

Тина Шабан, Прилаз ослобођења 13а, 57000 Задар.

Желеда бих да продам следеће ЛП плоче: „Малинконија“ (Оливер Драгојевић), „Ох, што те волим, јој“ (ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ), „20 Golden Discs“ (THE BIDDU ORCHESTRA), „Rock'n'roll Music“ (BEATLES), „The Dark Side of the Moon“ (PINK FLOYD), „Strung up“ (SWEET) и „Saturday Night Fever“.

Нада Гаџо,
Болманска 1,
21000 Нови Сад

Продајем добро очуване ЛП плоче: „Ако прићеш ближе“ (Здравко Чолић) и „Night Flight to Venice“ (BONEY M)

Горан Добрић,
Скадарска 16,
11175 Бежанија

Продајем ЛП плоче: „Ти и ја“ (Здравко Чолић), „Index“ (INDEX), „Загреб 77“ (разни извођачи), „Кад би био бијело дугме“ (БИЈЕЛО ДУГМЕ), „With the Beatles“ (BEATLES), „Abba Greatest Hits Vol. 2“

НОВЕ ПЛОЧЕ

ЛОРД

За групу ЛОРД многи наши читаоци још нису чули. Реч је о саставу који нам се први пут представља на синглу, па је то и прилика да га упознамо. На плочи су композиције „Сјећање на тебе“ и „Ти си она“.

ПОЛ МАКАРТНИ (PAUL MACCARTNEY)

»Coming up« назив је сингла на коме нам се представља Пол Маккартни са својим саставом WINGS. Насловну нумеру чућете у два извођења, уживо и у студију. »Coming up« се налази на албуму »McCartney II«. Поред ове, на малој плочи утиснута је и композиција »Lunchbox/Odd Sox«.

СТРАНЦИ

Састав СТРАНЦИ, који наши дискофили још добро не познају, издао је велику плочу под називом „Ја ти не доносим цвијеће“. Материјал који су нам понудили је занимљив, па од ове групе можемо да очекујемо још боља остварења.

(ABBA), »The Greatest Hits of the World 3« (THE BYRDS, REDBONE, THE MASH). Уз сваку плочу дајем постер или слике групе и певача. Продајем и сингл-плоче ГЕНЕРАЦИЈЕ 5, СРЕБРНИХ КРИЛА, Elvisa Presleya, WINGSA, BEE GEESA...

Предраг Калкан,
Петра Прерадовића 2-а,
54500 Нашице

НАША КАРИКАТУРА

СЕНАД ГАЛИЈАШЕВИЋ (СЕНАД ОД БОСНЕ)

МАЈА ОЦАКЛИЈЕВСКА

МАЈА ОЦАКЛИЈЕВСКА је присутна у музичком свету већ десет година, а за то време снимила је само три сингл-плоче и један ЛП који треба да се појави у продаји ових дана. Чудно је да је ова певачица, која је за свој рад на пољу музике добила бројна признања, тек сада снимила своју прву велику плочу. На ЛП-ију су композиције Ђорђа Балашевића, Сање Илића и Јосипа Седлара. Сем једне, првонаграђене на прошлогодишњем фестивалу забавне музике „Београдско пролеће“, све су то нове нумере.

Зашто се толико дуго чекало на излазак прве ЛП плоче, сазнали смо од саме певачице. „У студио ређе залазим зато што волим темљан рад, посебно када се ради о солистичким пројектима. Мислим да није добро снимати „експрес-плоче“. У таквом раду нема квалитета. Одлучила сам се тек сада за велику плочу јер сам желела да свој десетогодишњи рад у забавној музици на неки начин сумирам. И баш због тога, плоча је морала да буде квалитетна, а жеља ми је да то и дискофили закључе.“

МОЈ ИЗБОР

ЦВЕТАНКА ЦОНКИНСКА има 14 година и ученица је VIII разреда у Струмици. Воли рок-музiku, а од домаћих извођача највише Здравка Чолића и Сребрна крила. Цветанка има много плоча и једва се одлучила за десет пејама које би најрадије слушала на пустом острву.

ДОМАЋЕ

1. ПЈЕСМО МОЈА — Здравко Чолић
2. ЈА САМ САМО ЈЕДАН ОД МНОГИХ С ГИТАРОМ — Сребрна крила
3. УМОРАН ОД СВЕГА — Генерација 5
4. РАЧУНАЈТЕ НА НАС — Рани мраз
5. ШТО ЈЕ ОСТАЛО ОД ЉУБАВИ — Тереза Кесовија

СТРАНЕ

1. BORN TO BE ALIVE — Patrick Hernandez
2. KNOC ON WOOD — Ami Stewart
3. DO YOU THINK I AM SEXY — Rod Stewart
4. ANOTHER BRICK IN THE WALL — Pink Floyd
5. VOULES VOUS — Abba

АДРЕСЕ

LEIF GARRETT,
с/о Uve Kronenberg,
Untere,
Wernerstr. 64,
5650 Solingen,
Deutsche Bundes
Republik

SUZI QUATRO,
с/о Chinni/Chap,
5 Clarges Street,
London W 1,
England.

ОДЛАЗАК НА ОДМОР

ПАНСИОН ЗА ПСЕ

ОСИГУРАЊЕ

ПАС У ХОТЕЛУ

ЗАБАВНИКОВА

ПАС. МОЈ Д

ПРИПРЕМЕ ЗА ЛОВ

Кад власник пса зарони у воду, као да је нетао, његов љубимац ће се изгубити и кренути у спасавање.

Поред вежби из основне кућне обуке, млади пси морају и даље да уче. Обука ловачких паса разликује се од припрема службених паса, али и једни и други пролазе кроз „основну школу“.

У Југославији има много расних ловачких паса, десет пута више него других. Дакле, почињемо са припремама за лов.

Први излазак у природу -- Ловачки пас се од малена упознаје са ловиштем. Чим се време пролепша са штенетом треба изаћи у природу. Први излазак у ловиште веома је важан. Штене ће се много обрадовати, изненадиће га разни мириси, звуци, облици. Вероватно ће га нешто и уплашити. Зато је ловац стално у његовој близини. Треба понети неколико залиха хране коју штене највише воли (шећер, чварке, бисквит). Ако се удаљи, позваћемо га, помиловати и дати му залихај и тако га научити на „придолажење“ (апел). Штене је толико очарано природом да неће знати да извршава ни најобичније радње које је раније научило. То никог не треба да забрињава, јер ће већ после неколико дана све поново бити у реду.

Изласци у ловиште учиниће да штене постане потпуно привржено власнику, а стицаће и многа искуства. Ако штене осети траг (мирис) дивљачи, па стане као укочено — онда оно показује (маркира) дивљач. То је знак да ће бити добар ловац. (Пажња: показују само птичари). Власник ће полако прићи и миловаће га и тихо шапутати: браво — или изговарати неке друге речи похвале. Не сме се дозволити да штене потрчи.

Пиштаљка — Штене је научило основне команде; може да почне привикавање на звук пиштаљке. Ловац треба да има пиштаљку на коју ће се штене научити од малена. Пиштаљка се не сме мењати. Приликом шетње власник ће позвати штене и одмах благо дунути у пиштаљку. Штене ће доћи на позив.

ДРУГАР

Вежба се понавља све док пас не схвати да треба да дође и на звиждук пиштаљке. Пиштаљке замењује и друге команде: на један дугачак звиждук пас извршава једну радњу, на два кратка другу итд.

У води — Већина паса воли воду, али штене се често уплаши реке. Посебно кад га на силу учимо да плива, кад га бацамо у воду. Штене се од малена привикава на пливање. Ловац ће газити по плићку и штене ће поћи за њим. Чим дође у дубину, пас ће запливати, не треба га учити. Ако се колеба, нећемо се узбуђивати. Вежбе се изводе само лети кад је вода топла, а кроз неколико месеци пас ће храбро улазити и у ледену воду. Ако се пас плаши воде, ловац ће за време купања ући у реку до појаса и позвати га. Већина паса ће доћи до свог господара, а он ће га прихватити и полако изаћи из дубине, тако да пас осети дно. Ако вежба не успе, ловац ће са обуком наставити сутрадан. Све се понавља. После неколико минута брчкања по плићку, ловац полако гази све дубље и зове пса. Кад дође у дубину до груди, позива пса неколико пута и одједном чучне, зарони у воду, као да је нестао. Пас ће се изbezумити и сигурно ће запливати „да спасава свог господара“. Оног тренутка кад ловац изрони, пас ће бити поред њега. Треба га прихватити, похвалити и полако изаћи у плићак. Ако ни то не помогне — лека нема. Тај пас никад неће бити прави ловачки пас.

Одлагање — Током вежбе „седи“ може се почети са вежбом „одлагања“. Свако штене воли неку посласицу. Власник је држи у руци, командује „седи“ и показује кажи-прст. Гледа штене право у очи, а оно ће гледати њега. Онда полако спусти посласицу испред штенета, говори „чекај“ и после десетак секунди командује „узми“. Следећег дана понавља вежбу, али се помери корак уназад. Ако штене чека, командује се „узми“, ако не чека неће добити посласицу. Вежба се понавља свакодневно, раздаљина и време чекања се повећавају. Пас који научи да чека врло корисно ће послужити у лову и у друге сврхе. Припремили:

Душан Мијатовић
и Миле Живић

ВОЖЊА КОЛИМА

ПУТОВАЊЕ ВОЗОМ

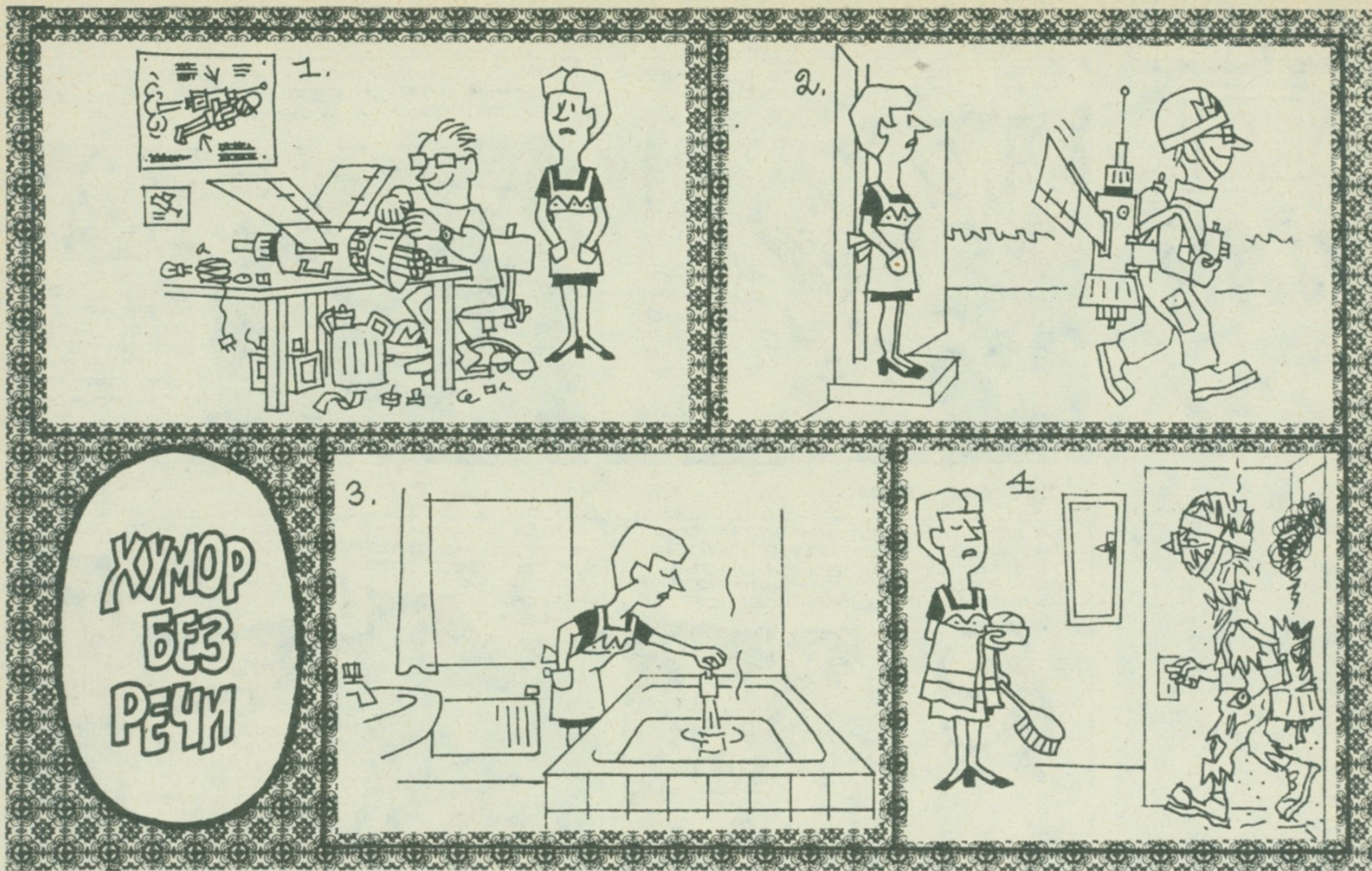

ПУТОВАЊЕ АВИОНОМ

ПУТОВАЊЕ БРОДОМ

ХУМОР
БЕЗ
РЕЧИ

БАБАЛУ

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

KOLOV'S

7x7

Драги читаоци,
Ваша жвакаћа гума „БАБАЛУ“,
пружа вам двоструко задовољ-
ство:

— освежава и релаксира и у најуз-
будљивијим тренуцима
— пружа вам могућност да поста-
нете један од добитника наградног
путовања за Њујорк или неке дру-
ге вредне награде.

За учествовање у наградној игри
потребно је да скупите три наград-
на купона из пакетића „БАБАЛУ
7 x 7“ и да их пошаљете на адресу
— АГЕНЦИЈА БОРБА, 11000
Београд, Трг Маркса и Енгелса бр.
7, са знаком „БАБАЛУ“. Ко-
верте са купонима можете слати
одмах или најкасније до 1. 09.
1980. Имена добитника објавиће
се у Ревии за жене НАДА, у пос-
ледњем септембарском броју.
Свим учесницима желимо пуно
среће!

НАГРАДНИ ФОНД

- 5 путовања
за по две особе у
ЊУЈОРК И ВАШИНГТОН
- 50 БАБАЛУ
КОЛЕКЦИЈА ТРИКОВА
- 500 БАБАЛУ
СПОРТ КАПА

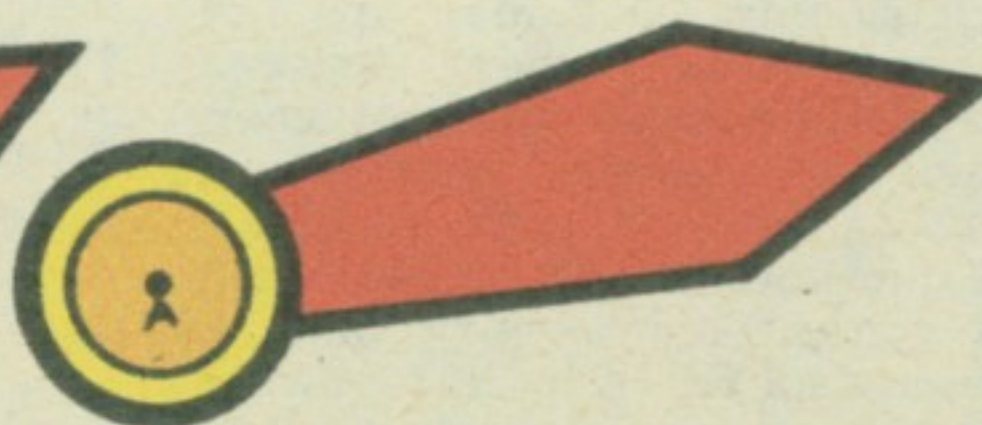
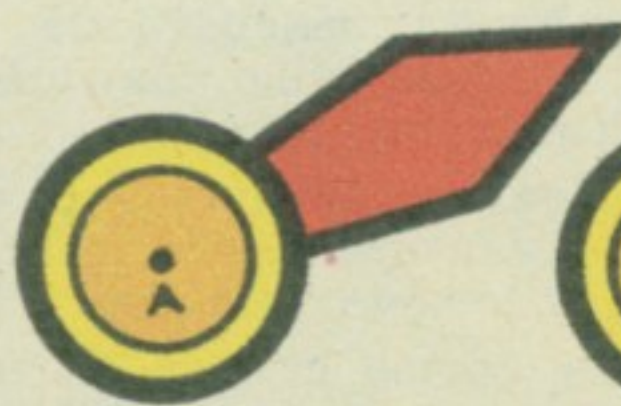
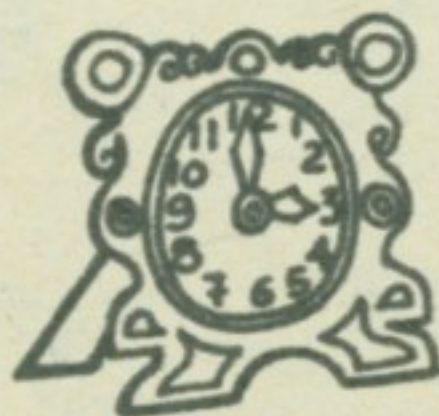
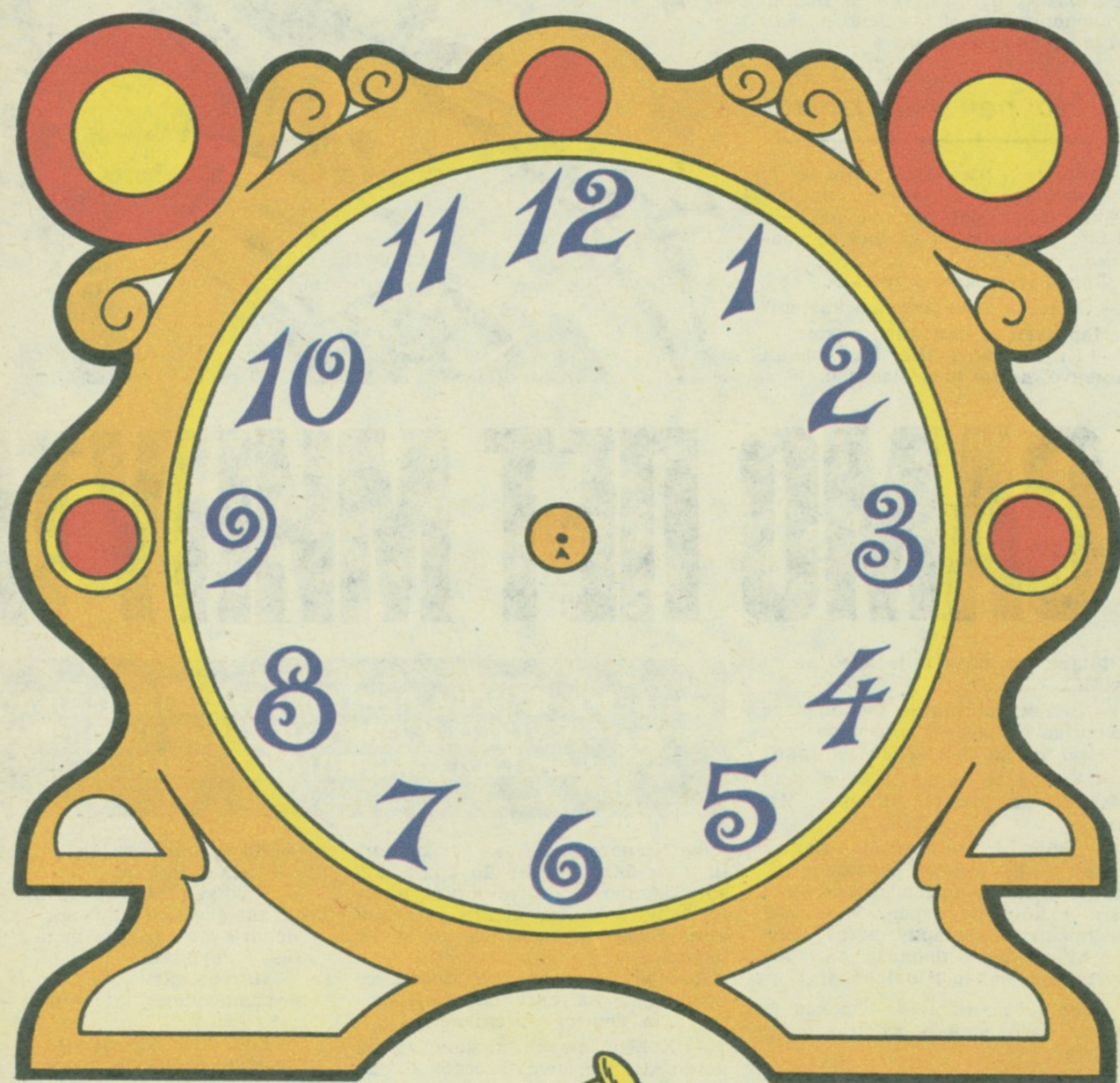

ТИК-ТАК

Цицики
Кушак

Ево једног лепог
стоног часовника.
Додуше, ако
заборавите да сами
померите казаљке, неће
показати тачно време, али
зато може послужити као
униформна или играчка за вашег
млађег брата или сестру.
Залепите све делове
часовника на дебљи картон,
а онда их пажљиво
исеците. На полеђину
залепите подупирач чији
ћете горњи део пресавити
на месту означеном
испрекиданим линијама.
Средину бројчаника и
крајеве казаљки,
означене словом А,
пробушите, наместите
казаљке и причврстите
специјалном спајалицом
за новерте или обичним
»дринером«.

ФАНТАСТИЧНА ИСАК АСИМОВ ПРИЧА

Тактови Штраусовог валцера испуњавали су собу. Музика се појачавала и стишавала под прстима Линколна Филдса, који је полузатворених очију замишљао фигуре играча како се окрећу по углачаном паркету.

Тако је музика деловала на њега. Испуњавала му је главу сновима и његову собу претварала у рај звукова. Прсти су му прелазили преко дирки правећи последње акорде, а онда су се полако, нерадо, зауставили.

Сажаљење у очима

Филдс је уздахнуо и остао један тренутак непомичан, у тишини, као да се плаши да ће му измаћи лепота последњих тонова, чији се одјек још чуо. Најзад се окренуо и осмехнуо Гарту Јану. Овај му је узвратио осмех, али стиснутих усана. Линколн Филдс му је био симпатичан, али није успевао до краја да га разуме. Били су буквално два света. Гарт је потицао из једног од гигантских подземних градова на Марсу, а Линколн је био са Земље, из Њујорка.

— Како ти се чини? — упитао га је Филдс.

— Пажљиво сам слушао и морам признати да није било непријатно. Има један ритам који, рекао бих, као да уљуљкује. Али, ти би желео да знаш да ли ми се допада. Одговор је: не!

У Филдсовим очима видело се сажаљење. Марсовац је то приметио, али је остао хладан. Био се сав скупно на столицу, сувише малој за његово високо и кошчато тело.

— Сад слушај добро — рекао је Филдс. — Читао сам неке научне радове у којима се говори о разликама између чулних запажања Земљана и Марсоваца, али нисам успео сасвим да схватим.

Одсвирао је два тона, до и фа исте октаве, а онда упитно погледао пријатеља.

— Ако постоји разлика — рекао је Гарт — онда мора да је веома мала.

— А ово? — Филдс је одсвирао до и си.

— Ту већ осећам разлику.

— Изгледа да је стварно тачно оно што се прича о твојој раси: да имате потпуно неразвијено чуло слуха. Јадници, не знате шта губите!

Марсовац је помирљиво слегао раменима.

— Не губи се оно што се никада није ни имало — рекао је. — Ово је први пут у историји да су две интелигентне расе у стању да комуницирају између себе. Упоређивање наших чула веома је занимљиво.

— И те како. Колико се може закључити, све предности су на нашој страни. Знаш ли шта је прошлог месеца рекао један наш биолог? Да је право чудо како је једна раса, каква је ваша, са тако

слабо развијеним чулним органима, успела да достигне тако висок степен развоја.

— Све је релативно, Линколне. Ми смо задовољни овим што имамо.

— Али, кад бисте само знали — инсистирао је Филдс. — Кад бисте могли да осетите лепоту заласка сунца или расцветале ливаде. Ви нисте у стању да се дивите плаветнилу неба или златној боји зрелог жита. За вас је све само светлост и сенка. Не опажате ни боје ни мирисе. Ваш свет је сив и монотон. Кад само помислим...

— Говориш бесмислице — прекинуо га је Гарт. — Ја сам срећан бар колико и ти. Не треба да судиш олако, поготову не са толико супериорности. И ми смо имали чиме да се похвалимо.

На реч «егиотизам»

Устао је и узео штап који му је био неопходан с обзиром на Земљину тежу већу од оне на коју је био навикнут, и упутио се вратима.

Филдс је пожурio за њим.

— Шта си тиме хтео да кажеш?

Марсовац је одмахнуо руком.

— Није важно. Не бих то ни поменуо, да ме ниси изазвао.

Филдс тек сада није хтео да га пусти.

— Значи, истина је оно што се прича да ваша раса има чула која немамо ми са Земље. Је ли тако?

— Кунем ти се да никоме нећу рећи. Хајде, откриј ми тајну. Молим те...

— Добро. Је ли довољно ако ти кажем да ћу, ако ми покажеш две посуде пуне течности, одмах погодити у којој је отров? Или, ако ми покажеш бакарну жицу, смета ћу ти рећи пролази ли кроз њу струја, макар и најслабија?

— То је занимљиво — рекао је Филдс, разочаран — али где је ту лепота?

— Линколне, шта ти знаш о лепоти? Причаш ми о заласцима сунца и сличним будалаштинама. А, јеси ли икад покушао да осетиш љупкост жице у покретном солениду? Јеси ли бар једном слушао наш портвен?

Док је ово говорио, у Гартовим очима појавио се неки сањалачки израз.

— Све расе имају неку специфичност али се не држе тако резервисано као ви — рекао је Филдс. — Не знам чему толика уздржаност. Да ли из егиотизма?

На реч егиотизам Гарт је осетио како у њему расте бес. Хладним тоном је рекао:

— Објаснићу ти. Мало пре си рекао да живим у свету сенки и светла и описао си ми свој свет, сачињен од безброј различитих лепота. Ја сам те саслушао али нисам био погођен. То је свет који никад нисам видео, нити бих га доживео као ти. Али, шта би се десило да ми на пет минута даш способност да видим боје? Да ми се за само пет минута открију то-

САМО ПЕТ МИНУТА

У ЊЕМУ ЈЕ НЕКИ ПРИТАЈЕН ГЛАС ПОНАВЉАО:
»КАД СИ УШАО У ОВУ СОБУ, БИО СИ НОРМАЛАН. САД СИ СЛЕП, СЛЕП, СЛЕП...«

лике лепоте које не познајем? Шта би било после? До краја живота жалио бих што никад више то нећу моћи да видим и доживим. Боље је онда да то и не окусим.

Док је Гарт говорио, Филдс се мешколио на столицу. Одједном је устао. Очи су му сијале.

— Хоћеш ли да кажеш да би могао да ми даш способност да схватим ваш свет?

— Само на пет минута, и само једном у животу. Али... за тебе би било боље да то не тражиш.

У име захвалности

Пећина је била толико висока да јој се таваница губила у полу-тама. Ваздух је био млак и осећао се његово непрестано струјање. Испред Линколна Филдса пружала се пространа поплочана улица главног града Марса.

Земљанин је, због слабе марсовске теже, непрестано поскакивао све до Гартове куће. Домаћин је био изненађен што га види. Било је прошло само шест месеци од њиховог разјављања.

После уобичајених речи поздравља, сели су. Филдс је угасио цигарету и почео без увода.

— Дошао сам да те замолим за оних пет минута. Добро сам размислио. Ако хоћеш, могу да ти објасним и зашто.

— Не видим шта би то изменило — рекао је Гарт.

— Навикао сам да добијам оно што желим. Срећу сам налазио у лепоти ствари које видим, у речима, у звуцима.

— Интересантно — био је Гартов равнодушни коментар. — Па шта?

— Ево шта. Ти си ми поменуо неки нови облик лепоте који ја не познајем, нити могу да схватим. Хоћу да га упознам. Морам. Већ сам ти рекао: ја не знам како је то желети нешто, а не добити га.

— Али, овога пута то није у твојој моћи. Добро знаш да ме не можеш натерати.

— Наравно, и зато ти упућујем свој захтев у име захвалности. Дугујеш ми захвалност јер сам ти омогућио да дођеш у вези са најугледнијим личностима на Земљи. Увек си истицао колико ми дугујеш због тога. Да ти помогнем да ми се одужиш, молим те да ми откријеш то тајанствено чуло Марсоваца. Зар ћеш ме одбити?

— Ти знаш да нећу — рекао је Гарт. — Оклевао сам само ради твог добра. Пристајем против своје воље, Линколне Филдсе! После тога ти више нећу бити дужник. Слажеш ли се?

— Слажем се.

— У реду. Бићеш ми гост на вечери, па ћемо разговарати о времену и месту... твојих пет минута.

Линколн Филдс је био немиран док је чекао у Гартовој приватној

ји стимулише групу хелија у кори великог мозга.

— Зар и ми имамо те хелије?
— Да, али недовољно развијене. Хормони ће их активирати, али само на пет минута, после чега су практично уништене.

Доктор је напунио шприц и пришао Филдсу који је спремно заврнуо рукав.

— Дејствује после десет минута — приметио је Гарт. — Седи и опусти се.

Нови Лон је већ почео да свира.

Филдс је чекао испрекидана даха. Марсовци су се претворили у ухо, а за њега је у соби владала гробна тишина. Да ово није нека шала?

Поирешан Џон

Минути су пролазили. Одједном, учинило му се да су музичар и инструмент обавијени неким обојеним ваздухом. Етерична форма се ширила док није испунила целу просторију. Промичале су разне нијансе боја, уплитале се и таласале, разливале се и скупљале а ипак остајале исте.

Истовремено, Филдс је постао свестан једног звука који се издвојио из осталих и прерастао у висок и ведар тон; који се пењао и спуштао хроматском лествицом, праћен пријатним треперењем. Филдсу се чинило да чује мноштво инструмената, од фруле до контрабаса.

Али, не само звуци и боје... ту су били и мириси. Прво их је једва наслућивао, а онда су постали наметљиви. Сад је имао утисак да се налази на цветном пољу. Фини мириси трава надлазили су у таласима. На његов мозак се обарало нешто што се састојало из таласа чисте радости, што га је дизало изван њега самог и уводило у свет који до тада није познавао.

Осећао је како пада кроз вечност. Није то био ни звук, ни светлост; било је... нешто. Нешто што га је обавијало и издвајало из средине у којој се налазио.

Изненада, један погрешан тон. У почетку је звучало као кад се једним трзајем зацепи нека скупцена тканина. Онда се цепање проширило, док се све није покидало уз грозан прасак. И опет — тишина.

Изненађен, Линколн Филдс је зграбио Гарта за руку.

— Гарте, зашто је престао? Реци му да настави!

— Линколне, зар не видиш да он још свира?

Филдс га је гледао као да не схвата. Затим је погледао Новија Лона који је усхићено настављао да свира. Тек тада, мало-помало, постало му је јасно. Сада му се у очима видео ужас. Склокао се на столицу уз промукао јецај. Пет минута је прошло и никад се више неће вратити.

Тада је чуо Гартов глас:

— Ето, Линколне, удовољио сам твој захтеву. До краја живота сећаћеш се ових пет минута и знаћеш шта си изгубио. Ти си слеп, Линколне, слеп!

Човек са Земље подигао је главу. На лицу је имао страшну гримасу. Морао је да учини огроман напор да се обузда. Изашао је из собе несигурним кораком, па ипак уздигнуте главе, до краја.

Али, у њему је један притајени глас понављао: „Кад си ушао, био си нормалан човек. Сад си слеп, слеп, слеп...“

сали за концерте. Запалио је десету цигарету и бацио је већ после два повучена дима.

— Чекамо Новија Лона, који ће нам свирати на портвену, и Дона Вола, мог личног лекара — рекао је Гарт. — Треба сваки час да стигну.

Чудан ђредмеј

Неки компликовани механизам заузимао је централни део собе. Из предњег дела, који се налазио у алуминијумском сандуку, вирило је седам дирки, црних и сјајних, а на дну пет великих белих педала. Са задње стране сандук је био отворен и унутра се видео сплет жица.

— Чудан предмет — приметио је Филдс. — Како ради?

— Отприлике као ваш клавир. Свака дирка контролише једно електрично коло. Педала су ту да се регулише интензитет струје.

Са врата се чуо пискав глас.

— То је Нови Лон — прошаптао је Гарт и похитао у сусрет старом човеку повијених леђа, лица покривеног мрежом бора.

— Дакле, то је младић са Земље! — узвикнуо је Нови Лон. — Не одобравам вашу непромишљеност, али разумем жељу да чујете портвен. Заиста је штета што не можете да уживате с нашим чудима дуже од пет минута. Без њих, живот није вредан живљења.

— Претерује, Линколне — рекао је Гарт кроз смех. — Као један од највећих музичара Марса, сматра да је портвен све.

— Стигао је и трећи Марсовац Дон Вол.

— Је ли то тај Земљанин? — упитао је и нимало љубазно погледао Филдса. Овоме је грло било толико суво да није био у стању да говори. Сумњичаво је гледао како лекар из свог коферчића вади бочицу пуну неке прозирне течности и шприц.

— Инјекција — рекао је Гарт умирујућим тоном. — За то нам не треба више од секунда. Реч је о једном синтетичком хормону ко-

укрштене речи

ЛЕТОВАЛИШТА У ДАЛМАЦИЈИ

Лето се примиче крају. И наше енигматско путовање летовалиштима Јадрана дошло је до краја. Остаје још да у ову укрштеницу, под и поред бројева 1, 2, 3 и 4, упишемо четири позната летовалишта у Далмацији.

АУТОР: ВЕ-МАК	ЈЕДАН КОНТИ- НЕНТ	1 2	ВРСТА МОРСКОГ РАКА	ТРАДИЦИ- ОНА ПИЛАН ЗНАК ЗА ТЕЛУР	ПРОМЕ- ВЕРА	ГЛАВНИ ГРАД СЕНЕГА- ЛА	ЈЕДНА ЕЛЕК- ТРОДА
ОПСЕГ, ЗАХВАТ							
НЕПУ- НОЛЕ- ТАН							
ТИМ				ПОГОД- БЕНИ ВЕЗНИК			
ЗЕМНО- РАД- НИК				НЕВОЛА, БЕДА ИЗМЕРИТИ			
ИВАН РАОС			ЗНАК ЗА ИРИДИ- ТУМ	ДЕО ДИНАРА ПРОВА- ДЊА			
ГРЧКО СЛОВО			ПРИМЕР МИРИСАТИ НА НЕШТО		ТАЧКА ИЗНАД ГЛАВЕ ПОСМА- ТРАЧА	КОНИ	ГАЛАМА, ВИКА
КОЈИ СЕ БАВИ БАКРО- РЕЗОМ	3		ДОХВАТИ ДОСЕЖИ ВРАГОЛАН (ТУРЧ.)				
ФИЛМ КОСТЕ ГАВРА- СА		4	МОРСКА РИБА				
СУДСКИ ПОМОЋ- НИК (ЛАТ.)						ВРСТА ВРЕБЕ	
ДОКРА- ТА ИЗРАДИ- ТИ							ЛИЧНА ЗАМЕНИ- ЦА
ПРОКТЕВ ЗА ЖЕЛОМ					ДОМАЊА ЖИВОТЊА "РАДИ- ЈУС"		
УМИВАТИ ЛИЦЕ				АЗИЈСКА ДРУЖА- ВА			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Супстанца, упоредник, „Тирена“, ПУ, осуда, пир, Мики, Ела, о, ануитет, РМ, алга, а, теин, Ца, ан, лабилан, Модуњо, КО, еч, д, „рес“, сервисати, организам.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Раде Шошкић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00	динара
6 месеци	220,00	динара
1 година	440,00	динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00	динара
6 месеци	440,00	динара
1 година	880,00	динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29/28 уз обавезу на знаку — НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР „Продаја“ претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	47 —
СР НЕМАЧКА	DM	82.—
ШВЕДСКА	Skp	195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 60811-620-63-257300-00331, са обавезом назнаком, претплата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

УЛИЦА ЛУЦКАСТИХ БР 13

'АЛО! СТОЛАРИ ЗАР ВАМ НИСАМ РЕКАО ДА БРАТА НАПРАВИТЕ ОД НАЈ-ТВРЂЕГ ДРВЕТА!

МОЈ ЈЕ!

ПЛАТИ СТАНАРИНУ ИЛИ БУТЕ...

ШТА ТИ ЈЕ? ЗАР ТИ НИЈЕ БИЛО ЛЕПО НА ХИПОДРОМУ?

ДЕЦО! ОСТАВИТЕ ЧИКУ НА МИРУ! СИГУРНО МУ ЈЕ ДОСАДИЛО ДА ИГРА С ВАМА ГОРАВЕ БАКЕ!

УХВАТИКУ ЗА ТЕБЕ... ХА, ХА, ХА!

ДОК ЈЕ БИО МАЛИ, ЈА САМ МУ БАЦАЛА КОСКЕ, А САДА...

НЕ, НЕ И НЕ! НАРУЧИО САМ ВАМ ЦЕЛО МУ-ДОВИШТЕ!

ЈЕСТЕ ЛИ СИГУРНИ ДА РЕ КЕНГУР ОПЕТ МОЖИ ДА СКАЧЕ К'О РАНИЈЕ?

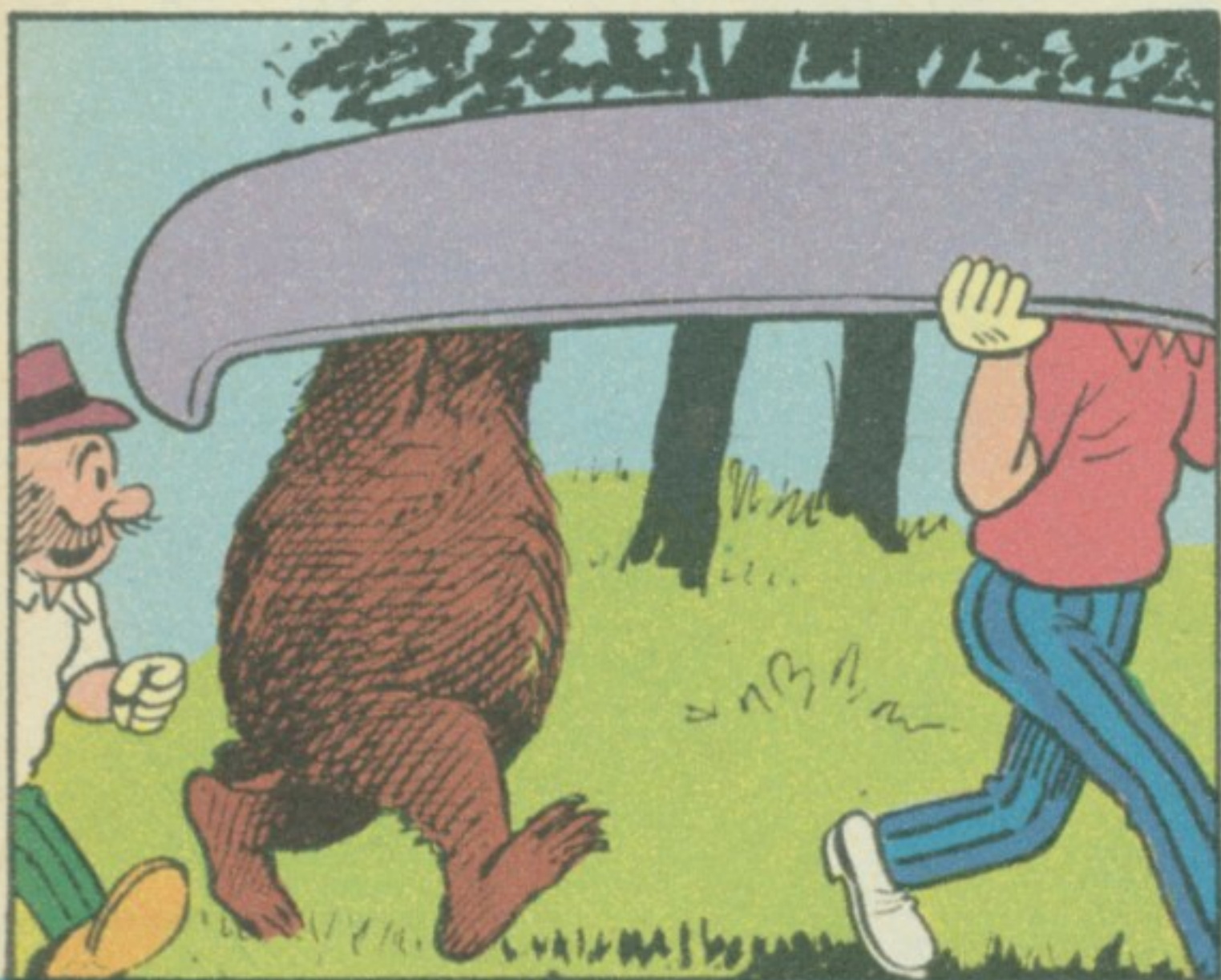
ОВО НИЈЕ ОРМАН, ВЕР ВАША СОБА?

ЗАШТО ЗАТВРАМ БАКАЛНИЦУ? ПА МУШТЕ-РИЈЕ СУ МИ БЕК СТО ПУТА РЕКЛЕ ДА ИДЕМ ДО МАБОЛА!

ИЈАО! ЧИЈА ЈЕ ОВО ГЛУПА ШАЛА?

1071
F.15372

РИЛЕ И ГИЛЕ

ИГРАЈТЕ СЕ - СЛАДИТЕ СЕ!

Децо!

Нешто лепо за вас који волите PEZ бонбоне. Сада у вашим продавницама уз PEZ бонбоне можете добити лепу значку из серије 15 ликова PEZ фигурица. Играјте се — сладите се!

1908-1978
Kolinska

НОВО
ПАКОВАЊЕ

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавници,

ДРУГАРИ, ПИШИТЕ!

Нас неколико девојчица покушавамо да направимо часопис за вршњаке и жељеле бисмо да нам у томе помогну сви они који имају понеку добру идеју. То би могао да буде неки „луди“ рецепт, разбистрица, пјесма, стрип, прича, спомен. Зато вас молимо, девојчице и дјечади, јавите се! Другарски поздрав од Самира, Сузана, Сање, Славенке и Дуње.

Пишите нам на адресу: Сузана Кршћански, Владимира Назора 54, 54515 Ораховица.

Драга Самира, Сузана, Сања, Славенка и Дуња, објављујемо ваш позив у нади да ћете ускоро добити много прилога за ваш лист. Желимо вам пуно успеха и надамо се да ћете нам послати неки примерак.

ШТА СА ПАТЕНТИМА?

Имам неке patente али не знам коме да их понудим?

Петар Ђуровић,
Рудо 3
Београд

Патенте можеш да понудиш Савезном заводу за patente који се налази у Улици Маршала Тита 2 у Београду.

НИЈЕ НАМ ПОТРЕБНА

Можеш ли да ми одговориш на ова два питања: колико је велика атомска бомба и да ли се и код нас прави и употребљава.

Мирко З.
Дервента

Мирко, Мирко, зар ти не знаш да оружје спада у строго чувану војну тајну? Колико је велика и тешка бомба то ни ми не знамо. Несумњиво је једно: није ни много велика, ни много тешка. А да ли се код нас прави и користи одговор је — не. Јер, атомска бомба нам, с обзиром на нашу политику мирољубиве коегзистенције, није ни потребна. Наше наоружање је дефанзивног, односно одбрамбеног карактера, срачунато да брани тековине и независност земље. Ми не желимо да границе ширимо на рачун суседа, нити да се упуштамо у било који вид војне интервенције па, у складу са тим, атомска бомба, као изразито офанзивно оружје, није ни нашла место у нашем наоружању.

НА СВИМ ФРОНТОВИМА

Желио бих да ми одговориш колико је интернационалних бригада учествовало у Шпанском грађанском рату 1936—1937. године и да ли и данас постоје сличне војне јединице које се боре с истим циљем?

Болс Мисловски,
Пролетерских бригада 58
Загреб

У Шпанском грађанском рату на страни Републике учествовали су и добровољци антифашисти из 53 или 54 земље света. Међу њима био је највећи број Француза, Немаца, Пољака, Италијана, Американаца, Енглезе, Белгијанаца, Чехословака, Југословена, Мађара, Кубанаца, Румуна, Бугара — од 30 до 36 хиљада људи. Тачну цифру тешко је утврдити, али се као најприхватљивија узима бројка од 35 хиљада. Фашистичка пропаганда је, додуше, тврдила да је та цифра износила 150 хиљада људи, желећи тако да пред очима света оправда немачку и италијанску интервенцију.

Прва интернационална бригада формирана је октобра 1936. године. У току рата формирано их је укупно шест: биле су то 11, 12, 13, 14, 15, и 129. бригада. Као и републиканска војска, и оне су учествовале на фронтима Мадрида, Гвадалахаре, Хараме, Брунете, Естрамадуре, Ебра, Каталоније а зориле су се све до септембра 1938. године када су расформиране. У одбрани Каталоније већи део добровољаца из Интернационалних бригада укључио се у редовну републиканску армију.

Сличних јединица данас нема ни у Шпанији ни у било којој другој земљи.

ПИТАЈ »СПЛИТ«

Можете ли ми рећи да ли у Сплиту постоји савез за мотористику у који бих се укључио и могао да возим моторе?

Предраг Радовчић,
Пут крмана 9
Сплит

Обрати се Ауто-мото друштву „Сплит“, Пут ударника 126, где ћеш добити све информације.

ПЛАТИНА ЈЕ СКУПЉА

Мој брат и ја се стално препиремо око тога шта је скупље: грам злата или платине? Молим те да ти пресудиш.

Н. Радовчић,
Пут крмана 9
Сплит

Један грам зубног злата у плочицама (22 карата) кошта око 450 динара. Грам златног дуката има већу вредност а она се креће од 500 до 800 динара. Ако се купује као накит, онда грам злата вреди и до 1000 динара. Платина је у просеку скупља од злата за око 20 одсто.

ИГРЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

Да ли су Олимпијске игре 1968. године биле у Мексику? Молим те да ми кажеш на која места су се пласирале наше репрезентације у фудбалу, кошарци, кајаку, рукомету, разбију и атлетици и ко је био најуспешнији спортиста? Волео бих и да ми одговориш и ко је био најуспешнији Југословен на тој олимпијади?

Читалац из Крагујевца

Олимпијада одржана 1968. године у Мексику остаће записана у аналима југословенског спорта као велики успех наших спортиста, јер смо освојили 8 медаља и то: 3 златне, 3 сребрне и 2 бронзане.

Атлетичари, међутим, нису проšli баш сјајно: Фарчић је био девети на 10000 м, Тодосијевић тринаести у скоку увис, Снежана Хрепевник четрнаеста у скоку увис, Маријана Лубеј дванаеста у петобоју, Ђурђа Фочић двадесет осма у петобоју, Невенка Грбачић шеста у бацању копља. Наша највећа атлетска нада Вера Николић одустала је у полуфиналној трци на 800 м.

Наши кајакаши — двосед Шувачки-Радмановић — био је четврти у полуфиналу.

За разлику од атлетичара и кајакаша, кошаркаши су донели много радости Југословенима заузевши друго место и освојивши сребрну медаљу.

Репрезентације у фудбалу, рукомету и рагбију нису учествовале на овим играма.

Најуспешнији југословенски спортисти у Мексику, рачунамо ли освојене медаље, свакако је била Ђурђа Бједов: она је била прва у првом пливању на 100 м и друга на 200 м прсно.

Изванредне успехе у Мексику постигао је Американац Боб Бимон који је, како је касније речено, постигао најфантастичнији атлетски рекорд скочивши удаљ 8 метара и 90 сантиметара.

И бацач диска Ал Ертер уписао

се у Мексику у листу бесмртних: била је то његова четврта победа на олимпијским играма.

УВЕЋАЊЕ У ОБЈЕКТИВ

Пре извесног времена родитељи мје другарице купили су двоглед на којем пише 12 x 40 па ме интересује шта значе те бројке? Моја другарица каже да оне значе да се посматрани предмет увеличава 12 пута 40, а ја се не слажем с њом. Ко је у праву?

Милица Петковска,
Битољ

Прва бројка (12) на двогледу твоје другарице значи да он увеличава 12 пута а друга (40) казује величину објектива. Према томе твоја другарица није у праву.

ФУДБАЛ НА ЖЕНСКИ НАЧИН

Интересује ме да ли жене могу да се баве фудбалом и да ли у нашој земљи постоји неки женски клуб?

Снежана Кнежевић,
Јабука код Панчева

Код нас не само што постоје женски фудбалски клубови, као пример навешћемо „Слогу“ из Земунa, већ и удружење чије је седиште у Нишу.

ПРОБЛЕМАТИЧНА САВА

Приметио сам да се именица Сава користи и у мушком и у женском роду. Примера ради: кад казује име неког мушкарца она је мушког рода, али кад се користи као име наше највеће реке онда је женског рода. Интересује ме којег је заправо рада именица Сава? Желео бих још да ми одговорим да ли постоји књига о мото-наутици са сликама јахти, глисера, пластичних и дрвених чамаца у којој су дати сви технички подаци. Интересује ме и где бих могао да купим ту књигу? Молим те да ми одговориш и да ли постоји неки наш часопис о мото-наутици?

Александар Тодоровић
Михаила Гавриловића 29
Београд

Као што си и сам приметио, именица Сава може да буде и мушког рода. Када је употребљена као властита именица мушког рода, онда је мушког рода, а када означава име реке, Сава је женског рода. Међутим, у неким деловима Далмације, Босне и Херцеговине и Црне Горе, Сава означава и властиту именицу женског рода — за мушки род се ту употребљава Саво.

У „Југословенској књизи“ — Кнез Михаилова 2, Београд — сазнали смо да имају само две књиге из области наутике а то су „Наутички водич Јадрана“ и „Наутички приручник“. Међутим, ни

једна ни друга не садрже податке који тебе интересују. Њих можеш, заједно са фотографијама, да нађеш у часопису „Сам“ али не у сваком броју. Ако зато имаш могућности, покушај да набавиш каталог „Јахт“ у којем такође има свих података који те интересују. Постоје два издања овог каталога: енглеско и америчко, али ниједног нема на нашим киосцима.

НАЈПРОСТРАНИЈА

Која је по површини највећа земља на свету?

Бојан Ђорђевић,
Самачки дом бр. 16
Владичин Хан

Највећа држава света по про- странству је Савез Совјетских Со- цијалистичких Република који захвата око једну шестину насе- љеног копна на Земљи. Његова укупна површина износи 22, 402, 200 km² укључујући и острва у подручју Арктика. Само европски део СССР-а обухвата 55 одсто европског континента.

ПУСТИ ГА ДА СПАВА!

Пре неколико дана добио сам од тате на поклон малог хрчка. Мо- лим те реци ми нешто о овој жи- вотињи.

Горан Франчић,
З. О. Вука
Нови Сад

Хрчак је на изглед врло љупко биће али стручњаци кажу да је прилично зао. Дугачак до триде- сетак сантиметара, хрчак је привид но незграпан. Међутим, у суштини је прилично спретан. Креће се кас да пузи, корача ситним корацима. Кад се наљути, знатно је бржи

него иначе, а ако затреба уме и да одскакује и то доста далеко и високо. У случају да се нађе пред каквом препреком, савладаће је пењући се увис. Посебну вештину хрчак показује у копању земље и ту му заиста треба одати призна- ње. У том послу од највеће помо- ћи су му предње шапе којима се служи готово као рукама. Шапе му служе и да би приносио храну устима, држао и окретао класје из којег истискује зрнелу да би га ставио у врећице на образима и да би уређивао крзно.

Ако га нешто изненади, хрчак се одмах уздиже на задње ноге, предње шапе обеси и у таквом ставу оштро пиљи у предмет који га је узбудио, спреман да се сме- ста баци на „непријатеља“ и згра- би га зубима. Кад се брани, дубо- ко режи и шкрипи зубима, шкљо- цајући њима врло брзо и снажно. Занимљиво је да је ова мала жи- вотиња исто толико храбра коли-

ко и гневна. Управо због тога је у стању да победи и већег неприја- теља, па чак и неког мање спрет- ног пса. Ако му се учини да је угрожен, хрчак понекад не преза и од напада на човека. Уколико му се догоди да га зграби нека грабљивица, жестоко се брани још у ваздуху.

Захваљујући овако жустрој и плахој нарави, хрчак се не свр- става у нарочито послушну „де- цу“. Чим мало одрасте, одмах на- пушта дом. Нарав хрчка-заробље- ника нешто је друкчија: поми- рљивији је и спреман да живи у друштву.

И на крају желели бисмо да ти напоменемо да је овај мали гло- дар љубитељ зимског сна. Буди се кад се отопи снег, најчешће у фебруару. Чим се пробуди, хрчак је спреман да једе: ако желиш да „почастиш“ свог љубимца, понуди га неком младом биљком. Уколико је немаш, дај му зрнелу, задо- вољиће се и њиме.

Ако током зиме хрчка будеш држао у стално загрејаној соби, он неће утонати у сан али се неће осећати добро. Постоји и опасност да угине. Зато ти предлажемо да га држиш у незагрејаној соби и омогућиш му да здрав и чио до- чека следеће пролеће.

ПОУЗЕЋЕ ИЛИ УПЛАТА

Где је могу набавити књигу за учење гитаре?

Д. Един,
Бугојно

„Школу за гитару“, кошта 40 динара, можеш да наручиш од ИГРО „Спортска књига“, Макед- онска 19, Београд, поузећем или ако претходно уплатиш 40 динара на жиро рачун бр. 60801-601-817 са назнаком коју књигу желиш.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Тражим адресу Снежане и Тање Валженилек из Новог Загреба. Наиме, са њима се већ дуже дописујем али сам изгубила адресу и не могу да им се јавим. Зехра Санибего- нић, 78240 Јајце, Пролетер- ских бригада 32/2.

Почео сам да сакупљам За- бавнике и зато молим све читаоце да ми помогну а ја ћу им слати разгледнице сво- га града. Станко Вукићевић, 36300 Нови Пазар, З. Хаско- вића 44.

Сакупљам разгледнице, гра- дова и споменика па бих же- лео да се размењујем са чи- таоцима Забавника. Драгана Вујчић, 12300 Петровац на Млави, Петра Добрића 44.

Ко ми пошаље разгледницу свог града, добиће од мене разгледницу Брчког. Едвин Мујић, 75300 Брчко, Мило- рада Томића 13.

За сваки стрип дајем значку или пет разгледница. Бори- слав Дијановић, 19210 Бор, С. В. Кривељ

РАЗОНОДА • ЕНИГМАТИКА • ЗНАЊЕ

ПОЛИТИКА

Мозаик

У НОВОМ БРОЈУ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ • РЕБУСИ • АНАГРАМИ

ЗАНИМЉИВА

НУМИЗМАТИКА ФИЛАТЕЛИЈА

ПРИЧЕ • МУЗИЧКИ МОЗАИК • КВИЗОВИ • ШАХ

НА НОВОМ ПОСТЕРУ **БАТА ЖИВОЈИНОВИЋ**

WALT
Disney

Мики

УВЕК СЕ РАДУЈЕМ
ЛОВУ НА КАМЕНИЦЕ!

ЧАМЦИ

ХОРАЦИЈЕ
МИ ЈЕ РЕКАО
ДА СУ ОВЕ
ГОДИНЕ
ОДЛИЧНЕ!

АУУ,
МИКИ!
ИМА ИХ К'О
ПЛЕВЕ!

МИСЛИМ
ДА ЋЕ
САД БИТИ
ДОСТА!

МА, НЕ ПАДА МИ НА
ПАМЕТ ДА САД ПРЕ-
КИНЕМ ПОС'О!

ДОСТА ЈЕ, ШИМО!
НЕМОЈ ДА БУДЕ-
МО ГРАМЗИ-
ВИ!

САМО
ЈОШ ЈЕДНУ
ПАРТИЈУ!

... И ЈОШ
ЈЕДНУ ...

ЕВО! ОВО
ЈЕ ПОСЛЕД-
ЊА ...

© 1956
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

1495/401/50